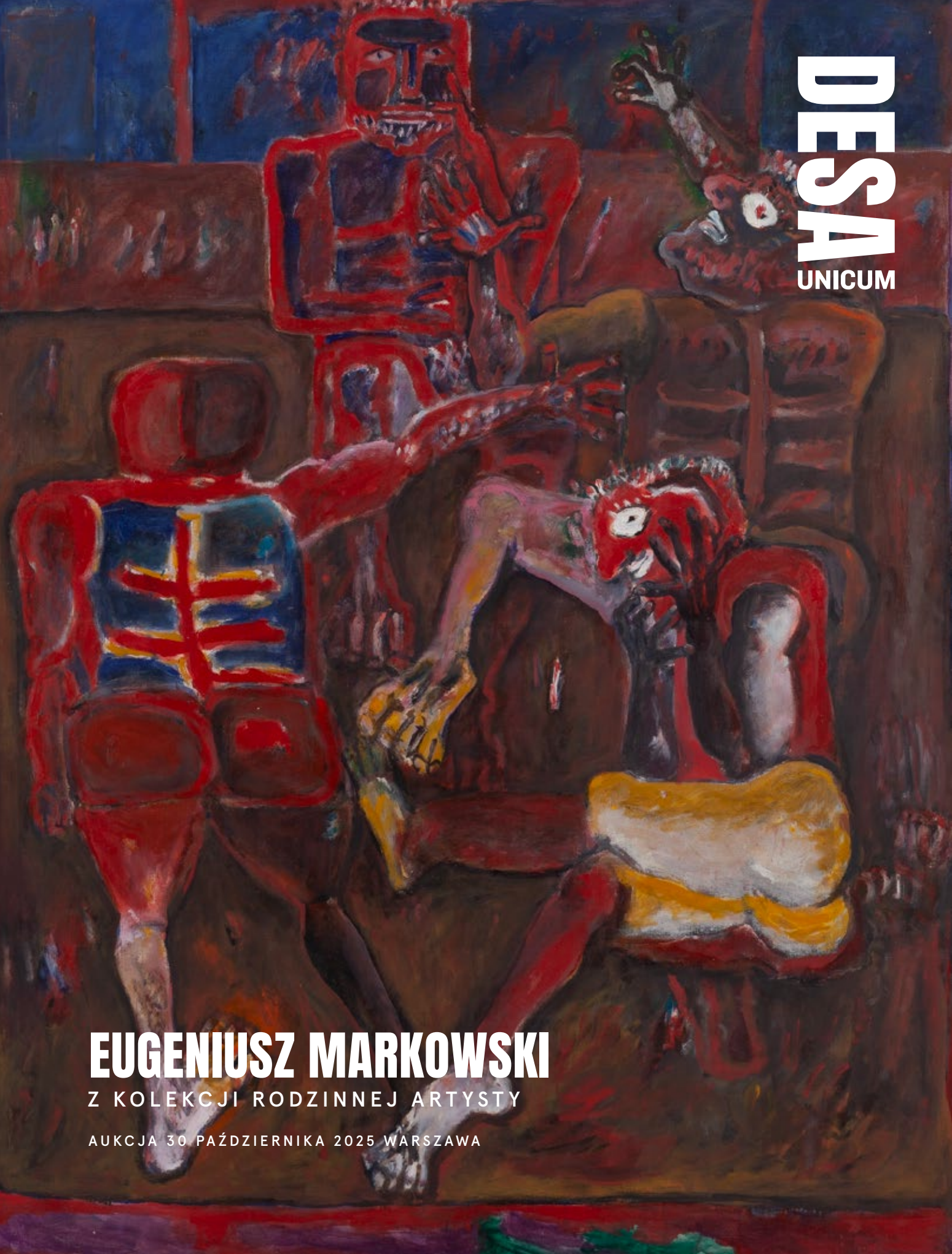

An abstract painting by Eugeniusz Markowski, featuring several stylized, elongated figures in a dark, textured background. The figures are rendered in bold colors like red, blue, and yellow, with some having white faces and dark, expressive features. The overall style is expressive and somewhat grotesque, with visible brushstrokes and a sense of movement.

DESA
UNICUM

EUGENIUSZ MARKOWSKI

Z KOLEKCJI RODZINNEJ ARTYSTY

AUKCJA 30 PAŹDZIERNIKA 2025 WARSZAWA

czyć spalanie paliw. Do widzenia". Dwa dni później zjechali politycy (głównie ministrowie do spraw ochrony środowiska) z całego świata, aby coś przedsięwziąć. Ale porozumienie uczonych osiągnąć łatwiej niż porozumienie polityków.

Uczni mają receptę na uratowanie Ziemi: Trzeba ograniczyć emisję dwu-

pomysł placenia za powietrze. „Niech przynajmniej płacą za nadużywanie powietrza, aby można było korygować skutki zanieczyszczeń” — mówi dr Tolba.

Bardziej rozpowszechniona jest koncepcja podjęcia od CO₂, ściślej od wydalania produktów przemysłowego spalania do atmosfery (Szwajcaria zapowiada jego wprowadzenie w przyszłym roku). Szacowny brytyjski Królewski Instytut, znany jako Chatham

bramy wejściowej gma... wywie-
szając wielkie plakaty... retami
Busha, Gorbaczowa, pre... Japo-
W. Brytanii, a tak... Ara-
Saudyjskiej z podp... „rod
klim...
zuz...
na... paliw...
z...
„Greenpeace” oceni...
matyczny jest alarm...
z...
jest dziś równoznac...
na przyszłych pokoleni...

Istotnie, deklaracja ministerialna chwali naukowców za raport, wyraża troskę o przyszłość globu, mówi o konieczności działania, ale pozostaje w szeregu ogólników. Przeważałyby stanowisko amerykańskie (ZSRR) i nie mógł zobowiązać. Delegat USA dr Knauss odpowiedział prosto z mostu: „choć polska powinna zawdzięczać sobie zdrowej podstawie naukowej, to w naszej decyzji politycznej nieuchronnie kierujemy się doświadczeniowymi względami. Szczególnie — z naszych względów strategicznych i globalnej sytuacji — od nas zależy, aby nie doprowadzić niebezpiecznego wzrostu gospodarczego.”

Jest to bardzo ciekawe, że w USA energia jest nie tylko w USA, ale i w Europie. Energia jest śmiesznie tania. Z kolei jest podstawa „wagi” w stosunku do innych krajów. Niezwykle niskie ceny energii. Z powodów budżetowych politycznych rząd nie będzie tego znosił. Energia jest tania, — to nie jest powód — dopłaty do energii w formie podatkowych do szkodliwych kopaliń sięgają 40 proc. do 50 proc. nie. Oczywiście światowa konwencja klimatyczna będzie godzeniem światłych z idiotami, jeśli jejni będą w stanie wadzać podatek od CO₂ i nie będą subsydiować węgla. Z pewnością druga praktyka niektórych rządów — subsydiować energię, będzie się na-
na.

wróci to życia codziennego do gór-
nogami. A taka redukcja w Chinach
może dotknąć samych podstaw życia
gospodarczego.

Po prostu, zwłaszcza amerykańscy, mają jeszcze jedną wymówkę: margines błędów uczonych. Czy klimat się ociepla — tego do końca nie wiadomo. Potężne komputery opracują modele atmosfery, trochę inne, ale należące do tej samej rodziny modeli, jak przy prognozowaniu pogody. Powiem panu dlaczego to tak jest. Na przykład: Jeśli wzrasta temperatura, to wzrasta temperatura powietrza i tak, to zwiększa się wilgotność, jeśli zwiększa się wilgotność, to zwiększa się ilość opadów, co zwiększa wilgotność, więc więcej opadów, więc więcej wilgotności... Wskazówki powinny być takie: więcej chmur przez słabsze promieniowanie słoneczne dociera na powierzchnię ziemi. Budźmy energię docierającą na ziemię, temperatura podniesie się". Te uproszczone dowiedzieliśmy, że nie są one tak oczywiste. Po tym wszystkim, którego powierzchnia atmosfery i którego mechanizm powstaje dla ludzi wielką z

problem: czy mamy wystarczające dowody, że trzeba działać dla koncentracji gazów ciężej od powietrza? „To problem klasyczny, który musi być rozwiązany przez decyzję na podstawie niepełnych danych. Wydaje się, że mamy kilka ważnych wskazówek. To jest moje przekonanie” — mówił profesor. Profesor kieruje pracami w tym samym środowisku naturalnym, w którym już Instytucja Antropogenicznego Środowiska, gdzie koncentruje się wszystkie próby łączenia różnych dziedzin.

...określa Bo Doos -
...byłoby pożyteczne
...ograniczenie spal
...byłoby zakwaszen
...ne deszcze), na r
...podarce energetyc
...się pieniądze, prz
...marnotrawstw
...uprzemysłowionyc
...nie wierzą

Nowy: Czy nas strasza?

ODYCHANIE

tlenu węgla (ponad 60 proc.) i innych gazów (miejm, tlenu azotu i freonów) do atmosfery. Oznaczałoby to prawdziwą rewolucję w dotychczasowej działalności przemysłowej i energetycznej człowieka, a przede wszystkim w jego sposobie postrzegania życia na Ziemi.

House, wydał właśnie
opasłego dzieła Micha
ry udowadnia
że pob
daw
war — energ
lek? Ano
paliwową ludźle będą inwest
sprawniejsze urządzenia, nie
już o izolacji termicznej dom
z wszystkim to zwiększy zap
anie na ludzi pracujących w
zmysłach i zawodach.

IM DALEJ IM GORZEJ

Wbrew pozorom w opinii naukowców

NIE BEZCIE W ZIE WRÓCI

EUGENIUSZ MARKOWSKI

Z KOLEKCJI RODZINNEJ ARTYSTY

30 PAŹDZIERNIKA 2025

CZAS AUKCJI

30 października 2025 (czwartek), 17:00

WYSTAWA OBIEKTÓW

17 – 30 października
poniedziałek – piątek, 11:00 – 19:00
sobota, 11:00 – 16:00

MIEJSCE AUKCJI I WYSTAWY

Dom Aukcyjny Desa Unicum
ul. Piękna 1a, Warszawa

KOORDYNATORZY

Nicole Lewandowska
tel. 788 244 975
n.lewandowska@desa.pl

Anna Rożniecka
tel. 795 121 574
a.rozniecka@desa.pl

pełna oferta na desa.pl

ZLECENIA LICYTACJI
zlecenia@desa.pl, 22 163 67 00

DOM AUKCYJNY

ul. Piękna 1A, 00-477 Warszawa
poniedziałek – piątek 11:00 – 19:00, sobota 11:00 – 16:00
tel. 22 163 66 00, biuro@desa.pl

BIURO OBSŁUGI KLIENTA

poniedziałek – piątek 11:00 – 19:00, sobota 11:00 – 16:00, tel. 22 163 66 00, bok@desa.pl

BIURO PRZYJĘĆ

poniedziałek – piątek 11:00 – 19:00, sobota 11:00 – 16:00, tel. 22 163 66 10, wyceny@desa.pl

WYCENY BIŻUTERII

poniedziałek, środa: 13:00 – 17:00, tel. 795 122 718, bizuteria@desa.pl

PUNKT WYDAŃ OBIEKTÓW

poniedziałek – piątek 11:00 – 19:00, sobota 11:00 – 16:00, tel. 22 163 66 20, wydania@desa.pl

ZLECENIA AUKCYJNE

przyjmujemy mailowo i telefonicznie tel. 22 163 67 00, zlecenia@desa.pl

WYSTAWY AUKCYJNE

WSTĘP WOLNY
kalendarz wystaw dostępny na www.desa.pl

SEKRETARIAT ZARZĄDU

Sarra Stoliarchuk, tel. 22 163 66 65, 795 122 719, s.stoliarchuk@desa.pl

KONTA BANKOWE

mBank S.A. Swift: BREXPLPWMBK
PLN: 27 1140 2062 0000 2380 1100 1002
EUR: 43 1140 2062 0000 2380 1100 1005
USD: 16 1140 2062 0000 2380 1100 1006

NIP: 5272644731 / REGON: 142733824 / KRS: 0000718495
Spółka zarejestrowana w Sądzie Rejonowym
dla m.st. Warszawy XII Wydział Gospodarczy,
kapitał zakładowy 13 314 000 zł

DOM AUKCYJNY DESA UNICUM JEST CZĘŚCIĄ HOLDINGU

ZARZĄD DESA S.A.

JULIUSZ WINDORBSKI Prezes Zarządu | MARCIN SOBKA Członek Zarządu

RADA NADZORCZA DESA S.A.

ROBERT JĘDRZEJCZYK Przewodniczący | ADAM NIEWIŃSKI Członek Rady Nadzorczej | IRENEUSZ PIECUCH Członek Rady Nadzorczej

GRZEGORZ KRÓL Członek Rady Nadzorczej | MARCIN CZERNIK Członek Rady Nadzorczej

ZARZĄD DESA UNICUM

AGATA SZKUP
Prezes Zarządu

MAŁGORZATA KULMA
Członek Zarządu

IZA RUSINIAK
Członek Zarządu

RADA NADZORCZA DESA UNICUM

JULIUSZ WINDORBSKI
Przewodniczący Rady Nadzorczej

MARCIN SOBKA
Członek Rady Nadzorczej

WOJCIECH DZIAKOWSKI
Członek Rady Nadzorczej

DZIAŁ ROZLICZEŃ

Urszula Przepiórka
Kierownik Działu
u.przepiorka@desa.pl
tel. 22 163 66 01, 795 121 569

Magdalena Ołtarzewska
m.oltarzewska@desa.pl
tel. 22 163 66 03, 506 252 044

Karolina Pułanecka
k.pulanecka@desa.pl
tel. 538 955 848

DZIAŁ LOGISTYCZNY

Karol Kosowski
Kierownik
k.kosowski@desa.pl
tel. 514 446 885

Kacper Tomasziewicz
Ekspert ds. projektów
specjalnych i klientów VIP
k.tomaszkiewicz@desa.pl
tel. 795 122 708

DZIAŁ FOTO

Marcin Koniak
Kierownik Działu
m.koniak@desa.pl
tel. 22 163 66 74, 664 981 456

Marek Krzyżanek
Fotograf
m.krzyzanek@desa.pl

Alina Matyash-Labanovskaya
Fotograf
a.matyash@desa.pl

DZIAŁ IT

Piotr Gołębiowski
Kierownik Projektów IT
p.golebiowski@desa.pl
tel. 502 994 225

Jan Jarzyna
Asystent ds. Technicznych i Informatycznych
j.jarzyna@desa.pl
tel. 664 150 861

DZIAŁ MARKETINGU I PR

Marta Wiśniewska
Dyrektor Marketingu
m.wisniewska@desa.pl
tel. 795 122 709

Danuta Maciejewska-Bogusz
Kierownik projektów internetowych
d.maciejewska@desa.pl
tel. 664 981 461

Elżbieta Kopeć
Starszy Specjalista
ds. Marketingu Online i Analityki
e.kopec@desa.pl
tel. 502 994 227

Arkadiusz Kowalski
Grafik DTP
a.kowalski@desa.pl
tel. 788 269 944

Paulina Babicka
Grafik kreatywny
p.babicka@desa.pl

Damian Dubielis
Koordynator ds. komunikacji i PR
d.dubielis@desa.pl
tel. 787 255 660

Michalina Komorowska
Specjalista ds. marketingu,
Redaktor strony internetowej
m.komorowska@desa.pl
tel. 882 350 575

Julia Niżnik
Młodszy specjalista ds. kampanii online
j.niznik@desa.pl
tel. 664 981 453

Weronika Zarzycka
Fotoedytor
w.zarzycka@desa.pl
tel. 880 526 448

Weronika Markowska
Specjalista ds. marketingu online
w.markowska@desa.pl
tel. 795 122 723

Public Relations – pr@desa.pl

DEPARTAMENT SPRZEDAŻY

MAŁGORZATA NITNER
Dyrektor Departamentu Sprzedaży
m.nitner@desa.pl
22 163 67 02, 514 446 892

KINGA SZYMAŃSKA
Zastępca Dyrektora
k.szymanska@desa.pl
698 668 221

ALEKSANDRA ŁUKASZEWSKA
a.lukaszewska@desa.pl
22 163 67 05, 664 981 465

MICHAŁ BOLKA
m.bolka@desa.pl
22 163 67 03, 664 981 449

MARTA LISIAK
m.lisiak@desa.pl
22 163 67 04, 788 265 344

ALEKSANDRA KASPRZYŃSKA
a.kasprzynska@desa.pl
506 252 031

TERESA SOLDENHOFF
t.soldenhoff@desa.pl
506 251 835

JULIA SŁUPECKA
j.slupecka@desa.pl
532 750 005

NATALIA KOWALEK
n.kowalek@desa.pl
880 334 401

JULIA GORLEWSKA
j.gorlewska@desa.pl
664 981 450

ANNA ROŻNIECKA
a.rozniecka@desa.pl
795 121 574

JOANNA WOLAN
j.wolan@desa.pl
538 915 090

OKTAWIA WRZESIEŃ
o.wrzesien@desa.pl
22 163 67 50, 787 388 666

MAGDALENA KRAJENTA
m.krajenta@desa.pl
795 122 712

NATALIA PLEWA
n.plewa@desa.pl
795 122 720

ZUZANNA WIELGO
z.wielgo@desa.pl
538 647 637

ALICJA MAJEWSKA
a.majewska@desa.pl
538 649 945

WIKTORIA NIWIŃSKA
w.niwinska@desa.pl
664 150 862

ALEKSANDRA IZBAN
a.izban@desa.pl
880 525 282

DEPARTAMENT PROJEKTÓW AUKCYJNYCH

ANNA SZYNKARCZUK
Kierownik Działu
Sztuka Współczesna
a.szynkarczuk@desa.pl
22 163 66 41, 664 150 866

TOMASZ DZIEWICKI
Kierownik Działu
Sztuka Dawna
t.dzewicki@desa.pl
22 163 66 46, 735 208 999

MAŁGORZATA SKWAREK
Starszy Specjalista
Sztuka Dawna
m.skwarek@desa.pl
22 163 66 48, 795 121 576

KATARZYNA ŻEBROWSKA
Starszy Specjalista
Fotografia Kolekcjonerska
k.zebrowska@desa.pl
22 163 66 49, 539 546 701

MAGDALENA KUŚ
Starszy Specjalista
Sztuka Użytkowa
m.kus@desa.pl
22 163 66 44, 795 122 718

AGATA MATUSIELAŃSKA
Starszy Specjalista
Sztuka Współczesna
Prace na Papierze
a.matusielanska@desa.pl
22 163 66 50, 539 546 699

KAROLINA STANISŁAWSKA
Starszy Specjalista
Sztuka Młoda i Najnowsza
k.stanislawska@desa.pl
664 150 864

PAULINA BROL
Specjalista
Sztuka Młoda i Najnowsza
p.brol@desa.pl
539 388 299

WIKTOR KOMOROWSKI
Specjalista
Sztuka Współczesna,
Grafika Artystyczna
w.komorowski@desa.pl
788 260 055

KATARZYNA SZCZĘSNA
Specjalista
Sztuka Współczesna
k.szczesna@desa.pl
538 522 885

NICOLE LEWANDOWSKA
Specjalista
Sztuka Współczesna
n.lewandowska@desa.pl
788 244 975

MARTYNA KOLANOWSKA
Specjalista
Sztuka Dawna
m.kolanowska@desa.pl
880 918 882

WERONIKA ROŚ
Specjalista
Design i Rzemiosło Artystyczne
w.ros@desa.pl
608 566 282

MARTA PRZASNEK
Specjalista
Sztuka Współczesna
m.przasnek@desa.pl
539 196 531

PAULINA JANISZEWSKA
Specjalista
Sztuka Współczesna
p.janiszevska@desa.pl
734 639 911

DOROTA KOZAK
Specjalista
Projekty Charytatywne
d.kozak@desa.pl
788 244 922

JAGIENKA PARTEKA
Specjalista
Sztuka Młoda Najnowsza
j.parteka@desa.pl
502 994 177

JULIA OLSZEWSKA
Specjalista
Sztuka Dawna
j.olszewska@desa.pl
532 759 980

VALERYIA KALIAHA
Specjalista
Sztuka Współczesna
v.kaliaha@desa.pl
788 269 908

JUDYTA MAJKOWSKA
Specjalista
Komiks i Ilustracja
j.majkowska@desa.pl
795 122 702

E. Markowski

Z przyjemnością oddajemy w Państwa ręce katalog, który w sposób szczególny prezentuje dorobek artystyczny Eugeniusza Markowskiego. Zgromadzone prace ukazują szerokie spektrum jego działalności – od malarstwa, przez rysunki na papierze i gazetach, po realizacje na foliach celuloidowych – odślaniając artystę pełnego pasji, odwagi i nieustannej potrzeby eksperymentu. Katalog ma wymiar wyjątkowy – obok opracowań merytorycznych znalazły się w nim również relacje i wspomnienia wnuczek artysty, Lukrecji i Ramony Nagabczyńskich. Ich osobiste spojrzenie pozwala dostrzec Markowskiego nie tylko jako twórcę, lecz także jako człowieka – wrażliwego, pełnego humoru i czułości wobec świata. Dzięki osobistym opowieściom prace zaprezentowane w katalogu stają się zarówno zapisem artystycznej drogi, jak i trwałym śladem rodzinnej pamięci.

Publikacja została wzbogacona o wybór fotografii archiwalnych oraz materiały wspomnieniowe. Dzięki nim katalog nabiera intymnego wymiaru, pozwala dostrzec człowieka kryjącego się za dziełami. Składamy serdeczne podziękowania panu Piotrowi C. Kowalskiemu, panu Waldemarowi Gizie oraz panu Stefanowi Okołowiczowi za udostępnienie fotografii swojego autorstwa. Mamy nadzieję, że katalog ten stanie się nie tylko przewodnikiem po twórczości Eugeniusza Markowskiego, lecz także opowieścią o artyście przywiązany do rodziny, w którego sztuce życie codzienne i bliscy zostawiali swoje ślady.

1912-2007

EUGENIUSZ MARKOWSKI

EUGENIUSZ MARKOWSKI – malarz, grafik, scenograf. W 1938 uzyskał dyplom warszawskiej ASP w pracowni prof. T. Pruszkowskiego. Przez wiele lat pracował jako dziennikarz i dyplomata, m.in. w Kanadzie i we Włoszech. Właśnie w Italii miał możliwość zapoznania się zarówno z twórczością klasyków renesansu, jak i włoskich futurystów. Tam też związał się z grupą Libera Associazione Arti Figurative, z którą wielokrotnie wystawiał swoje prace. Do kraju powrócił w 1955. Od 1969 był pedagogiem w macierzystej uczelni. W 1963 artysta brał udział w Biennale w São Paulo. Jest laureatem Nagrody Krytyki Artystycznej im. C. K. Norwida z 1984 oraz ustanowionej w Poznaniu Nagrody Kolekcjonerów im. dr L. Siudy z 1998. W 2002 warszawska Galeria Program zaprezentowała monograficzną wystawę twórczości artysty z okazji jubileuszu 90-lecia jego urodzin.

Eugeniusz Markowski należał do nurtu nowej figuracji. Bohaterem jego obrazów jest człowiek poddany ciśnieniu negatywnych emocji, zdeformowany. Bogata faktura obrazów (charakterystyczna dla twórczości artysty w latach 50. i 60.), a także ich groteskowy wyraz, zbliżają jego sztukę do poetyki art brut i twórczości Jeana Dubuffeta. Pomimo tego obecne jest u Markowskiego dążenie do podskórnej harmonii, widoczne są odwołania do antyku i renesansu. W latach 70. Markowski odszedł od stłumionych barw na rzecz intensywniej, nierzadko zgrzytliwej kolorystyki płócien świadczącej o antyestetycznej postawie autora.

Eugeniusz Markowski w swojej pracowni przy ulicy Kruczej w Warszawie, fot. dzięki uprzejmości rodziny artysty

- 1912

- 8 listopada – urodził się w Warszawie.
- 1930

- Ukończył Gimnazjum Sejmikowe w Radzynie Podlaskim.
- 1930–1938

- Studiował malarstwo w Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie w pracowni prof. Tadeusza Pruszkowskiego. Równolegle uczęszczał d Wieczorowej Szkoły Rysunku im. Wojciecha Gersona, gdzie poznał swoją przyszłą żonę Mirosławę Kołtońską.
- 1937

- Zawarł związek małżeński z Mirosławą Kołtońską, córką Aleksandra Kołtońskiego – filozofa, inżyniera chemii i korespondenta „Wiadomości Literackich” w Rzymie.
- 1938

- Uzyskał dyplom ASP w Warszawie. Rozpoczął profesjonalną działalność scenograficzną: projektował dekoracje dla Teatru Kameralnego i PIST w Warszawie
- 1939

- 1 września – został zmobilizowany do warszawskiego pułku piechoty; ranny w trakcie kampanii wrześniowej.
- 1940

- W lutym uciekł z okupowanej Warszawy, przez Słowację i Węgry dotarł do Włoch (Rzym), gdzie osiadł na dłużej.

1940–1950 – POBYT WE WŁOSZECH

Był członkiem rzymskiego Art Clubu, założonego przez Józefa Jaremę. Związał się ze środowiskiem artystycznym – m.in. z grupą Libera Associazione Arti Figurative, z którą wielokrotnie wystawiał swoje prace. Zadebiutował na Quadriennale Malarstwa w Rzymie (1948). Pracował jako scenograf w Teatro delle Arti. Po rozpadzie pierwszego małżeństwa, związał się z Teresą z Iwaszkiewiczów. W tym okresie jego malarstwo zbliżało się do ekspresji i tematyki egzystencjalnej.

1950–1955 – POBYT W KANADZIE

Pełnił funkcję chargé d'affaires Ambasady PRL w Kanadzie. Pracował także jako korespondent Agencji Prasowej „Polpress”. W Kanadzie urodziła się jego córka Magdalena.

- 1955

- Powrót do Polski. Objął stanowisko dyrektora Biura Współpracy Kulturalnej z Zagranicą w Ministerstwie Kultury i Sztuki – funkcję tę pełnił do 1969 roku.

1956–1963 – KONTYNUACJA DZIAŁALNOŚCI TEATRALNEJ

- Po powrocie do kraju Markowski wznowił współpracę z teatrami warszawskimi. Najważniejsze realizacje scenograficzne:
- 1956

- „Eskapada”, Teatr Młodej Warszawy
- 1956

- „Filomena Marturano”, Teatr Powszechny
- 1957

- „Maszyna do pisania”, Teatr Powszechny
- 1962

- „Matka Courage i jej dzieci”, Teatr Narodowy
- 1963

- „Przygody z Vaterlandem Leona Kruczkowskiego”, Teatr Narodowy

Eugeniusz Markowski nad morzem w Ostii, Włochy, wiosna 1949, fot. dzięki uprzejmości rodziny artysty

KALENDARIUM ŻYCIA I TWÓRCZOŚCI

1955–2007 – OKRES AKTYWNOŚCI ARTYSTYCZNEJ I DYDAKTYCZNEJ

- 1962
- Wystawa indywidualna „Metaforę”, BWA Sopot i CBWA „Zachęta”, Warszawa – uznawana za powrót artysty do krajowego obiegu artystycznego.
- 1963
- Udział w VII Biennale Sztuki w São Paulo.
- 1964
- Wystawa „Profile IV – Polnische Kunst heute”, Städtische Kunstgalerie Bochum i Kulturhaus Kassel (Niemcy).
- 1965
- Wystawa indywidualna, Galleria Chiocciola, Padwa (Włochy).
 - „Wystawa 37 polskich malarzy współczesnych”, Pawilon Heleny Rubinstein, Tel Awiw (Izrael).
- 1966
- „Wystawa 10 malarzy polskich”, Sveagalleriet, Sztokholm.
 - „17 Polish Painters”, D’Arcy Galleries, Londyn.
- 1967
- Wystawa indywidualna, CBWA „Zachęta”, Warszawa.
- 1968
- „Six Painters from Poland”, Royal College of Art Galleries, Londyn.
- 1969
- Wystawa indywidualna, Zamek Książąt Pomorskich, Szczecin.
 - Rozpoczął pracę pedagogiczną w Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie, gdzie uczył malarstwa do końca lat 80.
- 1970
- „1000 Years of Art in Poland”, Royal Academy of Arts, Londyn.
- 1971
- „25 lat malarstwa polskiego”, Muzeum Narodowe, Poznań.
- 1972
- Wystawa indywidualna, CBWA „Zachęta”, Warszawa.
- 1973
- Wystawa indywidualna, Kunsthalle Mannheim (Niemcy).
- 1975
- „Polskie malarstwo współczesne”, Museo de Arte Moderno, Meksyk.
- 1978
- Wystawa dzieł ofiarowanych przez artystów polskich Międzynarodowemu Muzeum im. Salvadora Allende, Muzeum Sztuki w Łodzi.
- 1979
- „35 lat malarstwa w Polsce Ludowej”, Muzeum Narodowe, Poznań.

- 1981
- Wystawa indywidualna, Galeria Studio, Warszawa.
- 1983
- „Wyobrażenia i rzeczywistość”, Zachęta Narodowa Galeria Sztuki, Warszawa.
- 1984
- Wystawa indywidualna, CBWA „Zachęta”, Warszawa.
 - Otrzymał Nagrodę Krytyki Artystycznej im. Cypriana Kamila Norwida – za najwybitniejszą wystawę plastyczną roku w Warszawie.
- 1986
- „Rysunek”, Centrum Sztuki Studio, Warszawa.
- 1989
- „The Open Door”, Wystawa Współczesnego Malarstwa Polskiego, Kunsthal Charlottenborg, Kopenhaga.
- 1991
- „Kolekcja sztuki XX wieku w Muzeum Sztuki w Łodzi”, Państwowa Galeria Sztuki „Zachęta”, Warszawa.
- 1994
- Otrzymał Nagrodę artystyczną „EXIT” – za konsekwentne poszukiwanie nowych znaczeń w malarstwie.
- 1996
- Wystawa indywidualna „Eugeniusz Markowski – Malarstwo”, Muzeum Narodowe w Szczecinie.
- 1997
- „Granice obrazu – malarstwo w Polsce lat dziewięćdziesiątych”, Centrum Sztuki Współczesnej Zamek Ujazdowski, Warszawa.
- 1998
- Otrzymał Nagrodę Kolekcjonerów im. dr Lecha Siudy za całokształt twórczości.
 - „Fragment kolekcji”, Muzeum Narodowe w Poznaniu.
- 1999
- Wystawa indywidualna „Obrazy i rysunki”, Galeria u Jezuitów, Poznań.
- 2002
- Monograficzna wystawa jubileuszowa z okazji 90. urodzin w Galerii Program, Warszawa.
- 2003
- „Eugeniusz Markowski – Malarstwo”, Galeria Milano, Warszawa.
- 2004
- Wystawa indywidualna, Galeria AG, Kraków.
- 2005
- „Eugeniusz Markowski – Malarstwo”, Galeria DAP, Warszawa.
- 2007
- Zmarł 24 lutego.
 - 11 kwietnia – 15 czerwca: pośmiertna wystawa „Eugeniusz Markowski 1912–2007”, Galeria Giza, Chrzanów.

„NIE MA BŁĘDÓW, SĄ UDANE PRZYPADKI”

Anna Rożniecka: *Bardzo cieszy nas możliwość rozmowy „u źródła”, poznanie Eugeniusza Markowskiego w kontekście bardziej osobistym i anegdotycznym. Zacznijmy od tego jak Panie mówiły do Dziadka? Jak zwracała się do niego rodzina, znajomi?*

Ramona Nagabczyńska: Kiedy ktoś mówi „Eugeniusz Markowski”, muszę przez chwilę zastanowić się, o kogo chodzi (śmiejch). W rodzinie i wśród znajomych był znany przede wszystkim jako „Hu”, a dla mnie i siostry jako „Dziadek Hu”. Ten przydomek został wymyślony przez jednego z jego studentów, kiedy na uczelni Dziadkowi było zimno i wciąż powtarzał „hu, hu, hu” – i tak już zostało.

A.R.: A czy Dziadek miał jeszcze inne charakterystyczne powiedzonka?

R.: Używał na przykład określenia „bałwanka”, gdy ktoś zachowywał się niezbyt poważnie.

Lukrecja Nagabczyńska: Mówił też często, że coś jest „nieracjonalne” albo „niemożliwe”, ale w dosyć przewrotnym kontekście. Pamiętam, jak opowiadał o sklepie w Paryżu, który nazywał „dla racjonalnych”, ponieważ panował tam porządek. Na Saskiej Kępie był sklepik z artykułami codziennego użytku, na który Dziadek mówił „wojskowy”; w rodzinie do tej pory używamy tego określenia.

A.R.: Czyli miał spore poczucie humoru?

L.: Tak, ale nie było to intencjonalne. On był zabawny dla otoczenia, chociaż sam raczej nie zdawał sobie z tego sprawy. Nasza Babcia, jego druga żona, napisała kiedyś kryminał, w którym znalazła się postać wzorowana na dziadku – Sir Archibald Hugh. Ta postać naprawdę doskonale oddawała jego charakter. Wszyscy, którzy czytali książkę, natychmiast go rozpoznawali, ale on sam tego nie widział.

A.R.: A jaki był Eugeniusz Markowski na co dzień?

R.: Bardzo bezpośredni, ale nie w sposób narzucający się. Nie troszczył się o konwenanse, więc czasami jego zachowania mogły być uznawane za nietaktowne – na przykład zdarzało mu się wylać talerz po kolacji. Dla nas to było jednak po prostu zabawne i urocze. Na pewno był autentyczny – w życiu i w sztuce. Lubił dobrze zjeść, miał zawsze spiżarnię pełną dobrych oliw i serów. Był też niezwykle zdyscyplinowany – codziennie, aż do późnego wieku, wykonywał ćwiczenia gimnastyczne.

A.R.: Jak spędzaliście wspólny czas? Czy Dziadek zabierał Panie do muzeów, na wystawy?

R.: Niekoniecznie. To nie był typ artysty, który wprowadza dzieci w sztukę w sposób dydaktyczny. Nie mówił: „chodźcie, pokażę wam obrazy”. Raczej pokazywał nam swój świat – pracownię, mieszkanie pełne książek i pamiątek. Oczywiście zdarzało się, że chodziliśmy na wystawy, ale bardziej pamiętamy małe codzienne rytuały, na przykład wyjścia na ulubione lody.

A.R.: W takim razie pewnie nie opowiadał Paniom za wiele o własnej sztuce?

R.: To prawda, on chyba nie miał takiej potrzeby – na pewno nie był typem

romantycznego artysty, nie było w nim patosu. Tworzył „z trzewi”. Z drugiej strony my byliśmy wtedy dziećmi, nastolatkami, nie pytałyśmy go za wiele o jego sztukę – ona była elementem naszej codzienności, czymś naturalnym. Teraz, z perspektywy czasu, oczywiście żałujemy, że nie rozmawialiśmy na ten temat więcej.

L.: Ja w dzieciństwie trochę rysowałam. Dziadek oglądał moje prace, dawał porady. Jedno zdanie utkwiło mi szczególnie w pamięci: „Nie ma błędów, są udane przypadki. Jeśli coś się nie udało, spróbuj stworzyć z tego coś nowego”. To była cenna wskazówka dotycząca malarstwa, ale można przełożyć ją również na inne dziedziny życia. Dziadek sam nigdy nie porzucał rozpoczętej pracy. Jeśli coś mu nie pasowało – przerabiał dzieła, zamalowywał albo dodawał do nich nowe elementy.

A.R.: W pracach Eugeniusza Markowskiego pojawiają się inskrypcje, elementy kolażu, pojedyncze litery i cyfry w tytułach. Często te zapiski są nieczytelne, jakby były pisane na szybko, zanim myśl się ulotni. Czy mają Panie jakieś wskazówki do odszyfrowania tych treści?

R.: To często były skrótowe notatki, inicjały bliskich. „R+L” oznaczało Ramonę i Luki, czyli nas. „M” mogło oznaczać Mamę. Wpisywał godziny i daty różnych wydarzeń, na przykład lądowania samolotu, którym leciałyśmy z Mamą. Umieszczał cytaty z książek, czasem dodawał również fragmenty listów od nas – odtwarzał wtedy nasze dziecięce pismo. Na obrazach zapisywał to, co się akurat działo – co czytał, kto był w pracowni. Notował najróżniejsze rzeczy. Te zapiski jednak w większości funkcjonowały autonomicznie, rzadko były związane bezpośrednio z treścią obrazu.

A.R.: Odnajdujemy też sporo notatek pisanych po włosku. Jakimi językami Dziadek władał? I czy dużo czytał?

R.: Tak, czytał bardzo dużo. Klasyków – Dantego, Boccaccia, Goethego. Cenił literaturę zagraniczną: włoską, francuską, niemiecką. Mówił bardzo dobrze po włosku – do końca życia recytował wiersze i piosenki w tym języku. Po angielsku również, ale z silniejszym akcentem.

A.R.: A Jak wyglądała jego pracownia? Czy panował tam artystyczny nieład?

L.: To było miejsce pełne kontrastów – chaos i porządek naraz, zapach farb, kurzu i papieru. Pełno pamiątek z podróży: figurek, masek, rzeźb. Dziadek interesował się sztuką prymitywną i kulturami rdzennymi, z wielką fascynacją opowiadał nam na przykład o Inuitach. Pracownia znajdowała się w jego mieszkaniu w centrum Warszawy. Dla nas była to przestrzeń niezwykle interesująca, magnetyczna. Kochałam przychodzić tam po szkole i po prostu tam przebywać.

A.R.: Czy miał dużą potrzebę tworzenia? Jaki był rytm jego pracy?

L.: Na pewno miał szerokie zainteresowania, które wplatał w swoją sztukę. Powracał jednak do ulubionych motywów, ponieważ wciąż je na nowo odkrywał. To była ciągłość – bez wielkich natchnień i pauz.

A.R.: Eugeniusz Markowski stworzył niezwykle rozpoznawalny słownik motywów. Przymierzał się do nich w rozmaitych mediach, technikach i skali. Wśród nich wyróżniają się prace na folii i gazetach. Skąd taki

nietypowy wybór?

R.: Dziadek miał zwyczaj gromadzenia różnych rzeczy. Folie i gazety pojawiały się raczej przypadkiem, a potem weszły do jego praktyki twórczej. Nietypowe podłoża świetnie pasowały do jego malarskiego języka. Nigdy nie dorabiał do tego teorii – po prostu odpowiadało to jego ekspresjonistycznej naturze.

A.R.: A kogo szczególnie cenił?

L.: Najważniejszy był dla niego Picasso – absolutny mistrz, wyznacznik nowoczesności. Kochał renesans, a szerzej – całą sztukę włoską, co wiązało się także z jego długoletnim pobytem we Włoszech. Wspominał z uznaniem Stefana Gierowskiego, pozytywnie wypowiadał się również o Wilhelmie Sasnalu, byliśmy razem na jego wystawie. Nie cenił natomiast sztuki czysto konceptualnej, szukał emocji w dziełach.

A.R.: Czy przyjaźnił się z innymi artystami?

L.: Był raczej artystą osobnym, w Polsce nie przynależał do żadnej grupy. Pamiętamy, że dobrze dogadywał się z Franciszkiem Starowieyskim.

R.: Mama studiowała na ASP w czasie, gdy dziadek wykladał, chociaż nie była w jego pracowni. Ona była bardziej towarzyska, lubiła urządzać przyjęcia, na które przychodzili artyści i znajomi. Częstym gościem w naszym domu był Wiesio Rosocha, przyjaciel rodziny.

A.R.: Pod koniec życia Dziadek mieszkał z Paniami oraz Mamą w jednym domu. Czy zaobserwowały Panie może moment, kiedy przestał tworzyć?

L.: Tak, zamieszkaliśmy razem na Saskiej Kępie. Mama sprzedała swoje mieszkanie i mieszkanie Dziadka, a potem kupiła dom z osobnymi kondygnacjami, żeby Dziadek mógł zachować niezależność, a jednocześnie mieć opiekę.

R.: W latach 90. jeszcze malował, choć coraz mniej. Po 2000 roku zdarzało mu się coś przerabiać czy retuszować, ale było widać spadek formy – choroba Alzheimera coraz bardziej mu doskwierała. Umownie można powiedzieć, że aktywny okres skończył się pod koniec lat 90.

A.R.: Kiedy uświadomiły sobie Panie, że Dziadek był cenionym i rozpoznawalnym artystą?

R.: W dzieciństwie jego sztuka wydawała nam się dziwna, trudna, a czasem wręcz wstydliva. Pamiętam, że mówiliśmy na jego obrazy „pajace” i niektóre wydawały nam się nieprzyzwoite, ale już w nastoletnim wieku zaczęliśmy świadomie doceniać jego twórczość.

L.: Dla nas, jako dzieci, oczywiście było, że Dziadek jest artystą – traktowaliśmy to jako coś naturalnego. Dopiero z czasem, wraz z dorastaniem i nabieraniem dystansu, zaczęliśmy w pełni rozumieć wagę jego dorobku i doceniać to, że na co dzień obcowaliśmy z kimś naprawdę wyjątkowym.

Eugeniusz Markowski w swojej pracowni przy ulicy Kruczej, Warszawa, ok. 1997, fot. Stefan Okołowicz, fot. dzięki uprzejmości autora

1

EUGENIUSZ MARKOWSKI

1912-2007

Postać

gwasz/papier, 65 x 45 cm (arkusz)
sygnowany p.d.: 'E. E. Markowski'

estymacja:

8 000 - 14 000 PLN

1 900 - 3 300 EUR

O MALARSTWIE

„Na rynkach sztuki współczesnej utarła się niezbyt budująca formuła, że sztuką może być wszystko, co się da sprzedać jako dzieło sztuki.

Trudno darzyć sympatią taką definicję. Wydaje się natomiast, że najprzeróżniejsze formy czy działania artystyczne łączy jeden wspólny element, który można by nazwać FASCYNACJĄ. Nieraz może to być perfekcja techniczna, kiedy indziej inteligencja, inwencja, różne formy zmysłowej urody czy też brzydoty, temperament, wiedza, siła, zaskoczenie wreszcie. Za każdym razem powody mogą być skrajnie różne, ale rezultatem pozostaje jakaś forma fascynacji.

Naturalnie jej rozmiary, a szczególnie jej gatunek różnią się między sobą zasadniczo.

Odnoszę się z sympatią i nawet z podziwem do różnych, nieraz sprzecznych aspektów sztuki naszego wieku. Sprawy te jednak niestety, a może na szczęście, nie są jednoznaczne.

Fascynuje mnie rzeczywiste nowe odkrycie, ale nużą nabożnie celebrowane mutacje i wyczynowość bylejałości. Szkoda chyba ograniczać sztukę, która w dotychczasowych naszych dziejach odegrała przecież niebagatelną rolę, do jakiejś formy para-intelektualnej łechtanki. Myślę, że sztuka, może nawet w większym stopniu niż nauka, jest w stanie wprowadzić człowieka do najgłębszych pokładów świadomości. Jest nie tylko świadkiem życia i myślenia, ale motorem napędowym naszego emocjonalnego i intelektualnego rozwoju. Natomiast praktyczny mechanizm uczestnictwa w ramach twórczości nowoczesnej jest, na ogół licząc, schematyczny i monotony. Coś „zaczyna obowiązywać”, po czym ci, którzy zdążyli się zorientować, podłączają się z własną mutacją. Czasem na jakiś czas. Czasem już na zawsze. Problem poszukiwań artystycznych mają już z głowy.

Istnieje pogląd, że człowiek uprawiający jakąś dyscyplinę artystyczną wówczas staje się artystą, kiedy uda mu się burzyć stereotypy lub dodać coś własnego do tego, co stworzyli inni.

Ten sąd, jakkolwiek wygląda niewinnie, jest twardy i bezwzględny. Ale chyba trudno mu się nie poddać. Przez dłuższy czas twórczość artystyczna, a szczególnie malarstwo zdradzało i zdradza jeszcze tendencje do szukania pokrewieństwa z metodami działania nauki i techniki.

Mnie osobiście interesuje przede wszystkim groteskowy i wyraźny kontrast istniejący dziś między coraz zawrotniej rosnącym rozwojem technologicznym a niezmiennością prymitywnych i elementarnych ludzkich pasji i instynktów.

To jest, być może, powodem, że robię to, co robię, w sposób, w jaki to robię”.

Eugeniusz Markowski

2

EUGENIUSZ MARKOWSKI

1912-2007

Woltyżerka

gwasz/papier, 40 x 30 cm (arkusz)
sygnowany p.d.: 'E. Markowski'

estymacja:

8 000 – 14 000 PLN

1 900 – 3 300 EUR

3

EUGENIUSZ MARKOWSKI

1912-2007

Cztery postacie

gwasz/papier, 35,5 x 49 cm (arkusz)
sygnowany p.d.: 'E.Markowski'

estymacja:

8 000 - 12 000 PLN

1 900 - 2 800 EUR

DOROTA MONKIEWICZ

HUMANISTYCZNE PRZESŁANIE O MALARSTWIE EUGENIUSZA MARKOWSKIEGO

„Uroda aktora”, „polor dyplomaty” – tak scharakteryzował artystę Zdzisław Kępiński w tekście do katalogu jego pierwszej w Polsce wystawy w Centralnym Biurze Wystaw Artystycznych (warszawskiej Zachęcie) w 1962. Poznański krytyk wskazał też na pokrewieństwo wątków obecnych w malarstwie Markowskiego ze staropolską twórczością Mikołaja Reja oraz bohaterem XVI-wiecznej literatury – Marchołem Grubym – a Sprośnym ze spolszczonego przez Jana z Koszyczek łacińskiego oryginału. Już nikt później nie zinterpretował również trafnie twórczości Markowskiego jak ten wybitny poznański krytyk, zwolennik koloryzmu, a zarazem dyrektor Muzeum Narodowego w Poznaniu. Może dziwić, że dyrektor muzeum angażuje się w promocję debiutującego artysty, jednakże w 1962 Markowski nie był debiutantem sensu stricto, a ponadto sam był wówczas ważną politycznie postacią jako dyrektor departamentu współpracy z zagranicą w Ministerstwie Kultury i Sztuki. Obydwu panów łączyło także pokrewieństwo ideowe: Kępińskiego jako przedwojennego komunisty i Markowskiego – związanego ze środowiskiem włoskiej, antyfaszystowskiej lewicy.

Swoją biografię z okresu przedwojennego artysta opowiedział szczegółowo Krzysztofowi Stanisławskiemu dopiero w 1994, kilka lat po obraniu przez Polskę demokratycznego kursu („Exit. Nowa sztuka w Polsce”, nr 4 (20), 1994, s. 836–845). Markowski uzyskał absolutorium w warszawskiej Akademii Sztuk Pięknych w 1938 i jeszcze przed wybuchem II wojny światowej zdążył się ożenić, podjąć się różnych zajęć zawodowych i nawiązać wiele owocnych później znajomości. Na pierwszy plan wybija się w tym czasie zainteresowanie artysty scenografią teatralną oraz rysunkiem satyrycznym. Markowski asystował profesorowi Daszewskiemu w pracach scenograficznych oraz publikował w przedwojennych „Szpilekach”. Wspierał Aleksandra Bardiniego i Erwina Axera w ich warsztatach teatralnych. Przyjaźnił się też z Rykiem Lipińskim i Stanisławem Zamecznikiem. Wszyscy ci młodzi ludzie mieli stać się po wojnie gwiazdami sceny kulturalnej PRL-u. Wspominani w wywiadach autorzy jego ówczesnych lektur – Tadeusz Boy-Żeleński, François Rabelais, Bertrand Russell – wskazują na lewicowe inklinacje artysty. Jego mentor Władysław Daszewski przywiózł z wyjazdu do Związku Radzieckiego fascynację radziecką awangardą: teatrem Meyerholda oraz kinem Eisensteina i tymi fascynacjami dzielił się ze swoim asystentem. Markowski – półsierota, wychowanek katolickich gimnazjów i internatów – stał się jeszcze przed wojną co najmniej agnostykiem, jeśli wręcz nie ateistą. Moje przypuszczenia potwierdza dobrze znający artystę Mariusz Rosiak, nazywając go agnostykiem właśnie w tekście opublikowanym w katalogu wystawy „Eugeniusz Markowski. Obrazy, gwasze, rysunki z pracowni artysty” w Galerii Program w Warszawie (2002).

Po udziale w walkach wojny obronnej 1939 i licznych wojennych przygodach artysta przedostał się do Rzymu w 1940. Tam znalazł się w środowisku lewicujących artystów, związanych wcześniej z mediolańskim ruchem „Corrente” (1942–43). Była to liczna grupa malarzy reprezentujących postawę antyfaszystowską, łączących etyczne zaangażowanie z różnymi postaciami ekspresyjnej figuracji. Wśród swoich artystycznych inspiracji wymieniali twórczość van Gogha, Ensora, Muncha, Kokoschkę. Munch był również ważny dla Markowskiego w czasach warszawskich. Po rozwiązaniu „Corrente” wielu artystów przeniosło się do Rzymu. Wtedy Markowski zbliżył się z komunistycznym malarzem Renato Guttuso. Tuż przed zdobyciem Rzymu

przez aliantów Markowski ukrywał się na wieży kościelnej, a posiłki organizowane przez komunistyczny ruch oporu donosił mu Renato Guttuso. Zwracam uwagę na te anegdotyczne szczegóły, bo ukazują one, że znajomość z głównym ówczesnie włoskim środowiskiem artystycznym (nie tylko Guttuso, ale także Pietro Consagra, Emilio Vedova czy Guglio Turcatto) obejmowała nie tylko wspólnotę artystycznych poglądów, lecz także wspólne doświadczenie życia w wojennych Włoszech. Udział Markowskiego w najważniejszej wówczas wystawie sztuki współczesnej – rzymskim Quadriennale w 1948 – potwierdzał jego pozycje na włoskiej scenie. Jednakże już wkrótce drogi Markowskiego z włoskimi kolegami miały się rozejść. Ich wyborem stała się bowiem abstrakcja, nawet jeśli powiązana z marksistowskim zaangażowaniem, natomiast Markowski pozostał jednak przy figuracji. Na razie jednak malarstwo zarzucił, podejmując prace w dyplomacji jako Pierwszy Sekretarz Ambasady rządu PKWN, a później charge d’affaire ambasady polskiej w Kanadzie. Przypuszczam, że nawiązanie relacji z aparatem politycznym PRL-u nastąpiło ze względu na związki artysty z Komunistyczną Partią Włoch oraz w wyniku znajomości z Renato Guttuso, który był jednym z czołowych działaczy partii.

Markowski w Rzymie kontynuował swoje przedwojenne aktywności, publikując rysunki satyryczne i projektując scenografie teatralne. Wystawiał obrazy w Art Clubie założonym przez Józefa Jaremę. Obydwaj poznali się jeszcze w Warszawie, gdy Jarema przyjeżdżał ze spektaklami krakowskiego teatru Cricot. Niestety nic nie wiemy o obrazach namalowanych w tym okresie. Pewną wskazówkę może dawać zachowana w archiwum warszawskiej Zachęty czarno-biała reprodukcja obrazu przedstawiająca męskiego modela, namalowanego zamaszystymi, kolistymi pociągnięciami pędzla. Osobiście wyobrażam sobie, że to mogła być twórczość w typie artystów z przedwojennej grupy Prymat, tym bardziej że Kępiński wspominał o przeniesieniu kolorystycznej malarstwa Markowskiego. Ale to z mojej strony jedynie przypuszczenie.

Jesienią 1955 Markowski kończy pracę w służbie dyplomatycznej i wraca z Ottawy do Warszawy. W 1956 Karol Kuryluk zatrudnia go w Ministerstwie Kultury i Sztuki na stanowisku dyrektora biura współpracy z zagranicą. To lata ogromnego zainteresowania Polską po okresie socrealizmu. Żelazna kurtyna się odrobinę podnosi. Polscy artyści wyjeżdżają na stypendia do krajów zachodnich. Zagraniczni goście odwiedzają Polskę. Powstają międzynarodowe imprezy: Warszawska Jesień, biennale grafiki, biennale plakatów, Międzynarodowy Festiwal Jazowy „Jazz Jamboree”, działa teatr Jerzego Grotowskiego. „Pan dyrektor” wciąż dużo podróżuje. Wspomina Berlin, Paryż, Nowy Jork. Stopniowo powraca do malowania. W pierwszych pracach po powrocie dominują aluzje polityczne powiązane z problematyką polskiej „odwilży”. W „Przeglądzie Kulturalnym” publikuje rysunek „Demagog oraz jego twórcy i ofiary” (1956), będący oczywistym nawiązaniem do czasów stalinowskich. Na wystawie indywidualnej w CBWA (Zachęcie) pojawiają się również tego rodzaju tematy. Kompozycja „Wspólna kariera” przedstawia dwie postaci wiszące na jednej linie. Inne dzieło jest zatytułowane „Obrońcy ideału”. Krytyczne skojarzenia odnoszą się do Polski przedwrześniowej. „Szarża” z 1960 to postać w kanciarstym, księżym birecie i mężczyzna w cylindrze – czaku na koniu z uniesioną w dłoni szablą. „Dyplomaci” to znowu para – ksiądz i oficer. Jest wątek antykapitalistyczny:

w kompozycji „Współzycie społeczne” występuje pan w meloniku z biczem w ręku. Wszystkie postaci ludzkie zostały namalowane z wyszczerzonymi zębami, co nadaje im wyraz debilizmu. Najbardziej uderzający jest wątek antykościelny. Księża w biretach występują na różnych obrazach zawsze jako postaci groteskowe. Szczególnie rozbudowany program narracyjny ma obraz „Egzorcyzmy”. W kompozycji pojawia się czarownica na miotle, dwie postaci z policyjnymi (?) pałami, naga kobieta, klęczący przed nią okularnik, baba ze świętym obrazkiem i różańcem w dłoni. Mam wrażenie, że to seks jest tutaj egzorcyzmowany, problematyczny na równi w obrębie purytańskiej obyczajowości partii i religijnego obskurantyzmu. Niewiele da się natomiast powiedzieć na temat aspektów formalnych tych dzieł, oglądanych w czarno-białych reprodukcjach. Nie pozostaje nic innego, jak zawierzyć opinii Aleksandra Wojciechowskiego, który wspomina o wcieraniu farby w płótno, skrobaniu i gładzeniu na obrazach namalowanych do 1969.

W 1969 Markowski uwalnia się z pracy w Ministerstwie Kultury i znajduje zatrudnienie na Wydziale Grafiki warszawskiej Akademii Sztuk Pięknych. Obok niego pracownie malarskie prowadzą Jerzy Tchórzewski, Teresa Pagowska, Jerzy Przybylski. Lata 70. są niesłychanie twórczym okresem w jego malarstwie. Artysta wprowadza do obrazów gwałtowne zestawienia barwne i pracuje nad stworzeniem własnego bestiariusza. W 1986 powiedział Zbigniewowi Taranience: „Mój system ideowy wytworzył pewne archetypy i spletał się ze stroną formalną. Używam pewnych schematów, by wzmocnić oddziaływanie” (Eugeniusz Markowski, Rysunek, Centrum Sztuki imienia Stanisława Witkiewicza „Studio”, 1986, kat. wyst.). Do repertuaru jego stałych motywów należą byki i konie, biorące na równi z ludźmi udział w emocjach przedstawionych tam mężczyzn i kobiet oraz tematy cyrkowe, mitologiczne i biblijne. Sceny walki, przemocy, seksualnej perwersji w swojej groteskowej nadekspresji mają po trosze teatralny charakter, tym bardziej że odbywają się w umownej, płytkiej, pustej przestrzeni przed „czwartą” ścianą, którą stanowimy my – widzowie. Ostry rys satyry politycznej widoczny w obrazach z początku lat 60. ustępuje moralizatorstwu bardziej ogólnej natury. „Mnie osobiście interesuje przede wszystkim groteskowy, wyraźny kontrast istniejący dziś między coraz zawrotniej rosnącym rozwojem technologicznym a niezmiennością prymitywnych i elementarnych ludzkich pasji i instynktów”, komentuje w tekście zredagowanym podczas pobytu na plenerze w Osiekach w sierpniu 1979. Zaczynając od seksualności, fetyszystowskie wątki pojawiają się w wielu obrazach artysty: tu ktoś komuś liże stopy, a ktoś inny ramię facetowi z penisem w pełnym wzwodzie (w kompozycji z 1973 w dokumentacji fotograficznej Zachęty). Fetyszem nowoczesności jest odkurzacz, wszędzie niezmiennie nazywany w charakterystyczny dla starszego pokolenia sposób „elektroluksem”. Obydwa te wyobrażenia stapiają się w jedno w wielokrotnie malowanym przez Markowskiego „rajskim” obrazie Adama i Ewy. W różnych wariantach scena ta wygląda tak, że kobieta podaje mężczyźnie jabłko, ale zawsze pełni w tych kompozycjach funkcję fallicznej metafory. Dopowiada ją napis w wersji zbliżonej do cytatów z książki Marka Twaina „Pamiętniki Adama i Ewy” („Lepiej żyć z nią poza Ogrodem niż w Ogrodzie bez niej”). Artysta wielokrotnie podejmował też w groteskowej formie temat Sądu Ostatecznego, jak na przykład w obrazie „Moralitet”, zaprezentowanym na wystawie w Galerii Zapiecek w styczniu 1977. Występuje tam postać w gumiakach, na szalkach wagi waży się postać kobiety i mężczyzny, a asystują im diabeł oraz namalowany na czerwono anioł w koronie i ze skrzydłami. Ciekawe są te gumofilce, które, jako atrybut najbardziej umęczonej w socjalizmie chłoporobotniczej grupy społecznej, wprowadził do ikonografii sztuki współczesnej Edward Dwurnik. Wystawa w Zapiecku odbyła się kilka miesięcy po buncie robotników w Radomiu i Ursusie i wprowadzeniu kartek na cukier. W kręgach inteligentkich narastało wówczas przekonanie o degrengoladzie moralnej (i oczywiście też ekonomicznej) systemu realnego socjalizmu. Tej problematyce dawało wyraz „kino moralnego niepokoju” czy tacy młodzi wówczas twórcy jak Jerzy Duda-Gracz. Markowski powiedział w wywiadzie, którego udzielił Monice Małkowskiej, że zawsze miał zainteresowania społeczne. (Zamieszany w sprawy świata, rozmawia Monika Małkowska, „Rzeczpospolita” 1994, nr 22, 25.04.1994, s. 3). Jego horyzont ideowy wyznaczały takie humanistyczne wartości, jak równość, sprawiedliwość, unikanie krzywdy ludzkiej. Jako że mówił to w latach 90., zwracał też uwagę na koszty polskiej transformacji, szczególnie na popegeerowskiej wsi, bo liczy się „nie ten, kto silny, lecz ten, kto dba o ludzkie prawo do godności”. Kusi, aby potraktować malarstwo

Markowskiego w kategoriach Bachtinowskiego karnawału, tego świata na opak, który ludowa satyra zaludnia postaciami oszustów, łotrów i głupców oraz operuje motywami tego, co niedoskonałe, nieukończone, brzemienne: spółkowania, cielesnego wzrostu, starości i rozpadu ciała. Jednakże, jak zauważa Bachtin, jeśli śmiech jest tylko negatywny – satyryk stawia się poza społeczeństwem.

W malarstwie Markowskiego z lat 70. i później pojawiały się często odręczne napisy. Część z nich to sentencje łacińskie i włoskie, ale także teksty po angielsku i po polsku. Czasami są to notatki z wydarzeń dziejących się wokół artysty w pracowni: odwiedziny wnuczek albo zanotowany w 1992 termin odlotu córki liniami lotniczymi KLM do Kanady. Mogą spełniać w stosunku do kompozycji funkcje ornamentalną i estetyczną, gdy tekst wiję się wzdłuż krawędzi obrazu, a wreszcie pojawia się do góry nogami pod górną listwą (kompozycja 2 + D, 1995), co notabene potwierdza wypowiedź Markowskiego, że „maluje na płasko, żeby farba nie ściekała”. („Życie Warszawy”, nr 277, 22 listopada 1978). Jednak nie należy też przekreślać, jeśli czytelna, zawartości semantycznej tych napisów, która „dodaje od strony niespodziewanej atmosferę naszej egzystencji” („Gazeta Malarzy i Poetów”, nr 5 (16), Poznań, s. 11-13). Jako przykład twórca podaje cytāt z tekstu Bertranda Russella „ Czy mam uznawać przyczyną tego, czego nie rozumiem to, co rozumiem jeszcze mniej”. Taki cytāt decyduje o obrazie, pokazuje cały absurd przedstawionej sytuacji.

Obok napisów artysta wprowadzał też w latach 70. inne nieheterogeniczne elementy kompozycji w postaci malowanych lub wklejanych małych obrazków w obrębie głównego przedstawienia. Podczas gdy pierwszoplanowa scena rozgrywa się w umownym uniwersum czasowym, małe obrazki są okienkami na inną, pozaobrazową rzeczywistość – czy to jako cytaty historycznych arcydzieł (np. aktów Ingresa), czy też realistycznie namalowane współczesne narzędzia. W kompozycji „Biały Pan” z 1980 występują aż 4 „obrazy w obrazie” przedstawiające odważniki, zlew, postacie siedzące. Ich funkcją jest odniesienie uniwersalnych scen walki, przemocy i konkurencji do czasu współczesnego. (por. Zbigniew Florczak, Malarz znajduje swojego partnera, „Ekspres Wieczorny” nr 138, 21.06.1978). W kompozycję „Cyrk AA” z 1979 w takim okienku u dołu obrazu namalowany został w hiperrealistyczny sposób aparat z lampą błyskową. Data powstania obrazu zbiega się w czasie z falą ogromnej popularności w Polsce kierunku fotorealistycznego, wywołanego publikacją książki Ewy Kuryluk „Hiperrealizm-Nowy realizm”. Takie nawiązanie nie byłoby niczym dziwnym w twórczości artysty, który deklarował zainteresowanie i otwartość na nowe kierunki artystyczne. Pomimo uprawiania figuracji bardzo cenił sobie na przykład intelektualizm sztuki Duchampa i duchowość Malewicza. W obrazie „Akt +półka” z 1978 pojawia się w okienkach figura Malewicza z okresu kubistycznego oraz „Olimpia” Maneta. Artysta z pedagogicznym zacięciem tłumaczył Taranieniec, że „najpierw należy wiedzieć coś, dlaczego robią to inni, a potem można wybrać lub odrzucić”. Rozglądając się po świecie, także pozaeuropejskim, sam pozostał integralny w swoim figuratywnym malarstwie.

Do Markowskiego przylgnęła etykieta „artysty osobnego”, co niczego nie wyjaśnia, za to jest oczywiście zaszczytnym mianem dla każdego twórcy, który pragnie nade wszystko pozostać „oryginalny” i „wyjątkowy”. Wobec zalewu abstrakcji nieforemnej w czasach powtórnego, polskiego debiutu, artysta faktycznie nie mieścił się w dominującym trendzie epoki. Byli jednak kuratorzy, którzy próbowali pójść pod prąd tej głównej linii z inną propozycją artystyczną. Tak uczynił Ryszard Stanisławski, organizując wystawę „Metafory” w Sopocie w 1962, do której zaprosił Eugeniusza Markowskiego. Zdzisław Kępiński również użył w stosunku do obrazów artysty terminu „realizm” z przydomkiem „metaforyczny”. Bachtin skorystaby zapewne z określenia „realizm groteskowy”. Żaden artysta w ostatecznym rozrachunku nie jest samotną wyspą. Przyczyna „osobności” leży zazwyczaj w braku informacji o innych podobnie myślących i działających indywidualnościach, które zestawione ze sobą tworzą naraz wspólny wzór. Na początku lat 60. Michel Ragon ukuł termin „nowa figuracja”, dla malarzy uprawiających ekspresyjną deformację, naznaczoną egzystencjalnym niepokojem i głębokim pesymizmem w odniesieniu do kondycji ludzkiej. Do kierunku „Nowej figuracji” Ragon zaliczył takich artystów jak Francis Bacon czy Jean Dubuffet. Termin dotarł do Polski w drugiej połowie dekady i powiązał ze sobą takie fenomeny artystyczne jak Teresa Pagowska, Marek Sapetto czy Janusz Przybylski. Z racji merytorycznych, ale też pokoleniowych twórczość Eugeniusza Markowskiego mieści się w kręgu tej rodziny artystycznej.

4

EUGENIUSZ MARKOWSKI

1912-2007

Elektroluks – szkic do obrazu, 1974-1986

gwasz, tusz/papier, 64,5 x 45 cm (arkusz)

sygnowany p.d.: 'E. Markowski' oraz trzykrotnie datowany p.g.: '1974', l.d.: '15.10.86' oraz p.d.: '1979'

estymacja:

8 000 – 14 000 PLN

1 900 – 3 300 EUR

5

EUGENIUSZ MARKOWSKI

1912-2007

"Elektroluks - Kol", 1974-1988

olej/plótno, 135 x 115,5 cm

sygnowany i opisany wzdłuż dolnej krawędzi: 'DWA PALACE - lipiec 1988 WARSZAWA | WARSZAWA E.Markowski'

sygnowany, datowany i opisany na odwrociu: "'ELEKTROLUKS - Kol" 1974 Techn. [nieczytelny] | E. MARKOWSKI | WARSZAWA'

estymacja:

130 000 - 200 000 PLN

30 100 - 46 300 EUR

WYSTAWIANY:

Eugeniusz Markowski. Malarstwo, rysunek, Muzeum Okręgowe, Legnica, wrzesień-listopad 1993

Eugeniusz Markowski „Homo Sapiens”, Piękna Gallery, Warszawa, 20.05-20.06.2016

LITERATURA:

Eugeniusz Markowski. Malarstwo, rysunek, katalog wystawy, Muzeum Okręgowe, Legnica 1993, poz. kat. 3, nlb.

Homo Sapiens. Eugeniusz Markowski - malarstwo, katalog wystawy, Piękna Gallery, Warszawa 2016, s. 19 (il.)

6

EUGENIUSZ MARKOWSKI

1912-2007

"Ekscytacja R-BR", 1986

olej/płótno, 170 x 129,5 cm

sygnowany, datowany i opisany wzdłuż górnej krawędzi: 'WARSZAWA 1986 E. MARKOWSKI'

datowany i opisany na blejtramie: "'EKSCYTACJA - R-BR" 1988 | 170 x 130'

estymacja:

150 000 - 300 000 PLN

34 800 - 69 500 EUR

WYSTAWIANY:

Eugeniusz Markowski. Malarstwo, rysunek, Muzeum Okręgowe, Legnica, wrzesień-listopad 1993

Eugeniusz Markowski, Galeria DAP, Warszawa, 8.03-3.04.2005

Eugeniusz Markowski „Homo Sapiens”, Piękna Gallery, Warszawa, 20.05-20.06.2016

LITERATURA:

Eugeniusz Markowski. Malarstwo, rysunek, katalog wystawy, Muzeum Okręgowe, Legnica 1993, poz. kat. 12, nlb.

Eugeniusz Markowski, katalog wystawy, Galeria DAP, Warszawa 2005, s. 115 (il.)

Homo Sapiens. Eugeniusz Markowski - malarstwo, katalog wystawy, Piękna Gallery, Warszawa 2016, s. 21 (il.)

BRUTALNA PRAWDA O CZŁOWIEKU

Dzieło „Ekscytacja R-BR” autorstwa Eugeniusza Markowskiego stanowi jeden z najbardziej wyrazistych przykładów późnej twórczości artysty, który poprzez swój bezkompromisowy język wizualny ujawnia brutalną prawdę o człowieku i jego instynktach. Obraz ten, będący manifestacją malarskiej ekspresji i emocjonalnej intensywności, doskonale wpisuje się w artystyczny krajobraz lat 80. – okresu powrotu do malarstwa figuratywnego, nacechowanego dzikością, metaforą i groteską. Jednocześnie dzieło to, zarówno w warstwie formalnej, jak i znaczeniowej, zachowuje pełną reprezentatywność wobec całości dorobku Markowskiego, którego sztuka, poczynszy od lat 60., niezmiennie oscyluje wokół tematyki egzystencjalnej walki, upadku człowieczeństwa i prymitywizmu ludzkiej natury.

Kompozycja prezentowanego obrazu jest oparta na dynamicznej konfrontacji czterech męskich postaci – nagich, zniekształconych, zredukowanych do cielesnych mas ukazanych w przerysowanym ruchu. Ich układ wyraża fizyczne zwanie w momencie walki – rytuału przemocy, w którym ciało staje się jednocześnie jego narzędziem i ofiarą. Tytułowa „ekscytacja” – odsyłająca do napięcia, pobudzenia i fizjologicznej reakcji na bodziec – znajduje wyraz zarówno w gestach postaci, jak i w rozwiązaniach kolorystycznych. Dominują tu jaskrawe czerwienie z elementami żółceni – barwy, które Markowski szczególnie faworyzował – skonstrastowane z błękitem i czernią, co intensyfikuje wrażenie dramaturgii obrazu.

Kolor – co znamienne dla twórczości artysty – nie pełni tu funkcji ilustracyjnej. Jest nośnikiem symbolicznych i emocjonalnych znaczeń. Czerwień staje się znakiem przemocy, pasji, życia i śmierci. Żółć – niepokojąca, „toksyczna” – dopełnia obraz destrukcyjnego impulsu. Tło obrazu pozostaje niedookreślone – jakby wyrwane z przestrzennego kontekstu – a całość rozgrywa się na zawężonej płaszczyźnie, gdzie najważniejsze stają się zetknięcie ciał i energia zawarta w ich konflikcie.

Markowski, mimo iż jako artysta-malarz debiutował stosunkowo późno, szybko wypracował rozpoznawalny, indywidualny język plastyczny, łączący elementy ekspresjonizmu, groteski i społecznej satyry. W swoich pracach ukazywał człowieka jako istotę podporządkowaną instynktom, podatną na demoralizację i okrucieństwo. „Ekscytacja R-BR” rozwija ten wątek poprzez brutalną scenę walki – alegoryczną i uniwersalistyczną, ale pozbawioną moralizatorskiego tonu. Artysta ukazuje człowieka – dosłownie i w przenośni – obnażonego. Pozbawionego odzienia, ale też maski kultury, konwensu czy iluzji cywilizacyjnych. W tym aspekcie sztuki Markowskiego wyrażało się jego przekonanie, że współczesna kultura jest niczym więcej niż kamuflażem oddzielającym jednostkę od jej prawdziwej tożsamości i esencji człowieczeństwa.

Motywn walki – centralny dla „Ekscytacji R-BR” – wielokrotnie powraca w twórczości i stanowi klucz do zrozumienia jego światopoglądu. Walka nie jest tu tylko aktem fizycznego starcia – to symboliczna reprezentacja napięcia, wiecznej rywalizacji, wewnętrznej frustracji, jaka nieustannie towarzyszy ludzkiej egzystencji. Artysta ukazuje moment kulminacyjny – punkt, w którym ciało i psychika osiągają stan najwyższego pobudzenia. Ta „ekscytacja” ma dwojaki wymiar: fizyczny (impuls biologiczny, brutalność), ale też metafizyczny – jako przypowieść o nieustannej walce dobra i zła, władzy i poddaństwa, jednostki i zbiorowości. Walka w ujęciu Markowskiego ma charakter rytualny. Postaci przedstawione są niczym aktorzy w archaicznym teatrze, odgrywające uniwersalne dramaty: przemocy, pożądania, dążenia do dominacji.

Lata 80. XX wieku w sztuce europejskiej i światowej to czas odrodzenia ekspresyjnego malarstwa figuratywnego, występującego pod szyldem ruchów, takich jak Nowi Dżicy w Niemczech czy transawangarda we Włoszech. Artyści ci sprzeciwiali się konceptualnemu chładowi poprzedniej dekady, wracając do cielesności, brutalnych tematów i intensywnych kolorów. Samotnicza i indywidualistyczna twórczość Markowskiego, konsekwentnie rozwijana od lat 60., zyskała w kontekście atmosfery lat 80. nową aktualność. Jego obrazy – pełne przemocy, erotyzmu, groteski – okazały się zapowiedzią tendencji, które dopiero rodziły się i popularizowały. Tym samym Markowski z outsidera stał się niejako prekursorem nowej estetyki.

Obraz „Ekscytacja R-BR” wpisuje się w ten nurt zarówno formalnie (dziłkość koloru, deformacja ciała, intensywność gestu), jak i ideowo – przez programowe odrzucenie estetyzmu i poszukiwanie „nagiej prawdy” o człowieku. W odróżnieniu jednak od twórców młodszej generacji, Markowski nie traktował brutalności jako efektownego środka wyrazu współczesnych niepokojów. Jego obrazy to wynik wieloletnich przemyśleń i doświadczeń (m.in. wojny, emigracji, dyplomacji) i dogłębnej refleksji nad ludzką kondycją.

Prezentowana praca to dzieło reprezentatywne – nie tylko dla dorobku artysty, ale także dla ogólnego klimatu artystycznego lat 80. Jej wartość tkwi w zdolności do poruszania fundamentalnych tematów ludzkiej egzystencji bez uciekania się do retoryki czy moralizatorstwa. To malarstwo zaangażowane, ale nie ideologiczne, lecz egzystencjalne. Mimo brutalnej formy i tematyki obrazy Markowskiego nie są nihilistyczne – przeciwnie, poprzez ukazanie prawdy o człowieku zachęcają do autorefleksji i samopoznania.

„JESTEŚMY TAK SAMO PRYMITYWNI
I TAK SAMO MIOTANI PRZEZ PASJE, JAK
LUDZIE PIĘĆSET CZY TYSIĄC LAT TEMU.
TAK SAMO KOCHAMY, NIENAWIDZIMY,
ZAZDROŚCIMY. STAŁE TARGAJĄ NAMI
NAMIĘTNOŚCI. ODDANIE TEJ PRAWDY
JEST TYM, CO MNIE NAJBARDZIEJ
INTERESUJE W MALARSTWIE”.

EUGENIUSZ MARKOWSKI

7

EUGENIUSZ MARKOWSKI

1912-2007

"Pocałunek w błękicie"

akryl/plótno, 66 x 66 cm

sygnowany p.g.: 'E. Markowski'

opisany na blejtramie: 'POCAŁUNEK W BŁĘKICIE'

estymacja:

40 000 – 70 000 PLN

9 300 – 16 300 EUR

WYSTAWIANY:

Eugeniusz Markowski. Wystawa malarstwa, Galeria AG, Kraków, 3.09-2.10.2004

Eugeniusz Markowski, Galeria DAP, Warszawa, 8.03-3.04.2005

LITERATURA:

Eugeniusz Markowski, katalog wystawy, Galeria AG, Kraków 2004, nlb. (il.)

Katarzyna Bik, Dzikszy od „dzikich”. Wystawa w Galerii AG, „Gazeta Wyborcza (Kraków)”, nr 226, 2004 (il.)

Eugeniusz Markowski, katalog wystawy, Galeria DAP, Warszawa 2005, s. 86-87 (il.)

HORROR VACUI, CZYLI LĘK PRZED PUSTKĄ

„Zdeformowane od emocji postacie Markowskiego, ukazane nago, dosłownie i w przenośni, nie wyrażają żadnego kanonu estetycznego. Są estetycznie prymitywne, ukazywane w momentach jakiejś odwiecznej walki, miłości, gniewu czy też ironii. Jak w jarmarcznych halucynacjach Hieronima Boscha czy przerażających wizjach Georga Grosza, postacie te uproszczone są jak marionetki, obdarzone jednak zdolnością czucia i przeżywania”.

Irena Klisowska-Filipczuk

Horror vacui (lęk przed pustką) i amor vacui (upodobanie do pustki) to dwie powracające w sztuce postawy kompozycyjne. Pierwsza dąży do szczerzego zapełniania pola obrazowego motywami i ornamentem; druga – do pozostawiania oddechu, gry tła i negatywnej przestrzeni. Czy Eugeniusz Markowski był artystą „pełni”? W jego pracach wygrywa gęstość: barwne rysunki i obrazy wypełnione detalami po krawędzie, z ciągami liter wdzierającymi się między figury, nierzadko przybierającymi formę zapisu myśli. Ta liternicza tkanka, nieraz niemal hieroglificzna, spleta się z multiplikacją postaci i gestów. Powstaje hipnotyczny, chwilami niepokojący obraz świata, w którym tło zanika. Markowski przenosi na język plastyczny groteskę codzienności: teatr życia rozgrywa się w zwykłych czynnościach (odkurzanie, wiązanie butów), ale też w scenach mniej codziennych, takich jak woltżyerka na koniu, gdzie ciała powyginane w akrobatycznym splocie tworzą z daleka formę na kształt żywej arabeski. Obok tego pojawiają się kompozycje z motywem typograficznym – gwasze na gazetach czy autotelicznym podłożu w postaci wycinków prasowych z wystaw Markowskiego. W kompozycjach figuralnych spiętrzone litery kondensują znaczenia, zamiast je ilustrować. To współczesna transpozycja horror vacui: litery, postaci i sztafaż są tu nośnikiem sensu, nie ornamentem, skrywają intymne historie i wyminki z literatury pięknej. Źródłem tej gęstości jest doświadczenie. Sztuka Markowskiego nie rodziła się w izolacji. Po ukończeniu warszawskiej ASP w roku wybuchu wojny artysta trafił do Włoch, zamieszkał w dzwonnicy, a powojenny Rzym stał się miejscem, gdzie kształtował dojrzały styl. „Moje idee to surowiec, z którego mogę dopiero zbudować obraz, jeśli potrafię. Żadnego płótna nie wymyśliłem. Te pomysły to są moje własne historie” – przyznawał. (Eugeniusz Markowski, Czarne diabliki. Rozmowa z Eugeniuszem Markowskim, Rzeczpospolita 6/1988, s. 5). Życie było inspiracją dla jego sztuki, co widać w sposobie, w jaki zagęszczali się znakiem płótna, folie i papier.

Historyk sztuki, Zdzisław Kempański, trafnie wskazywał genezę indywidualnego stylu Markowskiego: „Sztuka Eugeniusza Markowskiego skryształizowała się w Rzymie (...). Nic też bardziej naturalnego jak sięgnięcie do tradycji ekspresjonizmu dla budowy odpowiedniego języka i systemu, w którym tkliwość i nienawiść, wzruszenie i odraza, cynizm i nadzieja przenikały się we wzajemnych podstawieniach zawiłych jak życie, a uniesionych pragnieniem i wiarą na miarę wielkich metafizyk. Trzeba jednak zrozumieć istotę nowego dążenia, które w odróżnieniu od ekspresjonizmu sprzed pierwszej wojny światowej stawia postulat nie fantasmagorii, lecz prawdy. Kryterium autentyczności nigdy nie było ostrzej traktowane i ruch pierwszych lat powojennych słuszniej byłoby traktować jako metaforyczny realizm niż jako ekspresjonizm” (Zdzisław Kempański, 1962 Eugeniusz Markowski. Malarstwo i rysunek, kat. wyst., Arsenał, Poznań 1962). Markowski nie malował „ładnych obrazków”. Jego deformacja i syntetyczny skrót pełniły wiele funkcji: obnażały przywary, bywały krzykiem współczucia, a nade wszystko konkretyzowały pasje. „Namietnościami zainteresowany byłem od dawna... Poprzez nieco karykaturalny sposób ujęcia sylwetki ludzkiej, pewną przesadę, krzyk, ekspresję, przedstawiałem właśnie pasje... Później chciałem to wszystko wyrazić kolorem... Miewałem okresy, kiedy sądziłem, że wyciszenie koloru i uroda samej materii malarskiej jest najprostszą drogą do pokazania emocji” – mówił (Eugeniusz Markowski, „Coś, co nieskończone”, rozm. Z. Taranienko, [w:] 1986 Eugeniusz Markowski, kat. wyst., Galeria 72, Chełm 1986). W tym świetle horror vacui u Markowskiego nie jest kaprysem stylu. To konsekwencja doświadczenia i metoda zbliżenia się do prawdy. U Markowskiego figury, gesty i litery nie są ornamentem, a formą uczciwości: z życiowych blizn i codziennego zgiełku wciąga w przestrzeń kompozycji gesty zapis własnych emocji. Zamiast ucieczki w pustkę odsłania metaforyczny obraz prawdy o człowieku bez marginesów.

8

EUGENIUSZ MARKOWSKI

1912-2007

"Capedocia"

gwasz/papier, 49,5 x 39 cm (arkusz)

sygnowany i opisany wzdłuż dolnej krawędzi: 'CAPEDOCIA [napis odwrócony] E. Markowski'

estymacja:

12 000 – 18 000 PLN

2 800 – 4 200 EUR

WYSTAWIANY:

Eugeniusz Markowski, Galeria DAP, Warszawa, 8.03-3.04.2005

LITERATURA:

Eugeniusz Markowski, katalog wystawy, Galeria DAP, Warszawa 2005, s. 40 (il., okładka)

9

EUGENIUSZ MARKOWSKI

1912-2007

Memento

gwasz/papier, 47 x 38 cm (arkusz)
sygnowany l.d.: 'E. Markowski'

estymacja:
10 000 - 15 000 PLN
2 400 - 3 500 EUR

WYSTAWIANY:

Eugeniusz Markowski. Malarstwo, rysunek, Muzeum Sztuki Współczesnej, Oddział Muzeum im. Jacka Malczewskiego, Radom, 22.03-5.05.2002

10

EUGENIUSZ MARKOWSKI

1912-2007

Ćwiczenia

gwasz/papier, 54 x 43 cm (arkusz)
sygnowany p.d.: 'E. Markowski'

estymacja:

8 000 - 14 000 PLN

1 900 - 3 300 EUR

WYSTAWIANY:

Eugeniusz Markowski, Galeria DAP, Warszawa, 8.03-3.04.2005

LITERATURA:

Eugeniusz Markowski, katalog wystawy, Galeria DAP, Warszawa 2005, s. 18 (il.)

„RÓŻNIE PRÓBOWANO INTERPRETOWAĆ SZTUKĘ. (...) NA PRZESTRZENI TYSIĄCLECI PRZYBIERAŁA TAK RÓŻNE FORMY, ŻE NARZUCA SIĘ PYTANIE, CZY W OGÓLE MOŻE ISTNIEĆ JAKIŚ WSPÓLNY WYZNACZNIK DLA SZTUKI PREHISTORYCZNEJ, GRECKIEJ, AZJATYCKIEJ, SZTUKI GIOTTA, LEONARDA, REMBRANDTA, IMPRESJONISTÓW, KUBISTÓW, RÓŻNYCH ABSTRAKCJI, POP-ARTU, KONCEPTUALIZMU...”.

EUGENIUȘ MARKOWSKI

GAZETY ORAZ FOLIE PODŁOŻA NAZNACZONE UPŁYWEM CZASU

„MÓWIĄC O PASJACH, ZAWSZE BOJĘ SIĘ, ŻEBYM NIE ZOSTAŁ ŹLE ZROZUMIANY, BO SPRAWY WARSZTATOWE, MALARSKIE TO TEŻ MOJE PASJE. SAM TEMAT NIE WYSTARCZYŁBY MI NA TO, ŻEBY PRACOWAĆ. MOJE IDEE TO SUROWIEC, Z KTÓREGO DOPIERO MOGĘ ZROBIĆ OBRAZ. FORMA W SZTUCE JEST RÓWNIE WAŻNA JAK IDEA. TO JEDNOŚĆ. DLATEGO NAD OBRAZEM POTRAFIĘ PRACOWAĆ DZIESIEĆ LAT, KILKANAŚCIE RAZY GO PRZEMALOWUJĄC. JAK PAN WIDZI, MÓJ PROCES PRACY JEST ZUPŁNIE NIETYPOWY. PASJONUJĘ SIĘ KOLOREM I MATERIAŁ MALARSKĄ”.

EUGENIUSZ MARKOWSKI

Omawiając twórczość Eugeniusza Markowskiego, wielu krytyków i wiele krytyczek skupia się na motywach oraz podejmowanych tematach. Warto jednak zaznaczyć, że dla artysty równie istotne jak tematyka i kolor były również kwestie związane z namacalnymi aspektami sztuki. Jak zauważa Irena Klisowska-Filipczuk: „Obcując z obrazami Markowskiego, odczuwamy niczym nieskażoną fascynację artysty światem materii malarskiej. Zmysłowość materii malarskiej i jej bogactwo świadczą o upodobaniach artysty do analizy nie tylko emocji i pasji, lecz także do urody obrazu czy rysunku. Urody przewrotnej może, bo niekonwencjonalnej, niewynikającej z estetyki mieszczańskiej. Estetyka Markowskiego jest też bowiem ‘z jego kuchni’. Urodę tych prac można porównać z twórczością dzieci, gdzie autentyczność i świeżość spojrzenia gwarantują swoiste pierwotne piękno. Piękno oryginalne – niejednokrotnie inspirujące wielu artystów” (Eugeniusz Markowski. Rysunek, [red.] Irena Klisowska-Filipczuk, Zielona Góra 1996, s. nlb.).

W dorobku Eugeniusza Markowskiego, obok prac realizowanych na płótnie oraz podłożach papierowych, znajdziemy również kompozycje wykonane na mniej typowych materiałach – takich jak folia celuloidowa czy gazeta. Sięganie po podłoża naznaczone upływem czasu – nieidealne, przebarwione, uszczerbione – stanowiło część fascynacji artysty tym, co prawdziwe i piękne w nietradycyjnym, „aestetycznym” ujęciu, co znakomicie koresponduje z charakterem jego twórczości. Codzienna gazeta – nośnik informacji szybko tracących aktualność – stawała się w jego rękach przestrzenią utrwalenia gestu artystycznego.

W 1976 w twórczości Markowskiego pojawiły się po raz pierwszy rysunki wykonywane na miękkiej, przejrzystej folii. Artysta tworzył te kompozycje, używając silnie namoczonego pędzla w taki sposób, by zredukować cienie i podkreślić kontur. Realizacje na folii powstawały za pomocą zdecydowanych, mocnych pociągnięć, które można osiągnąć jedynie wtedy, gdy z premedytacją wiemy, jaki efekt chcemy uzyskać. Taki gest twórczy wymagał szybkości decyzji i pewności działania.

Wśród mniej konwencjonalnych realizacji Eugeniusza Markowskiego znajdują się także prace wykonane na gazetach. Gazeta – jako podłoże nietrwałe, zadrukowane, o wyraźnej strukturze włókna papierowego – stanowiła dla Markowskiego nie tylko nośnik, lecz także element kompozycyjny. Jej powierzchnia, wypełniona tekstem i kolumnowym układem druku, wprowadzała do prac dodatkowy wymiar wizualny: rytm liter, linie podziału i przypadkowe fragmenty tytułów współtworzyły zarys kompozycji, jeszcze zanim artysta rozpoczął ingerencję plastyczną.

Rysunek – a realizacji te należą właśnie do tej kategorii – zmuszał artystę do zawężenia środków wyrazu, do mocnej, ekspresyjnej, wyraźnej linii. Gest sięgnięcia po pospolity materiał ma w sobie coś z dziecięcej spontaniczności – wyraża radość i wewnętrzny przymus tworzenia, a zarazem podkreśla autentyzm gestu artystycznego.

To, co łączy obydwa podłoża, to konieczność redukcji środków wyrazu, którą stosował Markowski. Można pokusić się o stwierdzenie, że rysunki na folii oraz na gazecie stanowią skondensowaną formę celów i aspiracji artysty. Jak zauważa Irena Klisowska-Filipczuk: „Rysunek na folii jest zatem kontynuacją malowania. Ta sama tematyka, motywy, treść. Artysta jednak, rysując na folii, wyostrza wszystko. Rezygnując z wielobarwności, niejako grafizuje obraz, zwiększając tym samym ekspresję wypowiedzi” (Eugeniusz Markowski. Rysunek, [red.] Irena Klisowska-Filipczuk, Zielona Góra 1996, s. nlb.).

Podobne obserwacje – dotyczące redukcji środków artystycznych, która podkreśla ekspresję jego twórczości – formułuje krytyk Mariusz Rosiak: „(...) rysunki, w których redukcja środków artystycznych nie po raz pierwszy w dziejach sztuki przyniosła efekt zdumiewający osiągniętym wyrazem. Te ‘malowane’ właściwie szerokimi pociągnięciami pędzla rysunki na folii i na papierze – z reguły dużych formatów, czasem nawet wykraczających poza charakterystyczne dla Markowskiego formaty płócien – uderzają nie tylko pozorną skromnością użytych środków, nie tylko zwięzłą i ekscentryczną formą, w której pobrzmiwa nuta posępnej groteski, ale przede wszystkim totalnym zaangażowaniem w kreowanie tej wizji świata, której Markowski jest wierny od początku” (Mariusz Rosiak, Teatr Wyzwolonych żywiołów, [w:] Markowski, katalog do wystawy, [red.] Mariusz Rosiak, Poznań 1994, s. nlb.).

11

EUGENIUSZ MARKOWSKI

1912-2007

Duet

gwasz/folia, 42,5 x 56 cm (arkusz)
sygnowany l.d.: 'E. Markowski'

estymacja:

35 000 – 50 000 PLN

8 200 – 11 600 EUR

12

EUGENIUSZ MARKOWSKI
1912-2007

Trzy Gracje

gwasz/folia, 131,5 x 87,5 cm (arkusz)
sygnowany p.d.: 'E. Markowski'

estymacja:
100 000 - 150 000 PLN
23 200 - 34 800 EUR

WŁOSKA DEKADA

OD KLASYCZNEJ HARMONII DO EKSPRESYJNEJ GROTESKI

Wieloletni pobyt Eugeniusza Markowskiego we Włoszech stanowił kluczowy etap w kształtowaniu się jego artystycznej tożsamości. Dziesięć lat spędzonych w Rzymie otworzyło przed nim możliwość bezpośredniego kontaktu z dziedzictwem kulturowym i artystycznym Europy, umożliwiając mu zarazem przefiltrowanie tych inspiracji przez indywidualny język malarski.

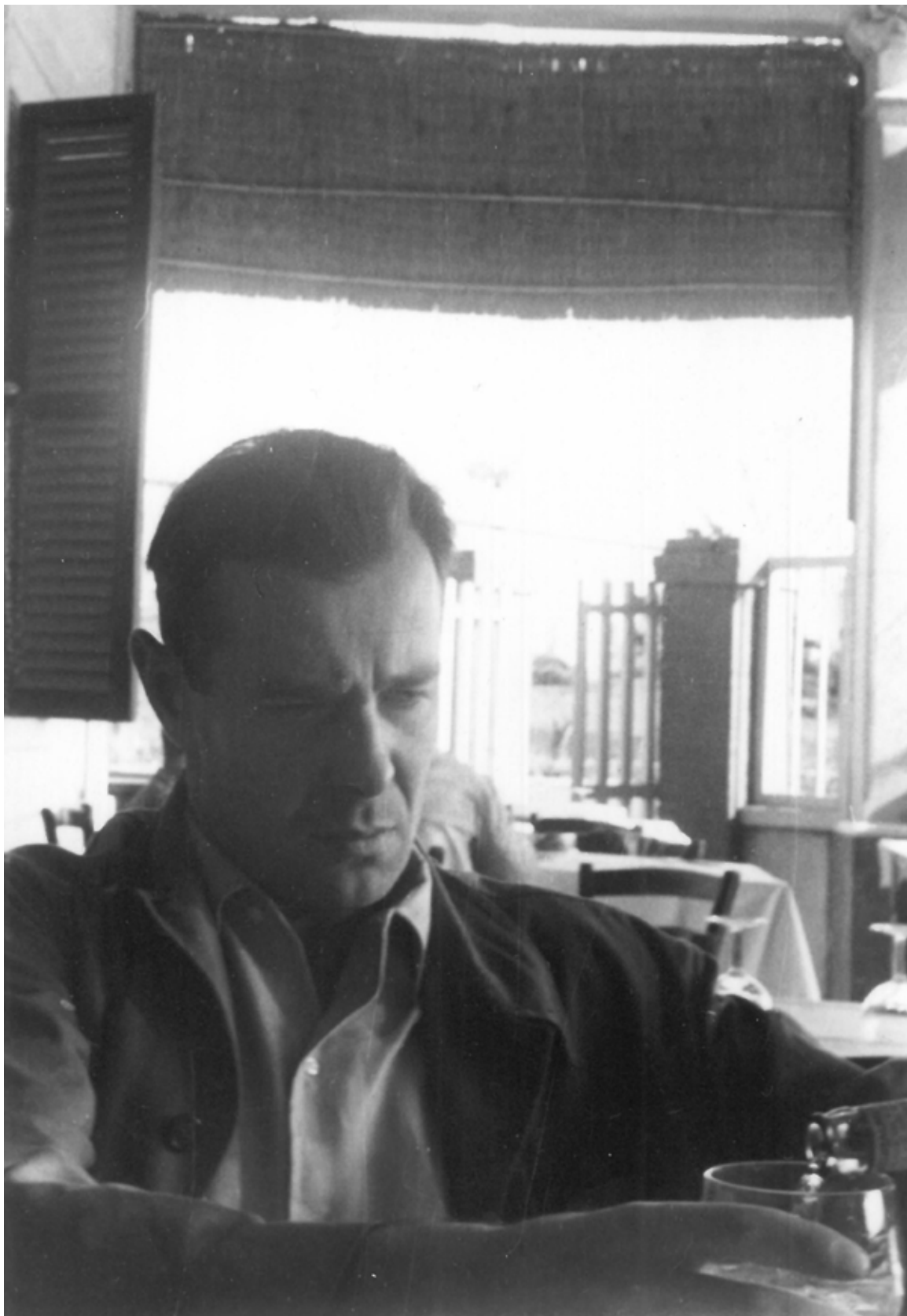
Tradycja malarstwa nowożytnego, z którą Markowski zetknął się podczas pobytu we Włoszech, odcisnęła trwałe ślady na jego twórczości. Z dorobku dawnych mistrzów przejął rygor kompozycyjny i dążenie do harmonii – jednak nie po to, by je naśladować, lecz by uczynić z nich ramę dla własnego, ekspresyjnego języka malarskiego. Charakterystyczna dla jego prac była także gęstość przedstawień, nierzadko przybierająca formę horror vacui, jak w dziele „Capedocia”, gdzie skłębione skupiska postaci budują barokowe napięcie, dramatyzm i intensywną zmysłowość.

W jego twórczości wyraźnie dominują motywy zaczerpnięte z Biblii i mitologii – Trzy Gracje, Adam i Ewa, Kuszenie św. Antoniego, Walka Jakuba z Aniołem czy Walka Postu z Karnawalem. Jednakże nie funkcjonują one jako proste cytaty – stanowią raczej punkt wyjścia do egzystencjalnej refleksji nad kondycją ludzką i prawdą istnienia. Markowski stworzył własny mikrokosmos znaczeń, w którym archetypiczne obrazy filtrował przez osobistą wrażliwość i emocjonalne doświadczenia.

Paradoksalnie, pomimo zamiłowania do groteski i deformacji, w wielu jego kompozycjach można dostrzec inspirację antropocentrycznym ideałem piękna wypracowanym na gruncie antycznej kultury. Dobitym przykładem jest praca „Ćwiczenia”, w której fizyczny wysiłek ludzkiego ciała jawi się nie jako klasyczne studium anatomii, lecz afirmacja cielesnej tężyzny, sprawczości oraz metafora egzystencjalnego napięcia pomiędzy formą a jej ontologicznym ciężarem.

U Markowskiego ciało ludzkie staje się medium egzystencjalnego poznania – areną konfrontacji rozumu z pierwotnymi siłami: impulsem i instynktem, które artysta często symbolicznie przedstawiał za pomocą figury centaury – uosobienia wewnętrznej syntezy elementów ludzkich i zwierzęcych. Nagość – obecna m.in. w licznych przedstawieniach Adama i Ewy – to nagość pierwotna, ontologiczna, ukazująca człowieka w jego najbardziej fundamentalnym wymiarze. Artysta zdaje się tu nawiązywać do neopłatońskiej koncepcji cielesności jako nośnika duchowych i etycznych treści.

Tradycja – choć poddawana ironicznej dekonstrukcji, groteskowej deformacji czy pastiszowej stylizacji – w twórczości Markowskiego do końca pozostała obiektem szacunku i świadomego dialogu. Choć dekada spędzona we Włoszech poprzedzała właściwy, zintensyfikowany okres jego twórczej aktywności, niewątpliwie była czasem głębokiego dojrzewania artystycznego, w ramach którego fascynacja klasyczną formą i chrześcijańską ikonografią na dobre zespoliła się charakterystyczną dla artysty subwersywną, przewrotną grą z utrwalonymi archetypami kultury.

Eugeniusz Markowski, Włochy, jesień 1949, fot. dzięki uprzejmości rodziny artysty

13

EUGENIUSZ MARKOWSKI

1912-2007

Adam i Ewa

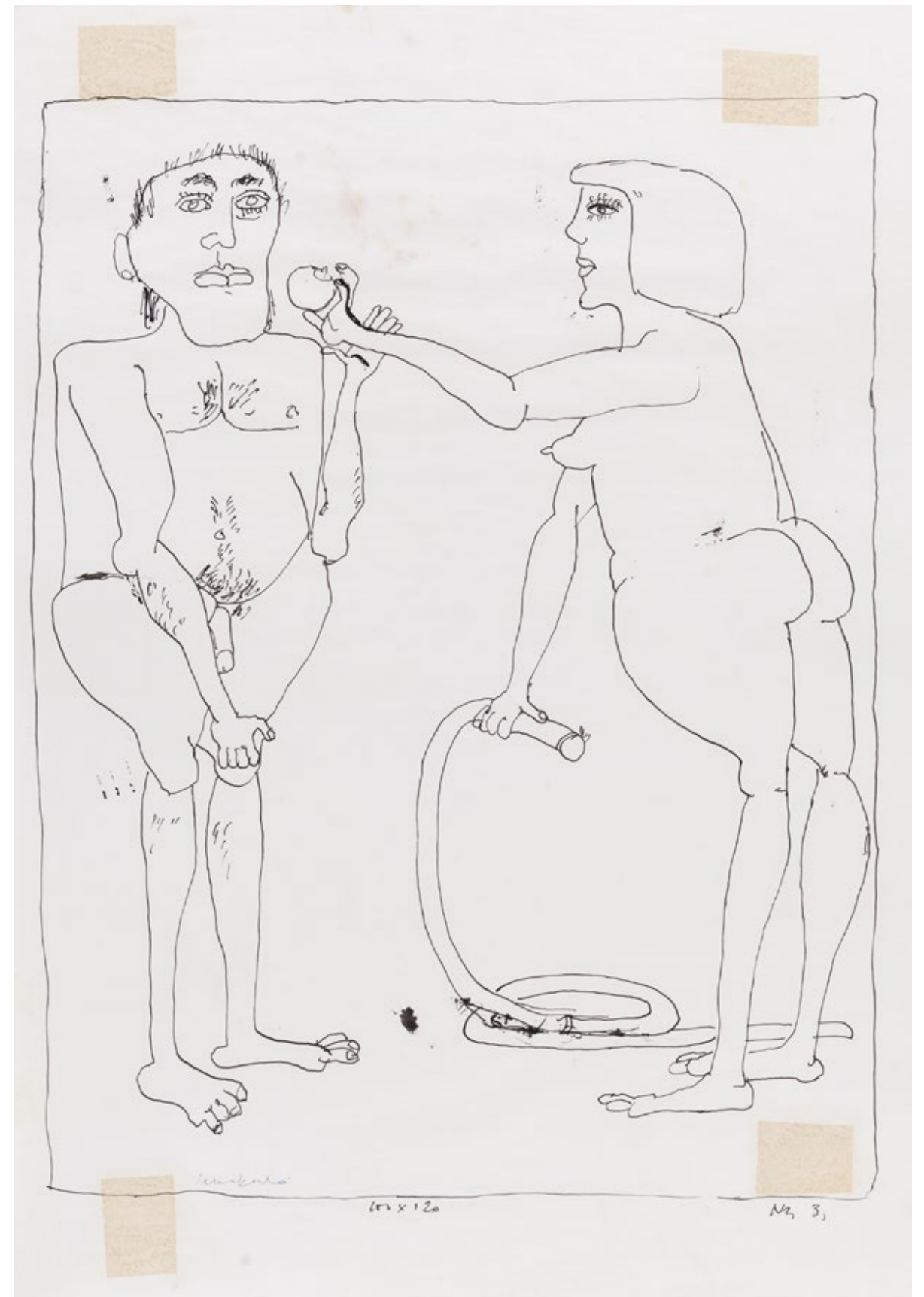
tusz/papier, 70 x 50 cm (arkusz)

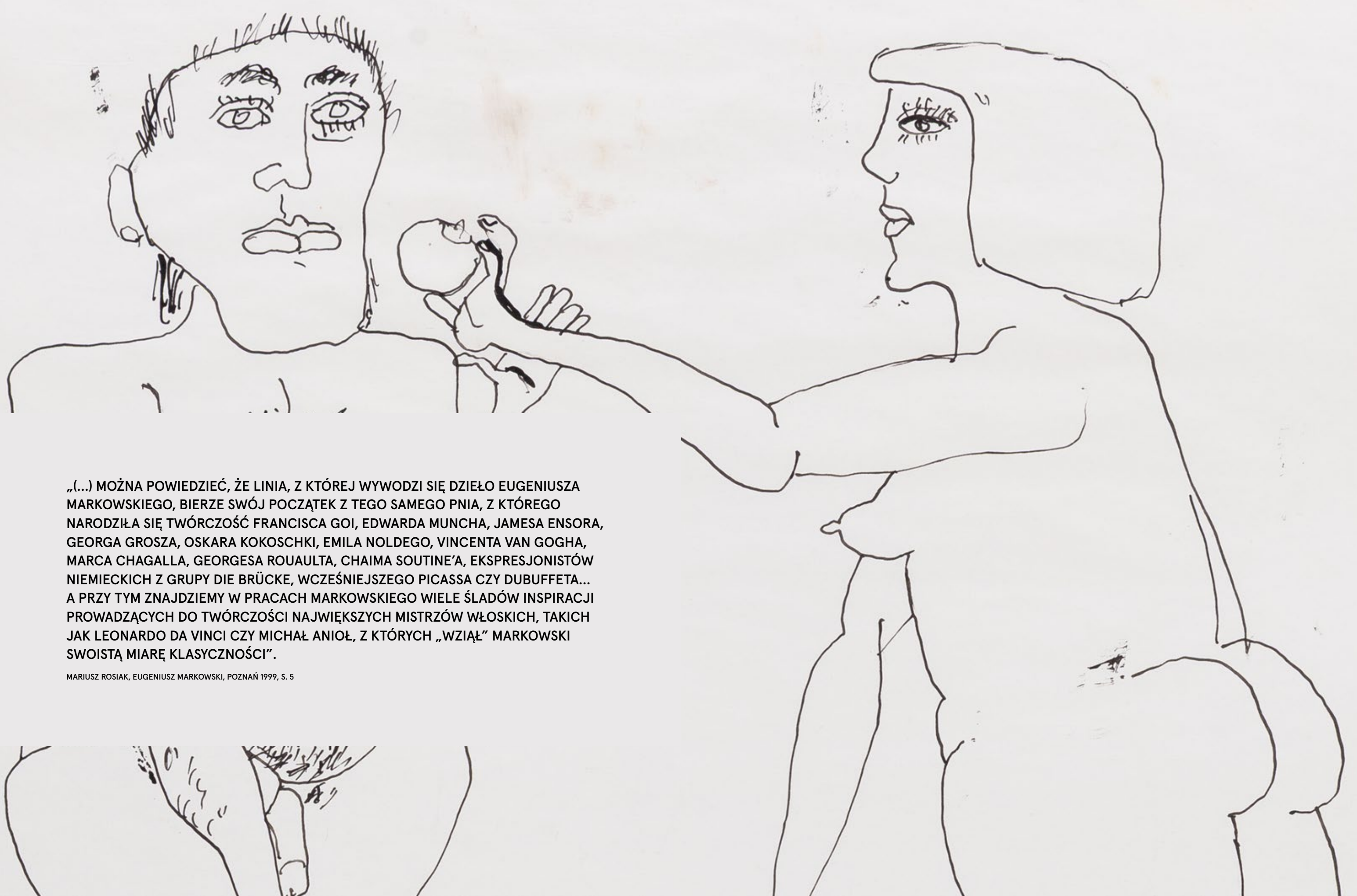
sygnowany i opisany wzdłuż dolnej krawędzi: 'E. Markowski | 100 x 120 Nr 3'

estymacja:

8 000 - 14 000 PLN

1 900 - 3 300 EUR

„(...) MOŻNA POWIEDZIEĆ, ŻE LINIA, Z KTÓREJ WYWODZI SIĘ DZIEŁO EUGENIUSZA MARKOWSKIEGO, BIERZE SWÓJ POCZĄTEK Z TEGO SAMEGO PNIA, Z KTÓREGO NARODZIŁA SIĘ TWÓRCZOŚĆ FRANCISCA GOI, EDWARDA MUNCHA, JAMESA ENSORA, GEORGA GROSZA, OSKARA KOKOSCHKI, EMILA NOLDEGO, VINCENTA VAN GOGHA, MARCA CHAGALLA, GEORGESA ROUAULTA, CHAIMA SOUTINE'A, EKSPRESJONISTÓW NIEMIECKICH Z GRUPY DIE BRÜCKE, WCZEŚNIEJSZEGO PICASSA CZY DUBUFFETA... A PRZY TYM ZNAJDZIEMY W PRACACH MARKOWSKIEGO WIELE ŚLADÓW INSPIRACJI PROWADZĄCYCH DO TWÓRCZOŚCI NAJWIĘKSZYCH MISTRZÓW WŁOSKICH, TAKICH JAK LEONARDO DA VINCI CZY MICHAŁ ANIOŁ, Z KTÓRYCH „WZIAŁ” MARKOWSKI SWOISTĄ MIARĘ KLASYCZNOŚCI”.

MARIUSZ ROSIAK, EUGENIUSZ MARKOWSKI, POZNAŃ 1999, S. 5

EUGENIUSZ MARKOWSKI
1912–2007

Postać z centaurem

gwasz/gazeta, 56 x 40,5 cm (arkusz)

estymacja:
8 000 – 15 000 PLN
1 900 – 3 500 EUR

18

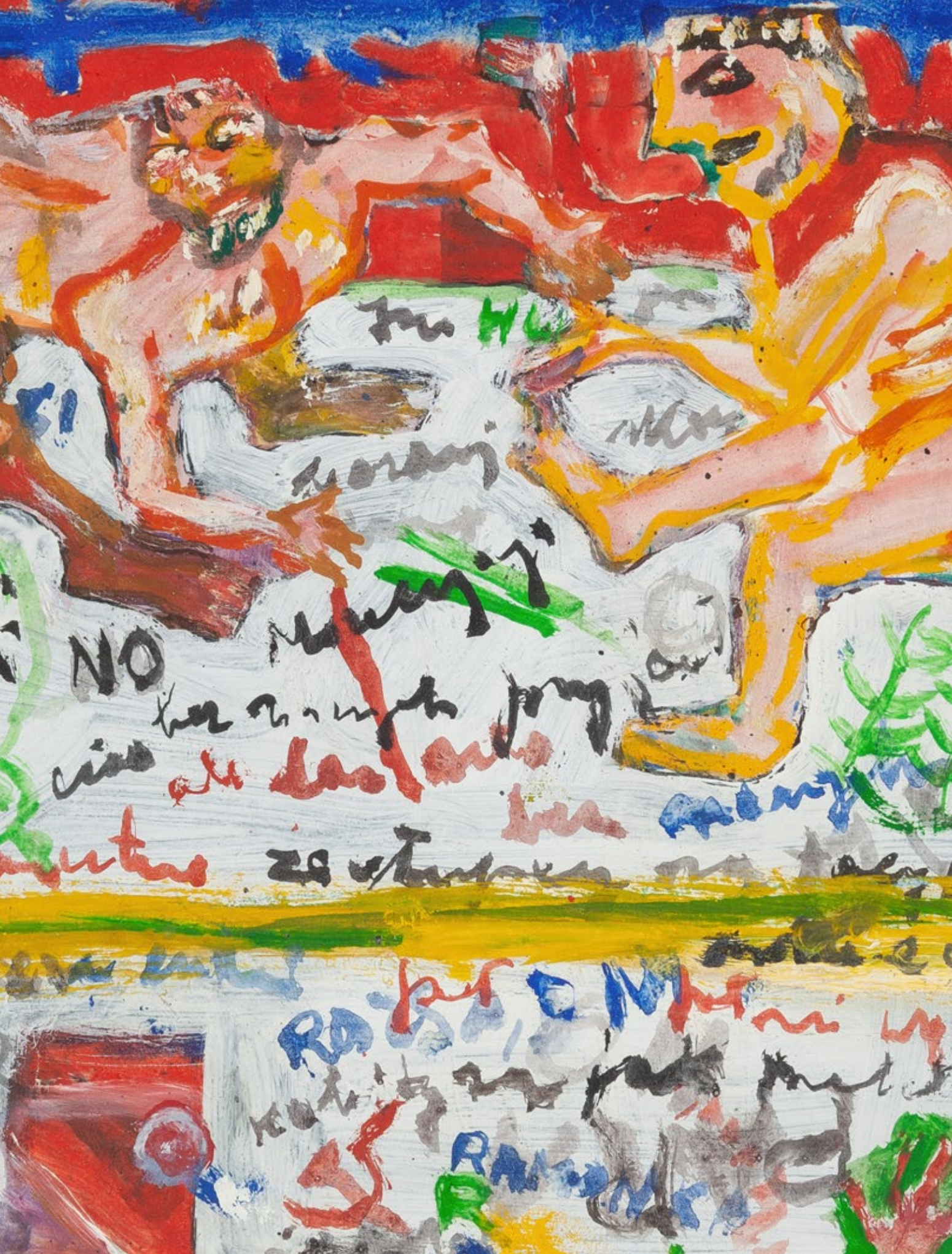
EUGENIUSZ MARKOWSKI
1912-2007

Kontemplacja

gwasz/papier, 33,7 x 38 cm (arkusz)
sygnowany l.g.: "E. Markowski"

estymacja:
8 000 - 12 000 PLN
1 900 - 2 800 EUR

ZAGADKOWE INSKRYPCJE I ZAPISKI CODZIENNOŚCI

W pracach Eugeniusza Markowskiego litera goni figurę. Zagadkowe inskrypcje mają charakter autorskiej notatki na marginesie, często przybierającej formę łacińskiej sentencji, cytatu lub zapisu codzienności. Ze względu na tak różne rejestry nie raz pojedyncze, badaczka Irena Klisowska-Filipczuk w następujący sposób dekoduje ich znaczenie: „Malarskie myślenie artysty, poza obrazem olejnym, zostało zrealizowane w barwnych i monochromatycznych cytatach (...). Cytat taki stanowi bardzo prywatny kontekst

wypowiedzi artysty, rodzaj malowanego dziennika zrozumiałego w pełni tylko przez jego twórcę. Inaczej kierując spojrzenie, może jest to cytat – memento, z klasycznie ujętymi postaciami najczęściej aktami kobiet z rekwizytami codzienności, sentencjami łacińskimi i włoskimi. Cytat wkomponowany jako element obrazu czy rysunku wzbogaca jego układ” (1996 Eugeniusz Markowski. Rysunek, katalog wystawy, Muzeum w Zielonej Górze, oprac. Irena Klisowska-Filipczuk, Zielona Góra 1996).

19

EUGENIUSZ MARKOWSKI

1912-2007

Cztery postaci z ptakiem i kotem, 1980

gwasz/papier, 35 x 42 cm (arkusz)

sygnowany wzdłuż lewej krawędzi: 'E. Markowski', datowany p.g.: '2.2.1980' oraz opisany l.d.: '125 x 135'

estymacja:

8 000 - 14 000 PLN

1 900 - 3 300 EUR

WYSTAWIANY:

Eugeniusz Markowski, Galeria DAP, Warszawa, 8.03-3.04.2005

LITERATURA:

Eugeniusz Markowski, katalog wystawy, Galeria DAP, Warszawa 2005, s. 49 (il.)

20

EUGENIUSZ MARKOWSKI

1912-2007

3M + K

gwasz/papier, 29 x 37 cm (arkusz)
sygnowany l.d.: 'E. Markowski'

estymacja:

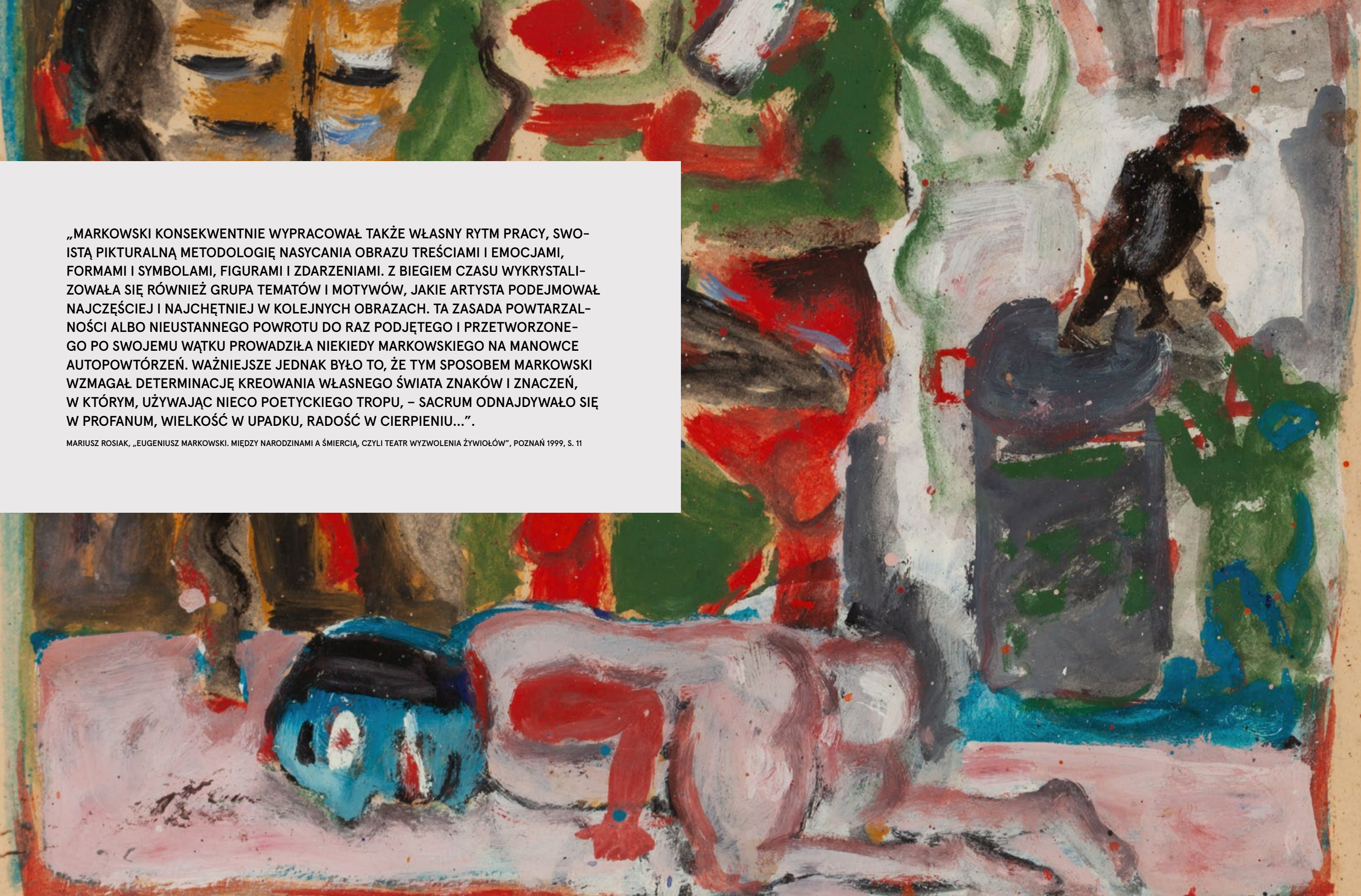
8 000 - 12 000 PLN

1 900 - 2 800 EUR

„MARKOWSKI KONSEKWENTNIE WYPRACOWAŁ TAKŻE WŁASNY RYTM PRACY, SWOISTĄ PIKTURALNĄ METODOLOGIĘ NASYCANIA OBRAZU TREŚCIAMI I EMOCJAMI, FORMAMI I SYMBOLAMI, FIGURAMI I ZDARZENIAMI. Z BIEGIEM CZASU WYKRYSZTAŁIZOWAŁA SIĘ RÓWNIEŻ GRUPA TEMATÓW I MOTYWÓW, JAKIE ARTYSTA PODEJMOWAŁ NAJCZĘŚCIEJ I NAJCHĘTNIEJ W KOLEJNYCH OBRAZACH. TA ZASADA POWTARZALNOŚCI ALBO NIEUSTANNEGO POWROTU DO RAZ PODJĘTEGO I PRZETWORZONEGO PO SWOJEMU WĄTKU PROWADZIŁA NIEKIEDY MARKOWSKIEGO NA MANOWCE AUTOPOWTÓRZEŃ. WAŻNIEJSZE JEDNAK BYŁO TO, ŻE TYM SPOSOBEM MARKOWSKI WZMAGAŁ DETERMINACJĘ KREOWANIA WŁASNEGO ŚWIATA ZNAKÓW I ZNACZEŃ, W KTÓRYM, UŻYWAJĄC NIECO POETYCKIEGO TROPU, – SACRUM ODNAJDYWAŁO SIĘ W PROFANUM, WIELKOŚĆ W UPADKU, RADOŚĆ W CIERPIENIU...”.

MARIUSZ ROSIAK, „EUGENIUSZ MARKOWSKI. MIĘDZY NARODZINAMI A ŚMIERCIA, CZYLI TEATR WYZWOLENIA ŻYWIÓŁÓW”, POZNAŃ 1999, S. 11

21

EUGENIUSZ MARKOWSKI

1912-2007

Gimnastyka

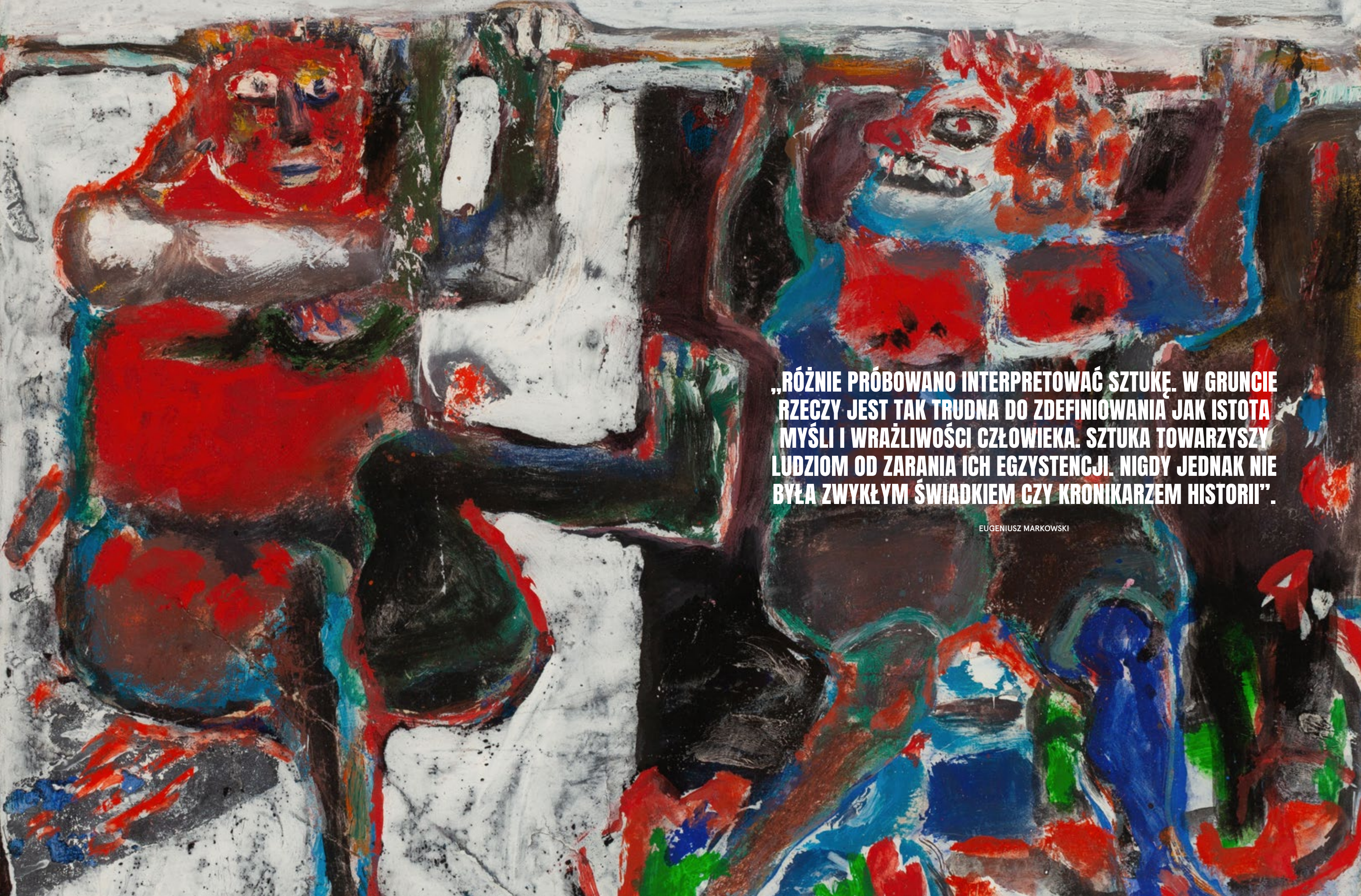
gwasz/papier, 30 x 41 cm (arkusz)
sygnowany p.g.: 'E. Markowski'

estymacja:

8 000 - 12 000 PLN

1 900 - 2 800 EUR

„RÓŻNIE PRÓBOWANO INTERPRETOWAĆ SZTUKĘ. W GRUNCIE RZECZY JEST TAK TRUDNA DO ZDEFINIOWANIA JAK ISTOTA MYŚLI I WRAŻLIWOŚCI CZŁOWIEKA. SZTUKA TOWARZYSZY LUDZIOM OD ZARANIA ICH EGZYSTENCJI. NIGDY JEDNAK NIE BYŁA ZWYKŁYM ŚWIADKIEM CZY KRONIKARZEM HISTORII”.

EUGENIUSZ MARKOWSKI

22

EUGENIUSZ MARKOWSKI

1912-2007

Cyrk, 1989

gwasz/papier, 42 x 29 cm (arkusz)

sygnowany, opisany i datowany wzdłuż dolnej krawędzi: 'E. Markowski | koniec marca 1989'

estymacja:

8 000 - 14 000 PLN

1 900 - 3 300 EUR

WYSTAWIANY:

Eugeniusz Markowski, Galeria DAP, Warszawa, 8.03-3.04.2005

LITERATURA:

Eugeniusz Markowski, katalog wystawy, Galeria DAP, Warszawa 2005, s. 26 (il.)

23

EUGENIUSZ MARKOWSKI

1912-2007

Woltyżerka

gwasz/papier, 40 x 29,5 cm (arkusz)
sygnowany l.g.: 'E. Markowski'

estymacja:

7 000 - 10 000 PLN

1 700 - 2 400 EUR

WYSTAWIANY:

Eugeniusz Markowski, Galeria DAP, Warszawa, 8.03-3.04.2005

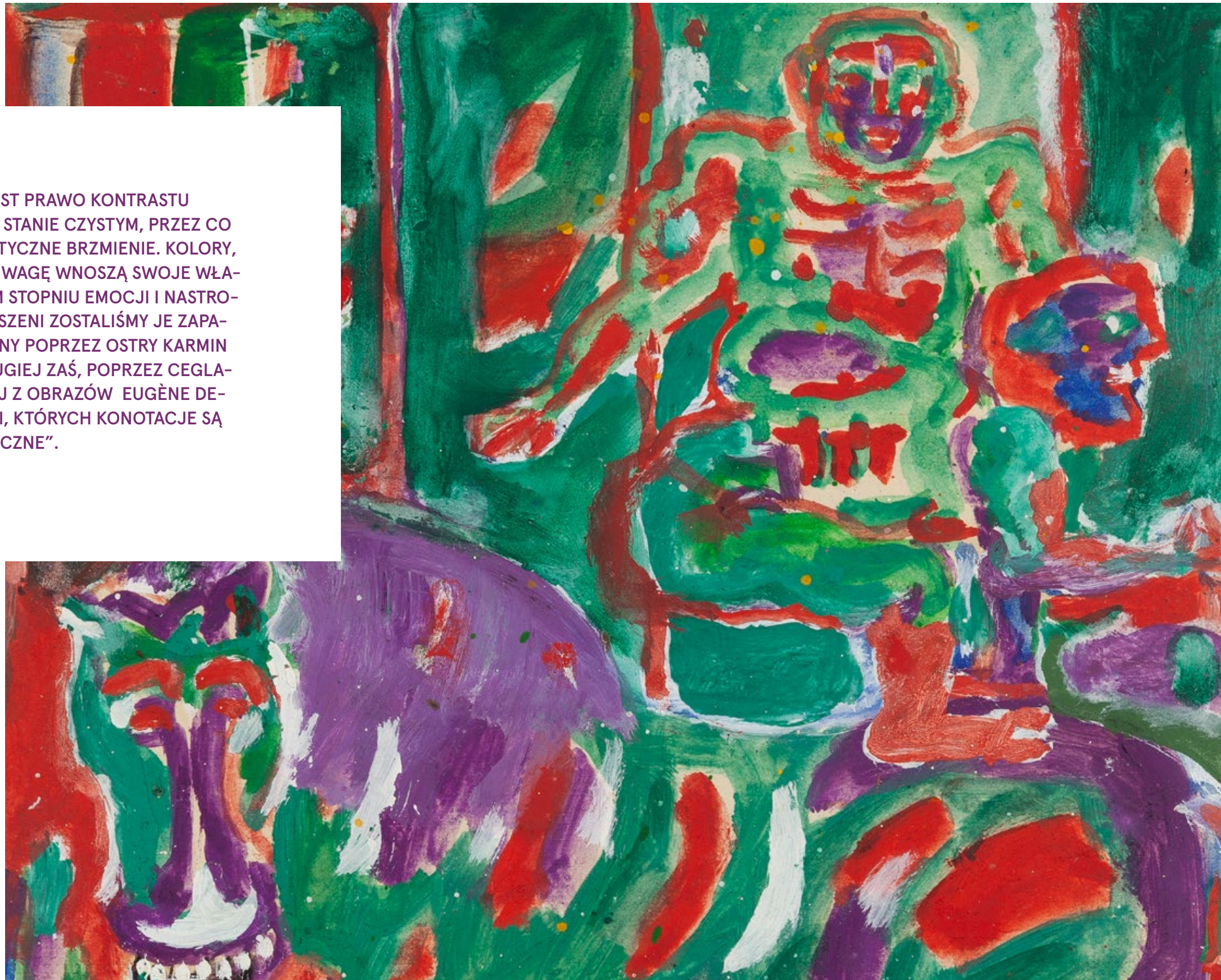
LITERATURA:

Eugeniusz Markowski, katalog wystawy, Galeria DAP, Warszawa 2005, s. 19 (il.)

„ALE NACZELNYM PRAWEM PALETY MARKOWSKIEGO JEST PRAWO KONTRASTU I KONFLIKTU. BARWY BOWIEM ZESTAWIONE ZOSTAJĄ W STANIE CZYSTYM, PRZEZ CO SKALA CHROMATYCZNA UZYSKUJE TAK CZĘSTO DRAMATYCZNE BRZMIENIE. KOLORY, DO KTÓRYCH MARKOWSKI PRZYWIĄZUJE SZCZEGÓLNĄ WAGĘ WNOSZĄ SVOJE WŁASNE ZNACZENIE, STAJĄ SIĘ EWOKACJAMI W TYM SAMYM STOPNIU EMOCJI I NASTRÓJÓW ORAZ IDEI I PRZEDMIOTÓW, POPRZEZ KTÓRE ZMUSZENI ZOSTALIŚMY JE ZAPAMIĘTAĆ TAK JAK CZERWIŃ PAMIĘTAMY Z JEDNEJ STRONY POPRZEZ OSTRY KARMIN KABARETÓW Z OBRAZÓW TOULOUSE-LAUTRECA, Z DRUGIEJ ZAŚ, POPRZEZ CEGLAŚTĄ CZERWIŃ SZTANDARÓW REWOLUCJI FRANCUSKIEJ Z OBRAZÓW EUGÈNE DE-LACROIX. PODOBNIŁ RZECZ MA SIĘ Z INNYMI KOLORAMI, KTÓRYCH KONOTACJE SĄ W TYM SAMYM STOPNIU PRZEDMIOTOWE, CO I SYMBOLICZNE”.

MARIUSZ ROSIEK

24

EUGENIUSZ MARKOWSKI

1912-2007

Woltyżerka z pistoletem

gwasz/papier, 42 x 29,5 cm (arkusz)
sygnowany p.g.: 'E. Markowski'

estymacja:

6 000 - 10 000 PLN

1 400 - 2 400 EUR

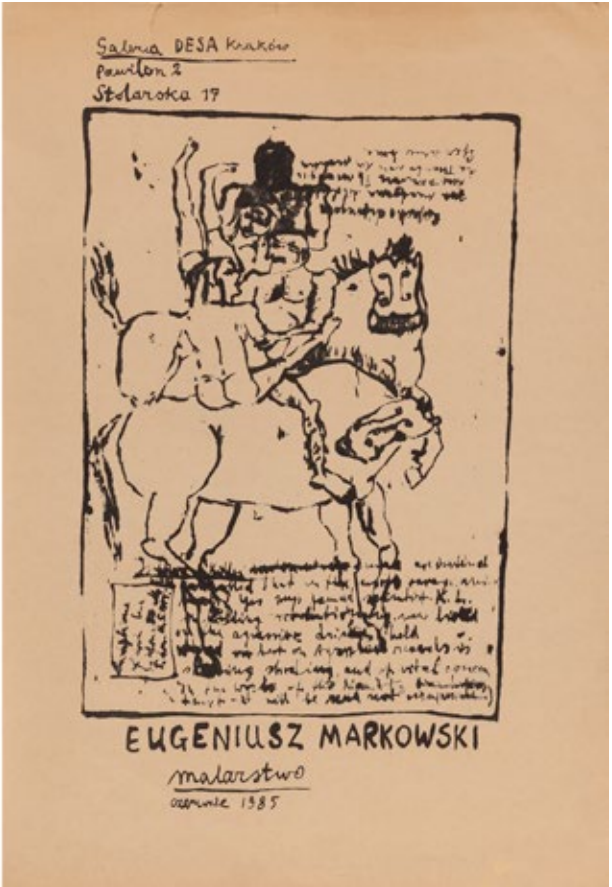

EUGENIUSZ MARKOWSKI
1912-2007

Projekt plakatu wystawy "Eugeniusz Markowski. Malarstwo" w Desa Kraków i plakat – zestaw, 1985

gwasz, druk/papier, 70 x 50 cm (wymiary każdej pracy)
sygnowany w kompozycji: 'E. Markowski | 1985'

estymacja:
8 000 – 14 000 PLN
1 900 – 3 300 EUR

26

EUGENIUSZ MARKOWSKI

1912-2007

Abstrakcja, lata 60/70. XX w.

gwasz/papier, 70 x 50 cm (arkusz)
sygnowany w kompozycji l.d.: 'E. Markowski'

estymacja:

8 000 - 14 000 PLN

1 900 - 3 300 EUR

WYSTAWIANY:

Eugeniusz Markowski, Galeria DAP, Warszawa, 8.03-3.04.2005

LITERATURA:

Eugeniusz Markowski, katalog wystawy, Galeria DAP, Warszawa 2005, s. 7, 16 (il.)

27

EUGENIUSZ MARKOWSKI

1912-2007

Abstrakcja, lata 60/70 XX w.

gwasz/papier, 56 x 37 cm (arkusz)
sygnowany p.d.: 'E. Markowski'

estymacja:

8 000 - 14 000 PLN

1 900 - 3 300 EUR

EUGENIUSZ MARKOWSKI I TEATR

W dorobku Eugeniusza Markowskiego szczególne miejsce zajmuje jego działalność scenograficzna. Choć w powszechnym odbiorze znany jest przede wszystkim jako malarz, Markowski przez wiele lat pozostawał związany z teatrem, traktując przestrzeń sceny jako jeden z obszarów artystycznej ekspresji. Prezentowane w niniejszym katalogu prace na papierze wykonane w technice gwaszu wpisują się w ten mniej eksponowany, lecz istotny nurt jego twórczości.

Ich forma, tematyka oraz stylistyka pozwalają przypuszczać, że mamy do czynienia z projektami kostiumowymi i scenograficznymi, które w pełni zachowują charakterystyczny idiom plastyczny Markowskiego. Już na pierwszy rzut oka widać, że nie są to prace czysto użytkowe i techniczne. Przeciwnie – ich ekspresja, przysadzistość postaci, bogata kolorystyka oraz intensywność gestów sprawiają, że natychmiast rozpoznawalna jest w nich ręka artysty.

Działalność scenograficzna Markowskiego miała swoje początki jeszcze w okresie studiów na warszawskiej Akademii Sztuk Pięknych. Sam artysta wspominał o spotkaniach organizowanych przez profesorów wracających z zagranicznych podróży – jednym z nich było wystąpienie profesora Władysława Daszewskiego po jego powrocie z ZSRR. To właśnie jego opowieści o teatrze Meyerholda i awangardowych eksperymentach radzieckiej sceny głęboko zapadły w pamięć Markowskiemu i wywarły trwałe wpływy na jego myślenie o przestrzeni teatralnej. W pracowni Daszewskiego Markowski wybrał specjalizację scenograficzną. Na zakończenie kursu otrzymał pierwszą nagrodę za projekt dekoracji do „Snu nocy letniej”.

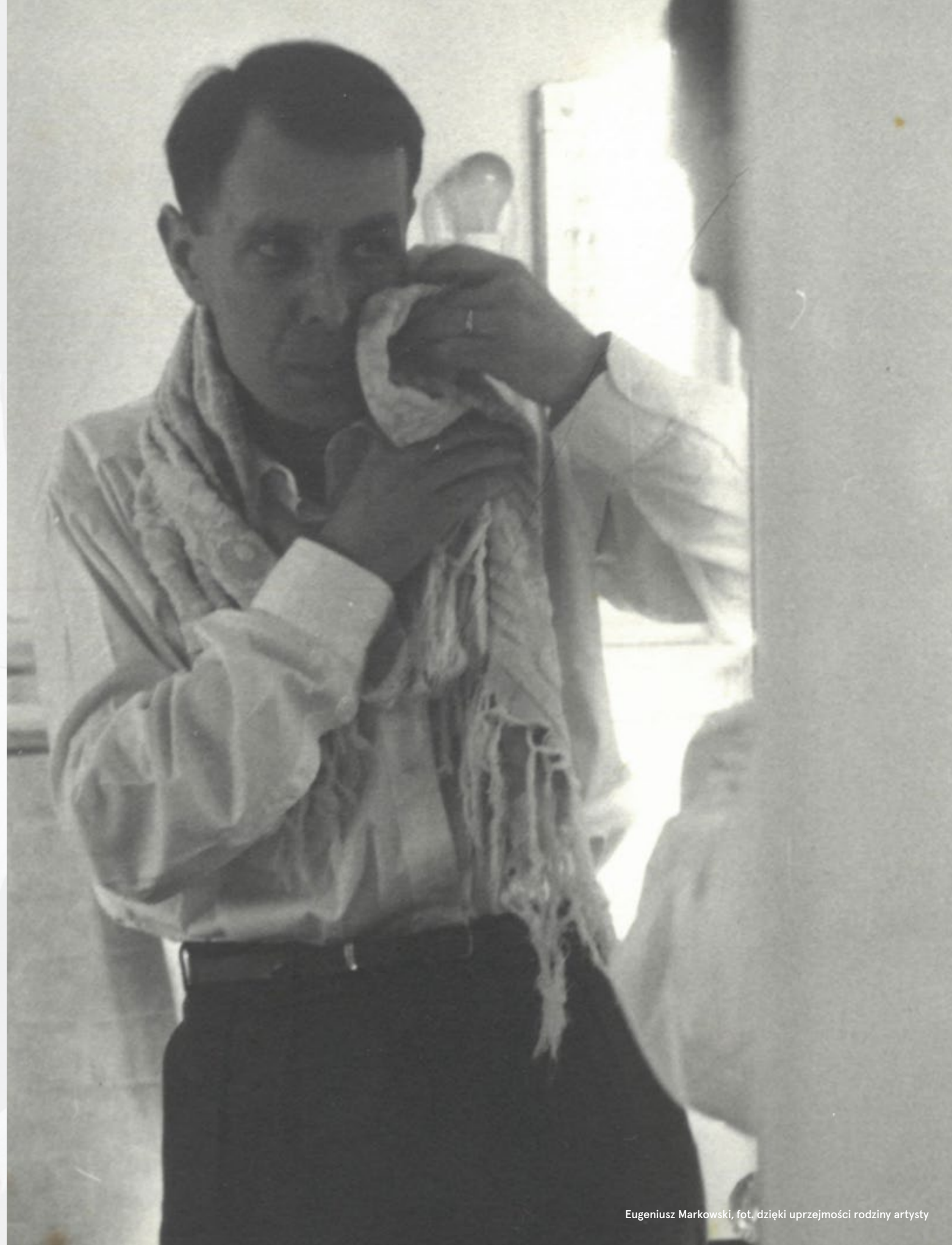
Wczesna praktyka zawodowa Markowskiego była związana m.in. z Teatrem Ateneum, w którym – jeszcze jako student – współpracował przy licznych realizacjach, ucząc się praktycznej strony zawodu. W latach 1938–39 tworzył dekoracje do spektakli w Teatrze Kameralnym i PIST w Warszawie, m.in. „Zbyt liczna rodzinka” i „Piosenka wujaszka Jana”. Jednak to dopiero okres spędzony we Włoszech (1940–50) przyniósł mu nowe, głębokie doświadczenie w zakresie scenografii. W Rzymie Markowski współpracował bowiem z prestiżowym Teatro delle Arti – ekskluzywnym teatrem muzycznym, gdzie prezentowano zarówno klasyczne dzieła, jak i nowoczesne eksperymenty sceniczne.

Wśród scenografów tego teatru znajdowali się Enrico Prampolini, Filippo De Pisis czy Renato Guttuso – artyści wywodzący się z kręgów włoskiej awangardy. Ugruntowaną pozycję Markowskiego w tym środowisku potwierdza jego wpis w istotnym wydawnictwie „Il figurino del Teatro Italiano Contemporaneo” autorstwa Salvatore Cabasino (1945).

Po powrocie do Polski Markowski w 1955 kontynuował współpracę z teatrami warszawskimi. Wśród najważniejszych realizacji scenograficznych należy wymienić scenografie do: „Eskapady” (Teatr Młodej Warszawy, 1956), „Filomeny Marturano” (Teatr Powszechny, 1956), „Maszyny do pisania” (1957), „Matki Courage i jej dzieci” (Teatr Narodowy, 1962) oraz „Przygód z Vaterlandem” Leona Kruczkowskiego (Teatr Narodowy, 1963).

To właśnie w tej przestrzeni artystycznego dialogu między malarstwem a scenografią sytuuje się grupa prezentowanych prac na papierze. Oparta na kontraście form, ekspresji i deformacji seria gwaszy złożona z kilku przedstawień figuralnych wydaje się zarówno formalnym eksperymentem, jak i funkcjonalnym szkicem – niepozbawionym artystycznej samodzielności. Trzy z nich zostały opatrzone podpisem „Projekt do baletu”. Postacie w prostych, ale wyrazistych kostiumach, zestawienia czerwieni, żółcień, błękitu i czerni, tła pozbawione perspektywy, a także elementy przypominające konstruktywistyczne kolaże – wszystko to przywodzi na myśl awangardowe tradycje scenografii rosyjskiej, o których z takim entuzjazmem opowiadał Daszewski. Nieco bardziej futurystyczna praca z przedstawieniem humanoidalnej, robotycznej figury ukazanej na czerwono-czarnym tle, zdaje się przedstawiać zarówno kostium, jak i elementy scenicznej kreacji. Czwarta z kompozycji, zatytułowana „Jazz”, przedstawia cztery postacie w przerysowanych, groteskowych pozach, które przypominają taniec marionetek.

Podobnie jak obrazy pędzla Markowskiego, gwasze przepełnione są emocją, ruchem i dramatyzmem. Uderzają także intensywnością. W kontekście jego malarstwa – naznaczonego brutalnością materii, bogactwem faktury, a jednocześnie metaforyczną głębią stają się nie tylko polem eksperymentu, ale także naturalnym przedłużeniem artystycznych poszukiwań. Prezentowane prace są więc świadectwem głęboko zakorzenionej pasji do teatru, której źródła sięgają jeszcze okresu studiów, a która rozwijała się równoległe z jego malarstwem i stanowią integralną część jego artystycznej tożsamości. Zachowując pełną wierność stylowi malarskiemu Markowskiego, rozszerzają jego wizualny język o nowy wymiar ruchu, przestrzeni i scenicznej obecności.

28

EUGENIUSZ MARKOWSKI

1912-2007

Balet

gwasz/papier, 29,5 x 42 cm (arkusz)

estymacja:

5 000 – 8 000 PLN

1 200 – 1 900 EUR

29

EUGENIUSZ MARKOWSKI

1912-2007

"Jazz"

gwasz/papier, 29,5 x 42 cm (arkusz)

sygnowany wzdłuż prawej krawędzi: 'E. MARKOWSKI' i opisany u dołu kompozycji: 'Jazz 4'

opisany na odwrociu: 'jak na rysunku (sukienki tancerek z koronki z elementami złota na jednej, I srebra na drugiej) I tancerze - spodnie wysokie + swetry'

estymacja:

8 000 - 15 000 PLN

1 900 - 3 500 EUR

30

EUGENIUSZ MARKOWSKI

1912-2007

"Projekt do baletu"

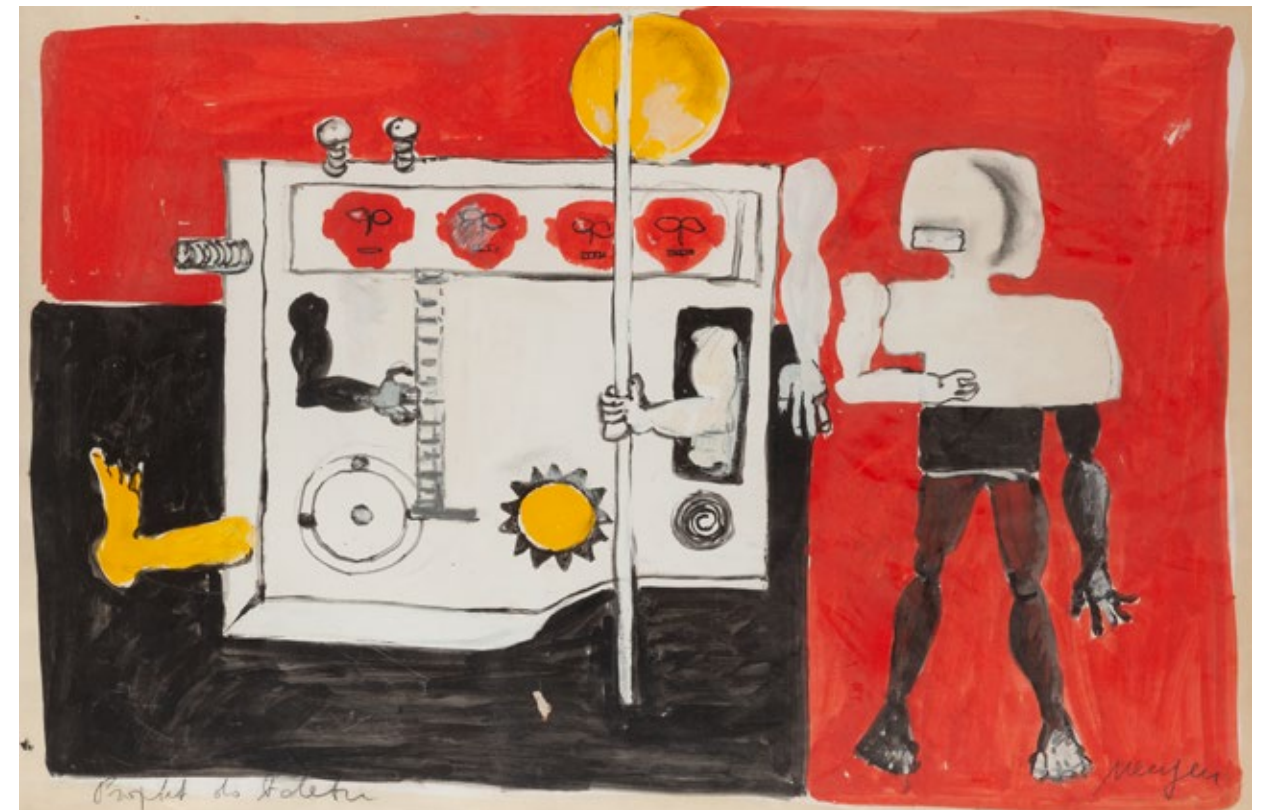
gwasz/papier, 60 x 91 cm

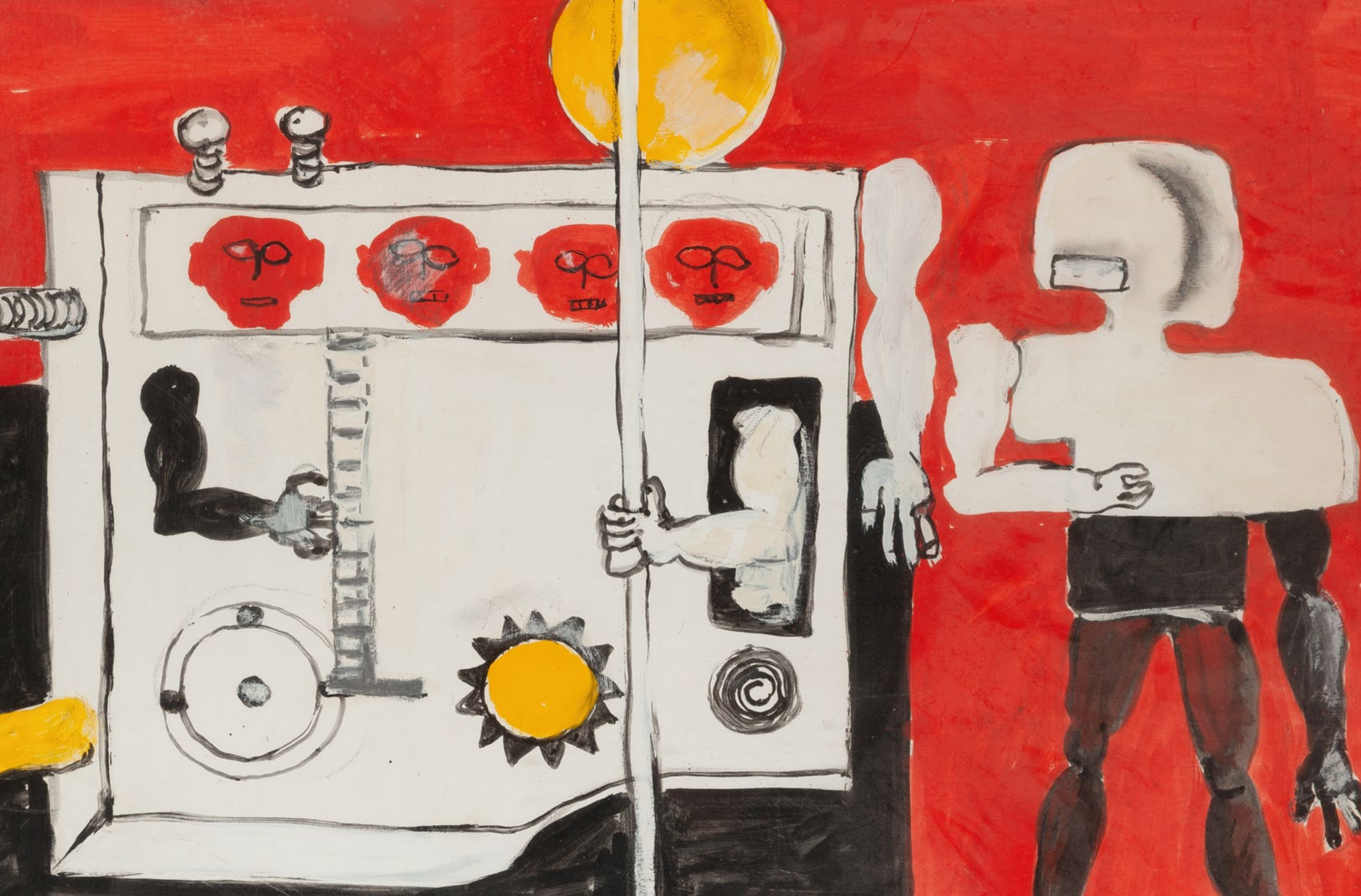
sygnowany i opisany wzdłuż dolnej krawędzi: "Projekt do baletu" [sygnatura]

estymacja:

20 000 – 30 000 PLN

4 700 – 7 000 EUR

31

EUGENIUSZ MARKOWSKI

1912-2007

"Projekt do baletu"

gwasz/papier, 70 x 50 cm (arkusz)

sygnowany i opisany wzdłuż dolnej krawędzi: 'Projekt do baletu [sygnatura]'

estymacja:

12 000 – 18 000 PLN

2 800 – 4 200 EUR

WYSTAWIANY:

Eugeniusz Markowski, Galeria DAP, Warszawa, 8.03-3.04.2005

32

EUGENIUSZ MARKOWSKI

1912-2007

"Projekt do baletu"

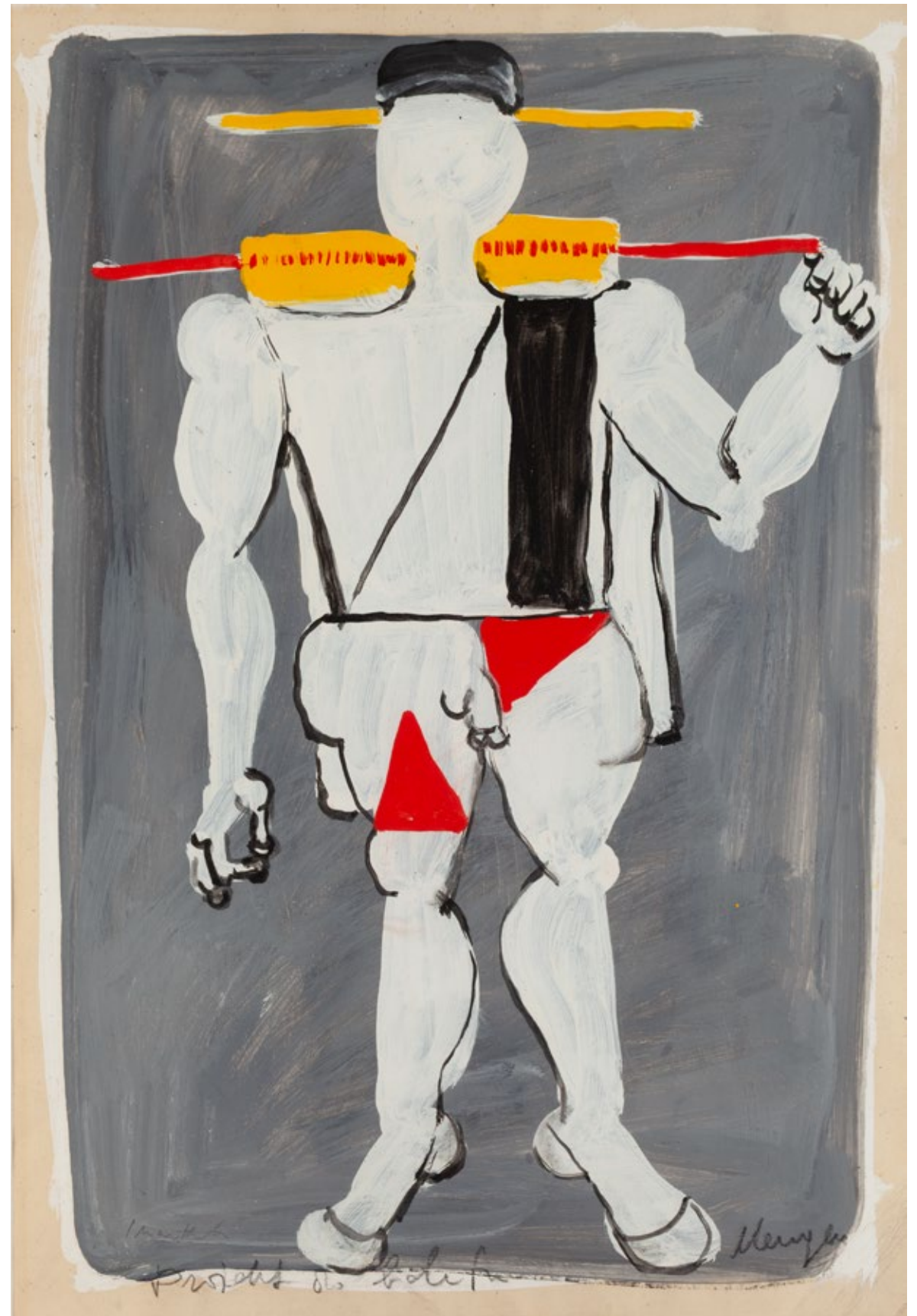
gwasz/papier, 70 x 50 cm (arkusz)

sygnowany i opisany wzdłuż dolnej krawędzi: 'E. Markowski | Projekt do baletu [sygnatura]'

estymacja:

12 000 - 18 000 PLN

2 800 - 4 200 EUR

33

EUGENIUSZ MARKOWSKI

1912-2007

Dwie postacie z kozłem

gwasz/papier, 41 x 47 cm (arkusz)
sygnowany p.d.: 'E.Markowski'

estymacja:

8 000 - 12 000 PLN

1 900 - 2 800 EUR

34

EUGENIUSZ MARKOWSKI

1912-2007

Akt

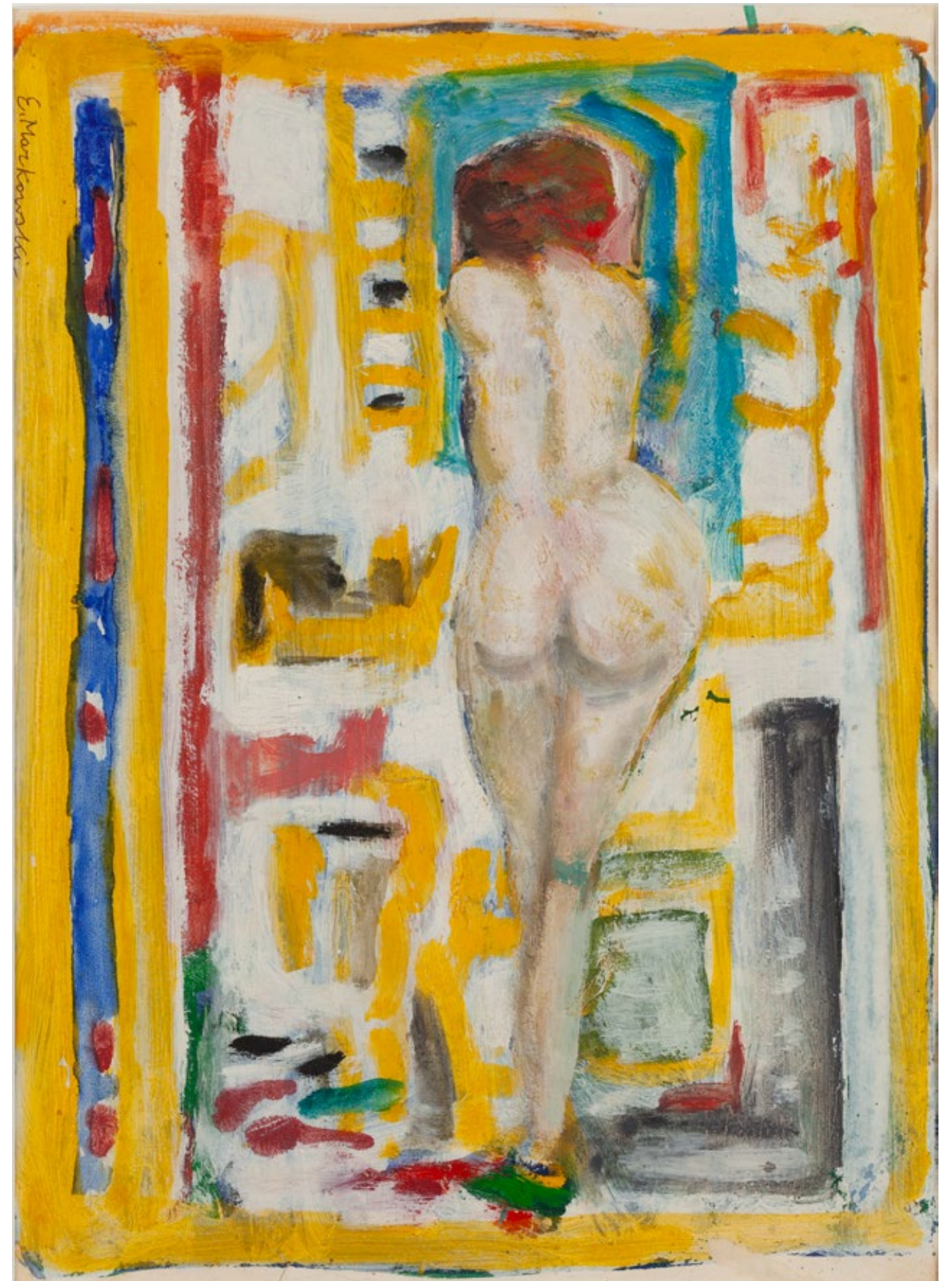
gwasz/papier, 42 x 30 cm (arkusz)

sygnowany wzdłuż lewej krawędzi: 'E.Markowski'

estymacja:

6 000 - 10 000 PLN

1 400 - 2 400 EUR

35

EUGENIUSZ MARKOWSKI

1912-2007

Dwie postacie

gwasz/papier, 70 x 50 cm (arkusz)
sygnowany p.d.: 'E.Markowski'

estymacja:

10 000 - 15 000 PLN

2 400 - 3 500 EUR

„WIELKI MALARZ I WIELKI MORALISTA. PORÓWNANIE GO Z EKSPRESJONISTAMI, STARYMI I NOWYMI BYŁO KONIECZNE CHOCIAŻBY Z OBOWIĄZKU HISTORYCZNEGO. MNIE ON JEDNAK BARDZIEJ KOJARZY SIĘ Z JEAN-MICHEŁEM BASQUIATEM. ARTYSTĄ O WIELE LAT MŁODSZYM OD MISTRZA. BASQUIAT, KTÓRY PRAWDOPODOBNIE O MARKOWSKIM NIGDY NIE SŁYSZAŁ, JEST JEGO DUCHOWYM SPADKOBIERCĄ. OBAJ SĄ GORĄCY, INTENSYWNI I PRZERAŻAJĄCY. PRZY TYM OBAJ PEŁNI IRONII I DOWCIPU. MÓWIĄ DO NAS: ‘CZŁOWIEKU, SKORO NIE MOŻESZ SIĘ POPRAWIĆ I PONIOSŁEŚ KLĘSKĘ, TO PRZYNAJMNIEJ UŚMIECHAJ SIĘ’. TAK JAK PO NIM BASQUIAT, MARKOWSKI W SWOJE OBRAZY ‘WKLEJA’ INNE OBRAZY, JAKIEŚ NAPISY, FRAGMENTY Z GAZET, WZORY CZY SPOSTRZEŻENIA. FRAGMENTY RZECZYWISTOŚCI, KTÓRA KRAŻY GDZIEŚ NAD LUB OBOK DARWINOWSKICH ZMAGAŃ CZŁOWIEKA. CZASAMI, ŻEBY MU PRZYPOMNIEĆ, KIM MIAŁ BYĆ LUB SKĄD WYSZEDŁ. CZŁOWIEK NIE PODLEGA W MALARSTWIE MARKOWSKIEGO JESZCZE TAKIEJ DEZINTEGRACJI JAK STAŁO SIĘ TO PÓŹNIEJ U BASQUIATA. W JEGO TWÓRCZOŚCI OBOK WPŁYWU EKSPRESJONISTÓW EWIDENTNE JEST ZAKOTWICZENIE W KULTURZE WŁOSKIEJ”.

KAMIL SIPOWICZ

36

EUGENIUSZ MARKOWSKI

1912-2007

Postać siedząca

gwasz/papier, 42,5 x 29,5 cm (arkusz)
sygnowany p.d.: 'E. Markowski'

estymacja:

5 000 - 10 000 PLN

1 200 - 2 400 EUR

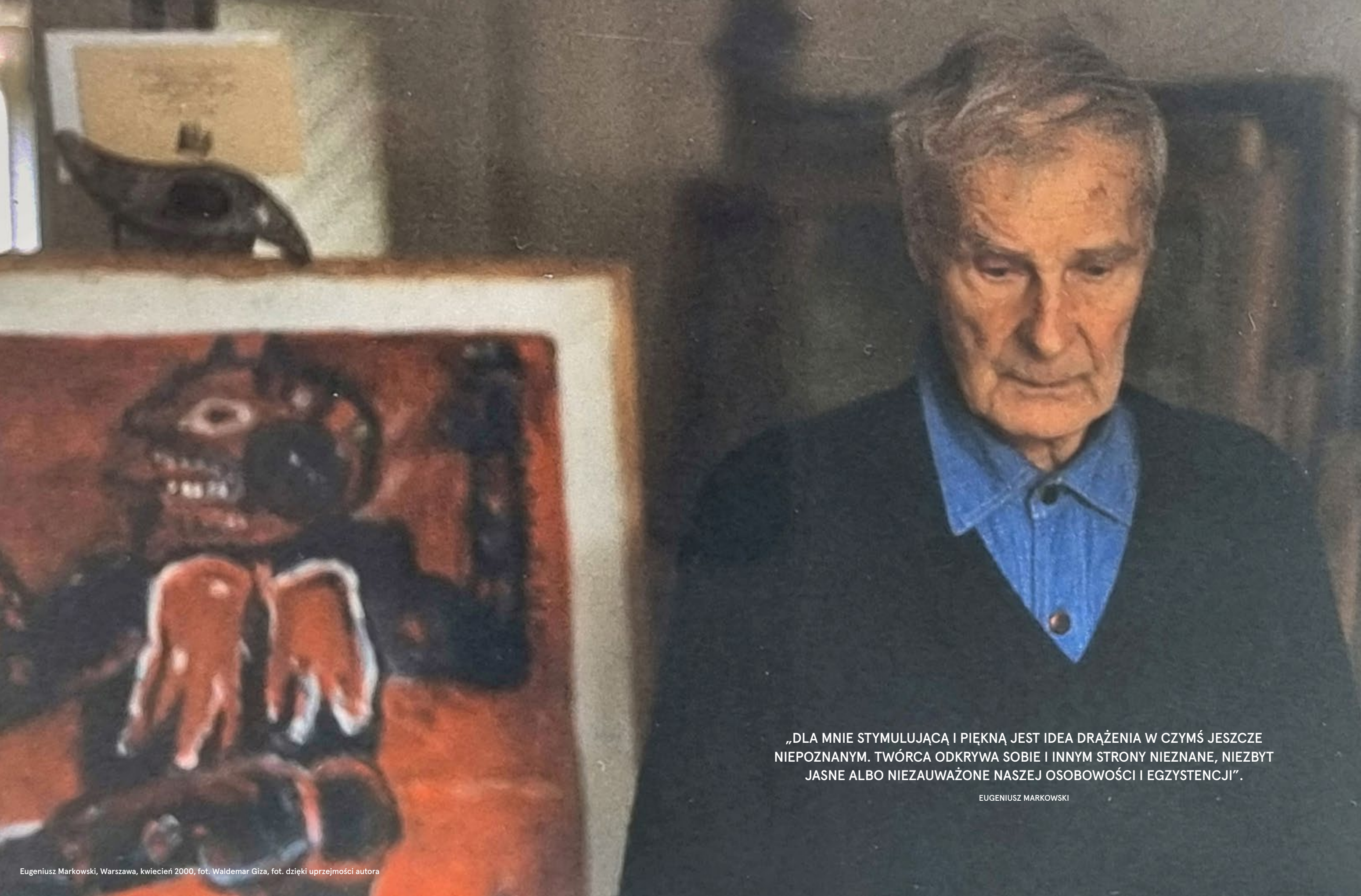
WYSTAWIANY:

Eugeniusz Markowski, Galeria DAP, Warszawa, 8.03-3.04.2005

LITERATURA:

Eugeniusz Markowski, katalog wystawy, Galeria DAP, Warszawa 2005, s. 31 (il.)

„DLA MNIE STYMULUJĄCĄ I PIĘKNĄ JEST IDEA DRAŻENIA W CZYMŚ JESZCZE
NIEPOZNANYM. TWÓRCA ODKRYWA SOBIE I INNYM STRONY NIEZNANE, NIEZBYT
JASNE ALBO NIEZAUWAŻONE NASZEJ OSOBOWOŚCI I EGZYSTENCJI”.

EUGENIUSZ MARKOWSKI

REGULAMIN AUKCYJNY

Niniejszy Regulamin Aukcyjny stanowi integralną część umów sprzedaży dzieł sztuki, antyków oraz przedmiotów kolekcjonerskich oferowanych do sprzedaży w ramach aukcji publicznych. Akceptacja niniejszego regulaminu jest dobrowolna, ale konieczna w celu rejestracji na aukcję, świadczenia usług drogą elektroniczną i/lub w celu zawarcia umowy sprzedaży.

§ 1 ORGANIZATOR AUKCJI

- Organizatorem aukcji jest DESA Unicum S.A. z siedzibą w Warszawie (00-477) przy ul. Pięknej

1A, wpisana do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego przez

Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy w Warszawie XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod nr KRS 0000718495, REGON: 142733824, NIP: 5272644731, o kapitale zakładowym wynoszącym 13.314.000 zł – kapitał wpłacony w całości; adres poczty elektronicznej: biuro@desa.pl, numer telefonu kontaktowego: +48 22 163 66 00 (opłata jak za połączenie standardowe – wg. cennika właściwego operatora).

- DESA na organizowanych aukcjach występuje jako zastępca pośredni działający w imieniu własnym, lecz na rachunek komitenta uprawnionego do rozporządzenia Obiektem.

- Aukcje organizowane przez DESA mają charakter aukcji publicznych, zdefiniowanych w art. 2 pkt 6 ustawy z dnia 30 maja 2014 r. o prawach konsumenta (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2759 z późn. zm.).

§ 2 DEFINICJE

Poniższe terminy pisane wielką literą otrzymują następujące znaczenie:

- APLIKACJA – prowadzona i administrowana przez DESA elektroniczna platforma umożliwiająca udział online w Aukcji przez Klienta oraz świadczenie usług udostępnianych przez DESA, stanowiąca zespół połączonych ze sobą stron internetowych oraz aplikację mobilną, dostępną pod adresem internetowym: <https://bid.desa.pl/> oraz <https://desa.pl/pl/>.

- AUKCJA – publiczna sprzedaż dzieł sztuki, antyków lub innych obiektów kolekcjonerskich, zorganizowana w wyznaczonym czasie i miejscu przez DESA.

- AUKCJA CHARYTATYWNA – aukcja organizowana w celu charytatywnym, na której DESA do Ceny Wylicytowanej nie dolicza Opłaty Aukcyjnej.

- BOK – Biuro Obsługi Klienta zajmuje się obsługą Klientów oraz udzielaniem informacji dotyczących wszelkich aspektów działalności Sprzedawcy – kontakt z BOK jest możliwy pod numerem telefonu +48 22 163 66 00 adresem e-mail: bok@desa.pl, za pośrednictwem chatu oraz formularza kontaktowego (koszt połączenia z Biurem Obsługi Klienta – opłata jak za połączenie standardowe – wg. cennika właściwego operatora).

- CENA WYLYCYTOWANA – cena sprzedaży Obiektu określona w złotych polskich lub w innej walucie, będąca zwyżką Ofertą podczas Licytacji, zawierającą podatek od towarów i usług według właściwej stawki VAT marża – Cena Wylicytowana nie zawiera kosztów dostawy oraz pozostałych Opłat.

- CENA GWARANCYJNA – poufna kwota zastrzeżona przez właściciela Obiektu, poniżej której Sprzedawca nie jest upoważniony do sprzedaży Obiektu. Każdy Obiekt może, ale nie musi posiadać Ceny Gwarancyjnej.

- DESA – DESA Unicum S.A. z siedzibą w Warszawie (00-477) przy ul. Pięknej 1A, wpisana do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy w Warszawie XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod nr KRS 0000718495, REGON: 142733824, NIP: 5272644731, o kapitale zakładowym wynoszącym 13.314.000 zł – kapitał wpłacony w całości; adres poczty elektronicznej: biuro@desa.pl, numer telefonu kontaktowego: +48 22 163 66 00 (opłata jak za połączenie standardowe – wg. cennika właściwego operatora).

- DROIT DE SUITE – opłata na rzecz twórcy lub jego spadkobierców z tytułu dokonanych zawodowo odsprzedaży oryginalnego egzemplarza utworu plastycznego, obliczana na podstawie art. 19–19(5) ustawy o prawach autorskich i pokrewnych z dnia 4 lutego 1994 r. z późniejszymi zmianami, zgodnie z obowiązującą w Unii Europejskiej dyrektywą 2001/84/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 września 2001 r. w sprawie prawa autora do wynagrodzenia z tytułu odsprzedaży oryginalnego egzemplarza dzieła sztuki. Opłata Droit de Suite jest obliczana wg. następujących stawek, z użyciem kursu dziennego NBP z dnia poprzedzającego Aukcję lub dnia poprzedzającego ostatni dzień Aukcji, jednak w kwocie nie wyższej niż równowartość 12 500 euro:

- 5% kwoty Ceny Wylicytowanej, jeżeli ta część jest zawarta w przedziale do równowartości 50 000 euro; oraz,

- 3% kwoty Ceny Wylicytowanej, jeżeli ta część jest zawarta w przedziale od równowartości 50 000,01 euro do równowartości 200 000 euro; oraz,

- 1% kwoty Ceny Wylicytowanej, jeżeli ta część jest zawarta w przedziale od równowartości 200 000,01 euro do równowartości 350 000 euro; oraz,

- 0,5% kwoty Ceny Wylicytowanej, jeżeli ta część jest zawarta w przedziale od

równowartości 350 000,01 euro do równowartości 500 000 euro; oraz,

- 0,25% kwoty Ceny Wylicytowanej, jeżeli ta część jest zawarta w przedziale przekraczającym równowartość 500 000 euro.

- ESTYMACJA – szacunkowa wartość przedstawiona w Katalogu, stanowiąca orientacyjną wartość danego Obiektu. Estymacja nie stanowi gwarancji, ani zapewnienia co do faktycznej wartości Obiektu. Estymacje w Katalogu mogą być podawane również w euro lub dolarach amerykańskich. Kurs walut w dniu Aukcji może się różnić od tego w dniu druku Katalogu.

- HASŁO – ciąg znaków alfanumerycznych, konieczny dla dokonania autoryzacji w trakcie uzyskiwania dostępu do Konta. Hasło jest ustalane samodzielnie podczas tworzenia Konta i wymaga dwukrotnego powtórzenia Hasła. Klient jest uprawniony do nielimitowanej zmiany Hasła. W celu zapewnienia bezpieczeństwa korzystania z Konta, Klient jest zobowiązany do nieudostępniania go osobom trzecim.

- KATALOG – dokument przygotowany na potrzeby oznaczonej Aukcji, zawierający Opis Obiektów, czas i miejsce Aukcji lub inne informacje związane z Aukcją, w szczególności Estymacje lub Regulamin. Katalog jest dostępny w formie elektronicznej na stronie internetowej www.desa.pl lub wydawany w formie papierowej. Poniższa legenda wyjaśnia symbole, które mogą Państwo znaleźć w Katalogu:

- Α** – Alpha Obiekt objęty opłatą Droit de Suite;

- Ω** – Omega Obiekt objęty Opłatą Importową;

- β** – Beta Obiekt, którego sprzedaż, na życzenie Klienta, może być rozliczana fakturą wg. stawki VAT 23% albo VAT 5% w przypadku książek (na pozostałe Obiekty, nie oznaczone tym symbolem wystawiana może być jedynie faktura VAT Marża);

- Γ** – Gamma Obiekt bez Ceny Gwarancyjnej;

- Δ** – Delta Obiekt wytworzony w całości lub zawierający elementy wytworzone z roślin lub zwierząt określonych jako chronione lub zagrożone;

- μ** Mu – Obiekt nieprezentowany na wystawie przedaukcyjnej. DESA zapewnia bezpłatne oględziny Obiektu nieprezentowanego na wystawie przedaukcyjnej po wcześniejszym kontakcie z Doradcą Klienta;

- Π** Pi – Obiekt, którego odbiór odbywa się po umówieniu z magazynu zewnętrznego (ul. Rzeźna 6, 03-794 Warszawa, Hala DC01, wejście przy Bramie 05, czynne poniedziałek–piątek w godz. 10–15);

- Ψ** Psi – Obiekt do odbioru na terytorium Unii Europejskiej, poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;

- λ** Lambda – Obiekt, dla którego sprzedawcą jest spółka DU7 SP. Z O. O. z siedzibą w Krakowie, przy al. powstania warszawskiego 15, 31-539 Kraków, nr KRS 0000900676, REGON: 3889824590, NIP: 7011034130, o kapitale zakładowym wynoszącym 5.000 zł – kapitał wpłacony w całości (dalej: „Partner”). W celu uniknięcia wątpliwości wszelkie postanowienia dotyczące praw i zobowiązań DESA wskazane w Regulaminie mają analogiczne zastosowanie do Obiektów sprzedawanych przy pośrednictwie Partnera współpracującego z DESA (na podstawie stosownych umów i upoważnień w zakresie niezbędnym do realizacji obowiązków dotyczących sprzedaży Obiektów w ramach Aukcji). Partner na organizowanych aukcjach występuje jako zastępca pośredni działający w imieniu własnym, lecz na rachunek komitenta uprawnionego do rozporządzenia Obiektem;

- Σ** Sigma – Obiekt, dla którego sprzedawcą jest spółka DESA Unicum GmbH z siedzibą w Berlinie, przy August–Viktoria–Str. 24, 14193 Berlin – Schmargendorf, numer rejestru handlowego (Handelsregisternummer): HRB 272864 B, numer identyfikacji podatkowej Republiki Federalnej Niemiec St.Nr. 127/259/51115 o kapitale zakładowym wynoszącym 25.000 EUR – kapitał wpłacony w całości (dalej: „Partner”). W celu uniknięcia wątpliwości wszelkie postanowienia dotyczące praw i zobowiązań DESA wskazane w Regulaminie mają analogiczne zastosowanie do Obiektów sprzedawanych przy pośrednictwie Partnera współpracującego z DESA (na podstawie stosownych umów i upoważnień w zakresie niezbędnym do realizacji obowiązków dotyczących sprzedaży Obiektów w ramach Aukcji). Partner na organizowanych aukcjach występuje jako zastępca pośredni działający w imieniu własnym, lecz na rachunek komitenta uprawnionego do rozporządzenia Obiektem. Umowy zawarte z DESA Unicum GmbH podlegają prawu Republiki Federalnej Niemiec.

- KLIENT – osoba fizyczna, posiadająca pełną zdolność do czynności prawnych i/lub ukończyła co najmniej 18 rok życia; osoba prawna; albo jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną; z którą została zawarta Umowa Sprzedaży lub korzystający z Usług Elektronicznych.

- KODEKS CYWILNY – ustawa kodeks cywilny z dnia 23 kwietnia 1964 r. (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1061 z późn. zm.).

- KONTO – Usługa Elektroniczna, oznaczona indywidualną nazwą (Loginem) i Hasłem podanym przez Klienta zbiór zasobów w systemie teleinformatycznym DESA, w ramach którego Klient może korzystać z wybranych funkcjonalności Aplikacji wskazanych w Regulaminie.

- LICYTACJA – zorganizowany sposób zawarcia Umowy Sprzedaży polegający na składaniu przez Licytujących, w sposób określony w Regulaminie, ofert nabycia Obiektu w trakcie Aukcji.

- LICYTUJĄCY – osoba fizyczna biorąca udział w Licytacji działająca w imieniu własnym albo działająca jako przedstawiciel osoby trzeciej.

- LOGIN – adres e-mail Klienta podany w ramach Aplikacji podczas tworzenia Konta.

- OBIEKT – rzecz ruchoma lub zestaw rzeczy ruchomych oferowanych do sprzedaży na Aukcji będąca przedmiotem Umowy Sprzedaży między Klientem a Sprzedawcą.

- OFERTA – wyrażona w złotych polskich wartość pieniężna, stanowiąca ofertę nabycia przez Licytującego Obiektu w ramach Licytacji, w przypadku przyjęcia jej przez Aukcjонера i zwycięstwa w Licytacji stanowiąca Cenę, niezawierającą innych opłat, do których zapłaty zobowiązany jest Klient wygrywający Licytację.

- OPIS OBIEKTU – zamieszczony w Katalogu oraz w Aplikacji opis Obiektu zawierający podstawowe informacje techniczne oraz merytoryczne identyfikujące dany Obiekt. Informacje techniczne to: materiał, z którego Obiekt jest wykonany, technika artystyczna w jakiej Obiekt został wykonany oraz wymiary (w przypadku malarstwa sztalugowego podane w Katalogu wymiary – wysokość x szerokość – są wymiarami samego dzieła malarskiego bez ramy, chyba że w opisie zostało zaznaczone inaczej; w przypadku prac na papierze oprawionych za szkłem podawane są wymiary w świetle passe-partout lub w świetle oprawy; w przypadku nieoprawionych prac na papierze podaje się wymiary arkusza papieru lub wymiary samej kompozycji, odbitki lub odcisku płyty. W przypadku Obiektów trójwymiarowych podawane są zazwyczaj trzy wymiary – wysokość x szerokość x głębokość – choć wymiar może odgraniczyć się też do tylko jednego, największego i najbardziej istotnego wymiaru, np. wysokość rzeźby, długość łarcuszką, średnica talerza); na życzenie zainteresowanych, DESA może podać dokładny wymiar z elementami dodatkowymi np. obraz w ramie lub rzeźba na postumencie, lub przybliżoną wagę Obiektu). Informacje merytoryczne to: atrybucja (autorstwo lub domniemane autorstwo dzieła sztuki; domniemanie autorstwa lub wątpliwości dotyczące autorstwa oznaczone mogą być w Katalogu następującymi zapisami: brak dat życia po imieniu i nazwisku artysty, nazwisko artysty poprzedzone jedynie inicjałem imienia, znak zapytania w nawiasie lub bez nawiasu – „?” lub „(?)” – po nazwisku artysty, przed lub po imieniu i nazwisku artysty określenia: „przypisywany/e/a”, „Attributed” lub skrót „Attrib.”; w Katalogu może pojawić się również przypisanie Obiektu do bliżej lub szerzej rozumianego kręgu oddziaływania stylu danego artysty, co w Katalogu oznaczone jest użyciem przed lub po imieniu i nazwisku artysty jednego z następujących określeń: „krąg”, „szkoła” bądź „naśladowca”; określenie „według” oznacza, że to inny artysta naśladował lub powielił kompozycję bardziej znanego mistrza), informacje o wytwórni lub producencie Obiektu, informacje o autorze projektu Obiektu, czas powstania Obiektu (dokładny lub przybliżony czas powstania Obiektu wyrażony datą roczną, datami od-do lub stuleciem bądź częścią stulecia np. początek stulecia, koniec stulecia, środek stulecia, 1. lub 2. połowa stulecia, określona ćwierć stulecia, określone dziesięciolecie; tradycyjnie w Opisie Obiektu stosowane mogą być również określenia okresów historii politycznej lub historii kultury np. „dwudziestolecie międzywojenne”, „Księstwo Warszawskie”. W przypadku daty rocznej w Katalogu mogą pojawić się określenia „około” – w skrócie „ok.”, „przed” lub „po”. Mogą pojawić się również dwie daty roczne rozdzielone znakiem „/”, co w przypadku Obiektów powielanych m.in. fotografii, grafiki artystycznej, edycji, odlewów oznacza, że pierwsza data jest datą negatywu, projektu, formy, matrycy lub idei dzieła, a druga data jest datą wykonania określonego egzemplarza, odlewu lub odbitki; określenie czasu powstania w Katalogu wykonane zostaje w dobrej wierze i zgodnie z najlepszą wiedzą specjalistów DESA, jednak w przypadku wiekowych dzieł sztuki i rzeczy historycznych nie zawsze możliwe jest precyzyjne datowanie; w przypadku wątpliwości w Opisie Obiektu DESA przyjmuje datowanie bardziej konserwatywne, tzn. uznaje, że Obiekt jest młodszy), informacje

- o sygnaturach, napisach na Obiekcie oraz o oznaczeniach wytwórni lub producenta. Opis Obiektu może, ale nie musi zawierać wszystkich powyższych elementów. Uzupełnieniem opisu Obiektu może być: fotografia lub zestaw fotografii reprodukcyjnych oraz opis stanu zachowania Obiektu. Opis stanu zachowania Obiektu nie jest pełnym raportem konserwatorskim. W przypadku każdego wystawionego do sprzedaży Obiektu każdy zainteresowany może poprosić o szczegółowy raport konserwatorski. Zamieszczona w katalogu informacje o historii Obiektu (Pochodzenie, Wystawy, Literatura, Opinie) są uzupełnieniem opisu, ale nie stanowią Opisu Obiektu.

- OPŁATA AUKCYJNA – wynagrodzenie Sprzedawcy z tytułu usługi pośrednictwa i organizacji Umowy Sprzedaży, wynosząca 20% Ceny Wylicytowanej, zawierającą w sobie podatek od towarów i usług według właściwej stawki. Do zapłaty Opłaty Aukcyjnej zobowiązany jest Klient wygrywający Licytację. Opłata Aukcyjna obowiązuje wyłącznie w relacji Sprzedawca – Klient.

- OPŁATA IMPORTOWA – opłata za podatek graniczny dotyczący Obiektów sprowadzanych spoza obszaru celnego Unii Europejskiej, wynoszący 8% Ceny Wylicytowanej. Obiekty objęte Opłatą Importową są objęte procedurą odprawy czasowej.

- OPŁATY – oznaczają łącznie Opłatę Aukcyjną oraz opłatę Droit de Suite lub Opłatę Importową (jeżeli dotyczy). Jeżeli dany Obiekt jest objęty dodatkową opłatą inną niż Opłata Aukcyjna, jest to oznaczone odpowiednim symbolem w Katalogu.

- OŚWIADCZENIA AML – zestaw pisemnych oświadczeń pobieranych od Klientów, w celu realizacji obowiązków nałożonych przez ustawę z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1132 z późn. zm.).

- PRELICYTACJA – możliwość składania Ofert za pośrednictwem Aplikacji przed rozpoczęciem Aukcji. Oferta złożona w ramach Prelicytacji przestaje wiązać, gdy inny Licytujący złoży wyższą Ofertę. Możliwość składania Ofert w ramach Prelicytacji jest zastrzeżona wyłącznie dla wybranych Aukcji.

- REGULAMIN/UMOWA O ŚWIADCZENIE USŁUG – niniejszy dokument określający zasady uczestnictwa w Aukcji, zawierania Umów Sprzedaży oraz zasady świadczenia i korzystania z usług udostępnianych przez DESA za pośrednictwem Aplikacji na rzecz Klientów, w zakresie usług świadczonych drogą elektroniczną niniejszy Regulamin wraz z załącznikami jest regulaminem, o którym mowa w art. 8 ustawy z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 344).

- RODO – Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE.

- SPRZEDAWCA – DESA albo odpowiedni Partner w przypadku Obiektów oznaczonych w Aplikacji oraz Katalogu symbolem **λ** (Lambda) lub **Σ** (Sigma).

- TREŚĆ/TREŚCI – elementy tekstowe, graficzne lub multimedialne (np. informacje o Obiektach, zdjęcia Obiektów, filmy promocyjne, opisy) w tym utwory w rozumieniu Ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1231 z późn. zm.) oraz wizerunki osób fizycznych, jakie są rozpowszechniane w ramach Katalogu, Aplikacji oraz strony internetowej www.desa.pl.

- UMOWA SPRZEDAŻY – umowa zawierana w toku Licytacji pomiędzy Sprzedawcą i Licytującym (Klientem), której przedmiotem jest sprzedaż przez Sprzedawcę Obiektu za zapłatą Ceny Wylicytowanej oraz dodatkowych kosztów w postaci Opłaty Aukcyjnej oraz, jeżeli dotyczy danego Obiektu, opłaty Droit de Suite lub Opłaty Importowej, na zasadach określonych w Regulaminie. Każdy Obiekt jest przedmiotem odrębnej Umowy Sprzedaży.

- USŁUGA ELEKTRONICZNA – świadczenie usług drogą elektroniczną w rozumieniu ustawy z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 344), przez DESA na rzecz Klienta za pośrednictwem strony internetowej www.desa.pl oraz Aplikacji, zgodnie z Umową o Świadczenie Usług. W zakresie, w jakim usługi są świadczone przez podmioty współpracujące z DESA, odpowiednie postanowienia dotyczące zasad korzystania z tych usług znajdują się w regulaminach dotyczących świadczenia usług przez te podmioty.

- USTAWA O PRAWACH KONSUMENTA – ustawa z dnia 30 maja 2014 r. o prawach konsumenta (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2759 z późn. zm.).

- WYMAGANIA TECHNICZNE – minimalne wymagania techniczne, których spełnienie jest niezbędne do współpracy z systemem teleinformatycznym, którym posługuje się DESA, w tym zawarcia Umowy o Świadczenie Usług lub zawarcia Umowy Sprzedaży, tj.: urządzenie multimedialne zapewniające możliwość wprowadzenia tekstu z dostępem do Internetu o przepustowości co najmniej 256 kbit/s; dostęp do aktywnego konta poczty elektronicznej; przeglądarka internetowa: Internet Explorer w wersji 11.0 i wyższej, Google Chrome w wersji 66.0 i wyższej, Mozilla Firefox w wersji 60.0 i wyższej, Opera w wersji 53.0 i wyższej lub Safari w wersji 5.0 i wyższej; przeglądarki wymagają włączonej obsługi języka Javascript oraz możliwości zapisu plików Cookies; Aplikacja jest zoptymalizowana dla minimalnej rozdzielczości ekranu 360 x 640 pikseli.

§ 3 PRZED LICYTACJĄ

- Każdy Obiekt oferowany na Aukcji posiada Opis Obiektu zamieszczony w Katalogu oraz Aplikacji – na życzenie zainteresowanych, DESA może bezpłatnie sporządzić szczegółowy opis stanu zachowania Obiektu.

- Każdy Obiekt posiada numer pozycji katalogowej określony w Katalogu (nr lot).

3.

DESA bezpłatnie zapewnia możliwość osobistych oględzin każdego Obiektu.
4.

DESA organizuje wystawy przedaukcyjne, na których prezentowane są Obiekty stanowiące ofertę Aukcji – wstęp na wystawy jest bezpłatny i nieograniczony w godzinach otwarcia galerii DESA.
5.

DESA zastrzega możliwość zmiany Opisu Obiektu przed rozpoczęciem Aukcji ze względu na wykryte błędy w Opisie Obiektu. Zmiana Opisu Obiektu nie jest możliwa po rozpoczęciu Licytacji Obiektu.
6.

Zmiana Opisu Obiektu odbywa się przez korektę Opisu Obiektu w Aplikacji oraz przez ogłoszenie aukcjонера przed rozpoczęciem Aukcji.
7.

W przypadku rozbieżności w Opisie Obiektu pomiędzy Opisem Obiektu zamieszczonym w Katalogu a Opisem Obiektu zamieszczonym w Aplikacji, wiążący jest Opis Obiektu zamieszczony w Aplikacji.
8.

Informujemy, iż Partner upoważnia DESA do wykonywania w imieniu i na rzecz Partnera czynności organizacyjnych: (i) związanych ze sporządzeniem oraz publikacją Opisu Obiektów, Katalogów i innych treści informacyjnych wymienionych w Regulaminie, (ii) organizowaniu czynności związanych z Licytacją oraz Aukcją Obiektów, (iii) organizowaniu procesu rejestracji Licytującego w ramach składanych Partnerowi Oświadczeń AML przez Klientów zgodnie z przepisami ustawy z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu.

§ 4 ZASADY UDZIAŁU W LICYTACJI

1.

Warunkiem udziału w Aukcji oraz Licytacji jest zaakceptowanie przez Licytującego Regulaminu w pełni i bez zastrzeżeń oraz w przypadku nowych Klientów, dokonanie rejestracji.
2.

Rejestracja Licytującego obejmuje dostarczenie wymaganych informacji poprzez wypełnienie udostępnionego formularza rejestracji, złożenia Oświadczeń AML oraz okazanie ważnego dokumentu potwierdzającego tożsamość –na podstawie przepisów ustawy z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu jest również uprawniona do kopiowania dokumentów tożsamości Klientów. W formularzu niezbędne jest podanie przez Licytującego następujących danych:

- 2.1.

imię i nazwisko,
- 2.2.

adres, na który składa się ulica, numer domu/mieszkania, kod pocztowy, miejscowość, kraj,
- 2.3.

adres poczty elektronicznej,
- 2.4.

numer telefonu kontaktowego,
- 2.5.

w wypadku żądania wystawienia faktury VAT albo faktury VAT marża niezbędne jest także podanie firmy oraz numeru NIP,
- 2.6.

numer PESEL lub seria i numer ważnego dokumentu tożsamości np. dowodu osobistego, bądź paszportu,
- 2.7.

kraj rezydencji podatkowej.

3.

DESA zastrzega sobie prawo odmowy rejestracji dowolnej osoby, zgodnie z własnym uznaniem, w szczególności w przypadku nieuregulowanych należności z poprzednich aukcji, jak również uzależnienia rejestracji od dostarczenia innych dokumentów, mogących poświadczyć tożsamość lub wypłacalność osoby ubiegającej się o rejestrację.

4.

W Aukcji oraz Licytacji można uczestniczyć:

- 4.1.

Osobiście – Licytujący osobiście w siedzibie DESA, rejestrują swój udział w Aukcji przed rozpoczęciem pierwszej Licytacji oraz otrzymują tabliczkę z indywidualnym numerem aukcyjnym oraz osobiście składają Oferty w ramach Licytacji poprzez zasygnalizowanie tego za pomocą tabliczki z numerem aukcyjnym. Po zakończeniu Aukcji, Licytujący zobowiązany jest niezwłocznie zwrócić tabliczkę z numerem aukcyjnym. W przypadku zagubienia tabliczki, Licytujący są zobowiązani niezwłocznie zgłosić ten fakt pracownikowi DESA.
- 4.2.

Telefonicznie – Licytujący uczestniczą w Aukcji oraz Licytacji za pośrednictwem połączenia telefonicznego nawiązanego z pracownikiem DESA obecnym na Aukcji. Licytujący zainteresowani taką usługą powinni przesłać wypełniony formularz zlecenia najpóźniej 24 godziny przed rozpoczęciem Aukcji. DESA zastrzega możliwość nie przyjęcia do realizacji zleceń dostarczonych później. Formularz zlecenia dostępny jest na ostatnich stronach Katalogu, w siedzibie DESA oraz na stronie internetowej www.desa.pl. Formularz należy przesłać drogą elektroniczną, pocztą lub dostarczyć osobiście. Wraz z formularzem prosimy o przesłanie fotokopii jednej ze stron dokumentu tożsamości w celu weryfikacji danych. Nasz pracownik połączy się z Licytującym przed rozpoczęciem Licytacji wybranych Obiektów. DESA nie ponosi odpowiedzialności za brak możliwości wzięcia udziału w licytacji telefonicznej w przypadku problemów z uzyskaniem połączenia z podanym przez Licytującego numerem telefonu, z przyczyn, za które odpowiada Licytujący. Rekomendujemy wskazanie maksymalnej kwoty (bez opłaty aukcyjnej), do której będziemy mogli licytować w Państwa imieniu – do takiego zlecenia stosuje się odpowiednio 4.3 poniżej. W przypadku problemów z uzyskaniem połączenia, jeżeli Licytujący w zleceniu nie określił limitu, zlecenie licytacji telefonicznej nie będzie realizowane. Zastrzegamy prawo do nagrywania i

archiwizowania rozmów telefonicznych, o których mowa powyżej. Opisana usługa jest darmowa i poufna.

- 4.3.

Składając zlecenie licytacji z limitem – Licytujący zainteresowani taką usługą powinni przesłać wypełniony formularz najpóźniej 24 godziny przed rozpoczęciem Aukcji. DESA zastrzega możliwość nie przyjęcia do realizacji zleceń dostarczonych później Obowiązuje ten sam formularz i zasady, co w przypadku zlecenia licytacji telefonicznej (patrz pkt. 4.2 powyżej). Zawarte w formularzu kwoty nie powinny uwzględniać opłaty aukcyjnej i opłat dodatkowych, powinny być wyrażone w polskich złotych oraz zgodnie z tabelą postąpień przedstawioną w dalszej części Regulaminu. Jeżeli podana kwota nie jest zgodna z kwotami w tabeli postąpień zostanie ona obniżona. DESA dołoży starań, aby Licytujący zakupił wybrany Obiekt w możliwie jak najniższej Cenie Wylicytowanej, nie niższej jednak niż Cena Gwarancyjna. Jeśli limit podany przez Licytującego jest niższy niż Cena Gwarancyjna, a stanowi jednocześnie najwyższą Ofertę, wówczas dochodzi do transakcji warunkowej. Opisana usługa jest darmowa i poufna.

- 4.4.

Internetowo – We wszystkich aukcjach DESA można brać udział za pośrednictwem Aplikacji. Aby wziąć udział w Aukcji należy założyć darmowe Konto w Aplikacji, a następnie zarejestrować się do konkretnej Aukcji – z uwagi na proces weryfikacji i dopuszczenia do aukcji prosimy o rejestrowanie się na Aukcję nie później niż 12 godzin przed rozpoczęciem Licytacji lub 12 godzin przed zakończeniem Licytacji. Na każdą Aukcję należy rejestrować się oddzielnie. Klient otrzymuje mailem informację

o dopuszczeniu do Aukcji wraz z numerem uczestnika Aukcji. Licytujący zarejestrowani później mogą zostać niedopuszczeni do Licytacji. Po pierwszym pozytywnym procesie weryfikacji, Licytujący może zostać dodany do listy Klientów weryfikowanych automatycznie, co oznacza, że przy rejestracji na kolejną aukcję, informację o dopuszczeniu do Aukcji Licytujący otrzyma automatycznie, bezpośrednio po zarejestrowaniu się. Uczestniczyć w Aukcji można zarówno składając Oferty na Obiekty z Aukcji przed rozpoczęciem Licytacji jak i składając Oferty w trakcie trwania Licytacji, obserwując relację online w serwisie. Opisana usługa jest darmowa i poufna. Ponadto, istnieje możliwość oglądania relacji audio-video z Sali Aukcyjnej. DESA zastrzega sobie prawo do ustawiania Licytującym przez Aplikację limitów transakcyjnych.

5.

Niezależnie od formy udziału w Licytacji, Licytujący bierze pełną i osobistą odpowiedzialność za zapłatę Ceny, Opłaty Aukcyjnej oraz ewentualnych pozostałych opłat (Droit de Suite, Opłata Importowa), chyba że przed rozpoczęciem Aukcji doręczył DESA dokument potwierdzający umocowanie do licytowania w imieniu osoby trzeciej, zaakceptowany przez DESA.

§ 5 PRZEBIEG AUKCJI I LICYTACJI

1.

Aukcja odbywa się w miejscu i o czasie wskazanym przez DESA w Katalogu lub na stronie internetowej lub w inny sposób umożliwiający zapoznanie się z taką informacją. Aukcja składa się z poszczególnych Licytacji. Szacunkowe tempo prowadzenia kolejnych Licytacji podczas Aukcji wynosi pomiędzy 60 a 100 Obiektów na godzinę.
2.

Postąpienia są wskazane przez Aukcjонера przed Aukcją lub dostępne na stronie internetowej www.desa.pl lub w Katalogu. Aukcjoner ma prawo, zgodnie ze swoim uznaniem, odstąpić od tabeli postąpień w trakcie danej Licytacji, w szczególności przyjąć Ofertę w wysokości innej niż wynikająca z tabeli postąpień. Poniżej, najczęściej stosowana tabela postąpień:

Cena Postąpienie

cena	postąpienie
0 - 2 000	100
2 000 - 3 000	200
3 000 - 5 000	200/500/800 (np. 3200, 3 500, 3 800)
5 000 - 10 000	500
10 000 - 20 000	1000
20 000 - 30 000	2000
30 000 - 50 000	2000/5000/8000 (np. 32 000, 35 000, 38 000)
50 000 - 100 000	5000
100 000 - 300 000	10000
300 000 - 700 000	20000
700 000 - 1 500 000	50000
1 500 000 - 3 000 000	100000
3 000 000 - 8 000 000	200000
powyżej 8 000 000	wg uznania aukcjонера

3.

Aukcję prowadzi aukcjoner, który wyczytuje kolejne Obiekty i postąpienia, wskazuje Licytujących oraz ogłasza zakończenie Licytacji. Jeżeli dla danej Aukcji odbyła się Prelicytacja, Aukcjoner rozpoczyna Licytację od Oferty ustalonej w Prelicytacji. Zakończenie Licytacji następuje z chwilą uderze-

nia młotkiem przez aukcjонера, co jest równoznaczne z przyjęciem aktualnej Oferty jako Ceny Wylicytowanej i zawarciem Umowy Sprzedaży licytowanego Obiektu między Sprzedawcą a zwycięskim Licytującym (Klientem).

4.

Jeśli nie zastrzeżono inaczej, Obiekt poddany Licytacji posiada zastrzeżoną i poufną Cenę Gwarancyjną. Jeśli najwyższa złożona podczas Licytacji Oferta jest niższa niż Cena Gwarancyjna, Licytacja zostaje przez Aukcjонера zakończona słowem „pass” (w Aplikacji „pominięte”). W takim przypadku nie dochodzi do zawarcia Umowy Sprzedaży z Licytującym składającym najwyższą Ofertę.
5.

W przypadku nieosiągnięcia Ceny Gwarancyjnej, Aukcjoner może ogłosić możliwość zawierania transakcji warunkowej. W takim wypadku Licytujący może złożyć Ofertę, jednak zawarcie umowy sprzedaży Obiektu uzależnione jest od uzyskania zgody komitenta. Sprzedawca zobowiązuje się do podjęcia w tym celu negocjacji z komitentem, nie gwarantując jednak osiągnięcia porozumienia. Jeśli w ciągu pięciu dni roboczych od dnia Aukcji, nie uda się uzyskać zgody komitenta na sprzedaż za cenę niższą niż Cena Gwarancyjna lub zgody Licytującego na podwyższenie Oferty do wysokości Ceny Gwarancyjnej, transakcja nie zostaje zawarta.

6.

W okresie, o którym mowa w ust. 5 powyżej, powyżej Sprzedawca zastrzega sobie prawo przyjmowania innych ofert kupna Obiektu. Jeśli oferta taka osiągnie poziom Ceny Gwarancyjnej, Licytujący, który wylicytował Obiekt warunkowo, zostanie o tym poinformowany i przysługuje mu wówczas prawo podniesienia Oferty do wysokości Ceny Gwarancyjnej wraz z pierwszeństwem nabycia Obiektu. W przeciwnym razie transakcja nie dochodzi do skutku, a Sprzedawca może sprzedać Obiekt innemu oferentowi.

7.

Aukcjoner ma prawo do rozstrzygnięcia wszelkich sporów wynikłych podczas Licytacji, włącznie z uprawnieniem do wznowienia albo ponownego przeprowadzenia Licytacji Obiektu. Niniejsze uprawnienie Aukcjонера przysługuje wyłącznie do momentu udzielenia przybicia

8.

W przypadku uzyskania przez DESA przed rozpoczęciem Aukcji informacji o potencjalnych roszczeniach osób trzecich wobec danego Obiektu, DESA zastrzega uprawnienie do wycofania takiego Obiektu z Aukcji. Informacja o wycofaniu Obiektu jest ogłaszana w Aplikacji oraz przez aukcjонера przed rozpoczęciem Aukcji. Zlecenia licytacji na dany Obiekt zostają anulowane – DESA zobowiązuje się do niezwłocznego poinformowania Klientów, którzy złożyli zlecenia licytacji o ich anulowaniu z przyczyny wycofania Obiektu z Aukcji. Wycofanie Obiektu z Aukcji nie jest możliwe po rozpoczęciu Licytacji Obiektu.

9.

Aukcja jest prowadzona w języku polskim, jednak na specjalne życzenie Licytującego, niektóre Licytacje mogą być równolegle prowadzone w języku angielskim. Prośby takie powinny być złożone przed Aukcją i zawierać oznaczenie Obiektów, których dotyczy.

10.

Przebieg Aukcji może być rejestrowany za pomocą urządzeń rejestrujących obraz lub dźwięk.

§ 6 WARUNKI UMÓW SPRZEDAŻY

1.

Zwycięzca Licytacji (Klient) jest zobowiązany jest do uiszczenia Ceny oraz Opłat w pełnej wysokości, w terminie 7 dni od daty Aukcji. W przypadku opóźnienia w zapłacie Ceny, Sprzedawca zastrzega możliwość naliczenia odsetek ustawowych za opóźnienie.

2.

W przypadku wygranych Licytacji Obiektów oznaczonych w Katalogu oraz Aplikacji symbolem λ (Lambda) – Klient wstępuje w stosunek umowny wyłącznie z Partnerem DESA tj. spółką DU7 sp. z o.o. z siedzibą w Krakowie (wówczas stronami Umowy Sprzedaży są Partner oraz Klient). W przypadku wygranych Licytacji Obiektów oznaczonych w Katalogu oraz Aplikacji symbolem Σ (Sigma) – Klient wstępuje w stosunek umowny wyłącznie z Partnerem DESA tj. spółką DESA Unicum GmbH. z siedzibą w Berlinie (wówczas stronami Umowy Sprzedaży są Partner oraz Klient). W pozostałych przypadkach Sprzedawcą każdorazowo jest DESA.

3.

Płatność Ceny i Opłat na rzecz DESA powinna być dokonana w polskich złotych i może być uiszczona:

- 3.1.

gotówką (bez limitu maksymalnej wysokości płatności), jeżeli płatność jest dokonywana przez konsumenta w rozumieniu Ustawy o Prawach Konsumenta;
- 3.2.

gotówką do limitu 15.000,00 złotych brutto, jeżeli płatność nie jest dokonywana przez konsumenta w rozumieniu Ustawy o Prawach Konsumenta;
- 3.3.

przelewem bankowym na konto mBank S.A. 27 1140 2062 0000 2380 1100 1002, Swift: BREXPLPWWA3. W tytule przelewu należy wskazać nazwę i datę Aukcji oraz numer Obiektu.

- 3.4.

kartą płatniczą VISA lub MasterCard – z wyłączeniem płatności przez internet (bez fizycznej obecności Klienta)

4.

Na specjalne życzenie Klienta, za zgodą DESA, możliwa jest zapłata Ceny i Opłat w walutach euro (konto mBank S.A. 43 1140 2062 0000 2380 1100 1005, Swift: BREXPLPWWA3) lub dolarze amerykańskim (konto mBank S.A. 16 1140 2062 0000 2380 1100 1006, Swift: BREXPLPWWA3). Wartość takiej transakcji będzie powiększona o opłatę manipulacyjną w wysokości 1%. Przeliczenie

waluty następuje na podstawie dziennego kursu kupna waluty mBank S.A. z dnia poprzedzającego Aukcję.

5.

Płatność Ceny i Opłat na rzecz Partnera powinna być dokonana wyłącznie przelewem bankowym na rachunek wskazany w zestawieniu aukcyjnym przekazanym zwycięskiemu Licytującemu.

6.

Własność Obiektu będącego przedmiotem Umowy Sprzedaży przejdzie na Klienta, po otrzymaniu przez Sprzedawcę zapłaty pełnej kwoty Ceny i Opłat oraz wydaniu Obiektu.

7.

W razie opóźnienia Klienta w zapłacie Ceny i Opłat, Sprzedawca może odstąpić od Umowy Sprzedaży po bezskutecznym upływie dodatkowego terminu wyznaczonego na zapłatę. W przypadku skorzystania przez Sprzedawcę z prawa odstąpienia, Sprzedawca może dochodzić od nabywcy odszkodowania tytułem utraconych korzyści, które obejmują m. in. szkodę spowodowaną brakiem zapłaty wynagrodzenia Sprzedawcy z tytułu usług pośrednictwa przy zawarciu Umowy Sprzedaży.

8.

W przypadku braku zapłaty Ceny oraz Opłat przez Klienta w terminie określonym w ust. 1 powyżej, Klient upoważnia Sprzedawcę do potrącenia jego wymagalnych wierzytelności względem Sprzedawcy np. z tytułu umowy komisu, z wierzytelnością Sprzedawcy, wobec tego Klienta z tytułu Umowy Sprzedaży Obiektu (kompensata) – oświadczenie o potrąceniu wymaga formy dokumentowej pod rygorem nieważności.

9.

Sprzedawca zastrzega również prawo odstąpienia od Umowy Sprzedaży w przypadku niezłożenia przez Klienta Oświadczeń AML albo złożenia nieprawdziwych Oświadczeń AML, po bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu na złożenie Oświadczeń AML albo usunięciu nieprawidłowości.

10.

W celu uniknięcia wątpliwości, autorskie prawa majątkowe do Obiektu jako utworu w rozumieniu ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1231 z późn. zm.) nie są przedmiotem Umowy Sprzedaży, tj. przedmiotem Umowy Sprzedaży jest wyłącznie prawo własności Obiektu.

11.

Wszelkie zmiany Umowy Sprzedaży wymagają formy pisemnej pod rygorem nieważności, za wyjątkiem rozwiązania Umowy Sprzedaży za porozumieniem stron, które wymaga formy dokumentowej pod rygorem nieważności.

12.

Sprzedawca niezwłocznie po Aukcji wysła drogą elektroniczną na wskazany przez Klienta adres email potwierdzenie zawarcia Umowy Sprzedaży (zestawienie aukcyjne), na co niniejszym Klienci wyrażają zgodę

13.

Odstąpienie od Umowy Sprzedaży wymaga formy dokumentowej pod rygorem nieważności.

§ 7 ODBIÓR OBIEKTÓW

1.

Odbiór Obiektu przez Kupującego możliwy jest po złożeniu prawidłowych Oświadczeń AML, uiszczeniu pełnej Ceny, Opłat oraz opłat za przechowanie, jeśli są one należne i wymagalne.

2.

Odbiór Obiektu w siedzibie DESA jest bezpłatny, za wyjątkiem Obiektów, których odbiór odbywa się z magazynu zewnętrznego, stosownie do ust. 11. poniżej. Wówczas bezpłatny jest odbiór z magazynu zewnętrznego.

3.

Sprzedawca nie ponosi kosztów transportu Obiektów do Klienta.

4.

Sprzedawca zapewnia nieodpłatnie podstawowe opakowanie Obiektu.

5.

Odbiór Obiektu, jeśli nie ustalono inaczej, odbywa się po uprzednim kontakcie z BOK w siedzibie DESA. Wydanie Obiektu wymaga okazania dokumentu potwierdzającego tożsamość Klienta, a w przypadku odbioru przez osobę trzecią, pisemnego upoważnienia od Klienta oraz złożenia Oświadczeń AML przez osobę upoważnioną do odbioru. DESA wskazuje, że na podstawie przepisów ustawy z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu jest również uprawniona do kopiowania dokumentów tożsamości osób odbierających Obiekty.

6.

Klient zobowiązany jest do odbioru Obiektu w terminie 30 dni od daty zakończenia Aukcji, na której Obiekt został wylicytowany. Niedopełnienie obowiązku zapłaty Ceny lub Opłat, nie uchybia obowiązkom wskazanemu w niniejszym paragrafie ani konsekwencjom wynikającym z jego niedopełnienia.

7.

Po upływie terminu określonego w ust. 6 powyżej, Obiekt przechodzi na płatne przechowanie (depozyt) DESA na koszt Klienta.

8.

Przechowanie opisane w ust. 7 powyżej, odbywa się na poniższych zasadach:

- 8.1.

Przechowanie rozlicza się w miesiącach kalendarzowych, w przypadku depozytu obejmującego okres lub okresy krótsze niż jeden miesiąc kalendarzowy, opłata za magazynowanie zostanie naliczona w wysokości należnej za jeden miesiąc kalendarzowy za każdy taki okres.

- 8.2.

Opłata za usługi przechowania wynosi odpowiednio:

- 8.2.1.

Gabaryt S – Obiekty biżuteryjne i inne Obiekty, których łączna suma wymiarów (wysokość + szerokość albo wysokość + szerokość + głębokość) nie przekracza 30 cm – cena: 60 zł brutto (48,68 zł netto) miesięcznie;

- 8.2.2.

Gabaryt M – Obiekty, w których suma wymiarów (wysokość + szerokość lub wysokość + szerokość + głębokość) nie przekracza 150 cm – cena: 80 zł brut

to (65,40 zł netto) miesięcznie;

8.2.3. Gabaryt L – Obiekty, w których suma wymiarów (wysokość + szerokość albo wysokość + szerokość + głębokość) nie przekracza 300 cm – cena 120 zł brutto (97,56 zł netto) miesięcznie;

8.2.4. Gabaryt XL – Obiekty o wymiarach powyżej Gabarytu L – cena 300 zł brutto (243,90 zł netto) miesięcznie.

9. DESA nie później niż w terminie 7 dni przed upływem terminu określonego w ust. 6 powyżej, przekaże zawiadomienie w formie dokumentowej lub pisemnej Klientowi o zdarzeniu określonym w ust. 7 powyżej wraz z niezbędnymi informacjami dotyczącymi praw i obowiązków Klienta związanych z umową płatnego depozytu (przechowania).

10. W przypadku Obiektów objętych Opłatą Importową, ze względu na konieczność zakończenia procedury celnej, termin odbioru będzie uzgadniany indywidualnie z Klientem.

11. W przypadku Obiektów oznaczonych symbolem “π”, zgodnie z § 2 ust. 10.7, odbiór odbywa się z magazynu zewnętrznego. Magazyn znajduje się w Warszawie (03-794), przy ul. Rzeczej 6 (Hala DC01, wejście przy bramie 05). Do odbioru z magazynu zewnętrznego stosuje się postanowienia powyższego paragrafu, za wyjątkiem odmiennego miejsca odbioru. W szczególności odbiór Obiektu wymaga uprzedniego kontaktu z BOK oraz okazania dokumentu tożsamości nabywcy lub udostępnienia stosownego upoważnienia, w przypadku odbioru Obiektu przez osobę trzecią. Odbiór z magazynu zewnętrznego możliwy jest od poniedziałku do piątku, w godzinach 10:00-15:00, po uprzednim kontakcie z BOK.

12. W przypadku Obiektów dla których Sprzedawcą był Partner, termin i miejsce odbioru Obiektu będą uzgadniane indywidualnie z Klientem.

§ 8 REKLAMACJA OBIEKTU I POZASĄDOWE SPOSOBY ROZPATRYWANIA REKLAMACJI

1. Podstawa i zakres odpowiedzialności względem Klienta, jeżeli sprzedany Obiekt ma wadę fizyczną lub prawną (rękojnia) są określone w przepisach Kodeksu Cywilnego, w szczególności w art. 556 i następnych Kodeksu Cywilnego, a w przypadku Klientów będących Konsumentami w Ustawie o prawach konsumenta, przy czym Sprzedawca zastrzega, iż ze względu na specyfikę oferowanych Obiektów tj. antyki, dzieła sztuki itp. wymiana wadliwej rzeczy na wolną od wad jest niemożliwa.

2. Sprzedawca zapewnia rzetelny opis każdego dostępnego Obiektu, wykonywane są one w najlepszej wierze z wykorzystaniem doświadczenia i fachowej wiedzy naszych pracowników oraz współpracujących z nami ekspertów. Mimo uwagi poświęcanej każdemu z Obiektów w procesie opracowywania, dokumentacji pochodzenia, historii wystaw i bibliografii przedstawione informacje mogą nie być wyczerpujące lub nie wskazywać wszystkich drobnych uszkodzeń Obiektów –dostępne Obiekty są często rzeczami wiekowymi, które z racji swoich właściwości nie przedstawiają jakości rzeczy fabrycznie nowych.

3. Sprzedawca odpowiada z tytułu rękojmi, jeżeli wada fizyczna zostanie stwierdzona przed upływem dwóch lat od dnia wydania Obiektu Klientowi.

4. Reklamacja może zostać złożona przez Klienta w każdej możliwej formie.

5. Dla ułatwienia Klienta i Sprzedawca, w celu możliwie jak najszybszego terminu rozpatrzenia reklamacji, zaleca się:

5.1. składanie reklamacji za pośrednictwem poczty elektronicznej na adres: reklamacje@desa.pl;

5.2. informacji i okoliczności dotyczących przedmiotu reklamacji, w szczególności rodzaju i daty wystąpienia wady;

5.3. żądania sposobu doprowadzenia Obiektu do zgodności z Umową Sprzedaży lub oświadczenia o obniżeniu ceny albo o odstąpieniu od Umowy Sprzedaży;

5.4. danych kontaktowych składającego reklamację.

6. Jeżeli Klient w reklamacji nie zamieści informacji wymienionych w ust. 5 powyżej, nie będzie miało to wpływu na skuteczność złożonej reklamacji.

7. Jeżeli rozpatrzenie reklamacji nie jest możliwe bez zbadania Obiektu, BOK skontaktuje się z Klientem w celu ustalenia sposobu dostarczenia przedmiotowego Obiektu – Klient jest w takiej sytuacji zobowiązany do dostarczenia Obiektu na koszt Sprzedawcy. Jeżeli jednak ze względu na rodzaj wady, rodzaj Obiektu np. jego gabaryty dostarczenie Obiektu przez Klienta byłoby niemożliwe albo nadmiernie utrudnione, Klient może zostać poproszony o jego udostępnienie, po uprzednim uzgodnieniu terminu, Obiektu w miejscu, w którym Obiekt się znajduje.

8. Jeżeli sprzedany Obiekt ma wadę, Klient, z zastrzeżeniami i na zasadach określonych we właściwych przepisach Kodeksu cywilnego, może:

8.1. złożyć oświadczenie o obniżeniu Ceny Licytacyjnej oraz Opłat albo odstąpieniu od Umowy Sprzedaży, chyba że Sprzedawca niezwłocznie i bez nadmiernych niedogodności dla Klienta wadę taką usunie. Obniżona Cena Licytacyjna oraz Opłat powinna pozostawać w takiej proporcji, w jakiej wartość Obiektu z wadą pozostaje do wartości Obiektu bez wady. Klient nie może odstąpić od umowy, jeżeli wada Obiektu jest nieistotna;

8.2. żądać usunięcia wady – Sprzedawca jest zobowiązany usunąć wadę w rozsądnym czasie bez nadmiernych niedogodności dla Klienta.

9. Sprzedawca ustosunkuje się do reklamacji Klienta niezwłocznie, nie później niż w terminie 14 dni od dnia jej otrzymania, a jeżeli w danym przypadku konieczne jest zbadanie Obiektu przez Sprzedawcę, w terminie 14 dni od daty dostarczenia tego Obiektu na adres: ul. Piękna 1A, 00-477 Warszawa, przy czym informacja o konieczności dostarczenia Obiektu do Sprzedawca zostanie przekazana Klientowi w terminie 14 dni od daty złożenia reklamacji.

10. Skorzystanie z pozasądowych sposobów rozpatrywania reklamacji i dochodzenia roszczeń ma charakter dobrowolny. Poniższe zapisy mają charakter informacyjny i nie stanowią zobowiązania Sprzedawcy do skorzystania z pozasądowych sposobów rozwiązywania sporów. Oświadczenie Sprzedawcy o zgodzie lub odmowie wzięcia udziału w postępowaniu w sprawie pozasądowego rozwiązywania sporów konsumenckich składane jest przez Sprzedawcę na papierze lub innym trwałym nośniku w przypadku, gdy w następstwie złożonej przez Klienta reklamacji spór nie został rozwiązany.

11. Szczegółowe informacje dotyczące możliwości skorzystania przez Klienta z pozasądowych sposobów rozpatrywania reklamacji i dochodzenia roszczeń oraz zasady dostępu do tych procedur dostępne są w siedzibach oraz na stronach internetowych powiatowych (miejskich) rzeczników konsumentów, organizacji społecznych, do których zadań statutowych należy ochrona konsumentów, Wojewódzkich Inspektoratów Inspekcji Handlowej oraz pod następującymi adresami internetowymi Urzędu Ochrony Konkurencji i

Konsumentów: http://www.uokik.gov.pl/spory_konsumenckie.php; http://www.uokik.gov.pl/sprawy_indywidualne.php; http://www.uokik.gov.pl/wazne_adresy.php

12. Zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) NR 524/2013 z dnia 21 maja 2013 r. w sprawie internetowego systemu rozstrzygania sporów konsumenckich oraz zmiany rozporządzenia (WE) nr 2006/2004 i dyrektywy 2009/22/WE (rozporządzenie w sprawie ODR w sporach konsumenckich) Usługodawca jako przedsiębiorca mający siedzibę w Unii zawierający internetowe umowy sprzedaży lub umowy o świadczenie usług podaje łącznie elektroniczne do platformy ODR (Online Dispute Resolution) umożliwiającej pozasądowe rozstrzyganie sporów: <http://ec.europa.eu/consumers/odr/>. Adres poczty elektronicznej Usługodawcy: biuro@desa.pl

13. Klient posiada następujące przykładowe możliwości skorzystania z pozasądowych sposobów rozpatrywania reklamacji i dochodzenia roszczeń:

13.1. Klient uprawniony jest do zwrócenia się do stałego polubownego sądu konsumenckiego działającego przy Inspekcji Handlowej z wnioskiem o rozstrzygnięcie sporu wynikłego z zawartej Umowy Sprzedaży.

13.2. Klient uprawniony jest do zwrócenia się do wojewódzkiego inspektora Inspekcji Handlowej, zgodnie z art. 36 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o Inspekcji Handlowej (Dz.U. 2001 nr 4 poz. 25 ze zm.), z wnioskiem o wszczęcie postępowania medacyjnego w sprawie pozasądowego rozwiązywania sporu między Klientem, a Sprzedawcą.

13.3. Klient może uzyskać bezpłatną pomoc w sprawie rozstrzygnięcia sporu między Klientem a Sprzedawcą, korzystając także z bezpłatnej pomocy powiatowego (miejskiego) rzecznika konsumentów lub organizacji społecznej, do której zadań statutowych należy ochrona konsumentów (m.in. Federacja Konsumentów, Stowarzyszenie Konsumentów Polskich).

13.4. Klient może złożyć skargę za pośrednictwem platformy internetowej ODR: <http://ec.europa.eu/consumers/odr/>. Platforma ODR stanowi także źródło informacji na temat form pozasądowego rozstrzygania sporów mogących powstać pomiędzy przedsiębiorcami i Konsumentami.

14. Sprzedawca informuje, iż na podstawie art. 38 pkt 11 Ustawy o Prawach Konsumenta, Klientom nie przysługuje prawo do odstąpienia od Umowy Sprzedaży, zawartej poza lokalem przedsiębiorstwa lub na odległość.

15. W przypadku transakcji dotyczących Obiektów oznaczonych znakiem Σ (Sigma), do zawartych umów lub świadczonych usług zastosowanie znajdują przepisy prawa niemieckiego, w szczególności postanowienia niemieckiego kodeksu cywilnego (Bürgerliches Gesetzbuch – BGB in der Fassung der Bekanntmachung vom 2. Januar 2002 [BGBl. I S. 42, 2909; 2003 I S. 738], zuletzt geändert durch Art. 2 des Gesetzes vom 16. August 2021 [BGBl. I S. 3493]). W szczególności Klientowi przysługuje prawo do złożenia reklamacji w dowolnej formie, w terminie dwóch lat od wydania zakupionego Obiektu.

§ 9 ZASADY ŚWIADCZENIA USŁUG ELEKTRONICZNYCH PRZEZ DESA

1. DESA świadczy za pośrednictwem Aplikacji nieodpłatnie następujące Usługi Elektroniczne na rzecz Klientów:

1.1. Konto,

1.2. umożliwianie Klientom udziału w Aukcji i Licytacji oraz zawierania Umów Sprzedaży, na zasadach określonych w niniejszym Regulaminie;

1.3. umożliwienie przeglądania Treści umieszczonych w ramach Aplikacji;

1.4. Newsletter.

2. Umowa o Świadczenie Usług Elektronicznych zostaje zawarta z chwilą otrzymania przez Klienta potwierdzenia zawarcia Umowy o Świadczenie Usług wysłanego przez DESA na adres email podany przez Klienta w toku rejestracji. Konto świadczone jest nieodpłatnie przez czas nieoznaczony. Klient może w każdej chwili i bez podania przyczyny, usunąć Konto poprzez wysłanie żądania do DESA, w szczególności za pośrednictwem poczty elektronicznej na adres: biuro@desa.pl lub też pisemnie na adres DESA.

3. Klient zobowiązany jest w szczególności do korzystania z Aplikacji w sposób niezakłócający jej funkcjonowania, m.in. poprzez użycie określonego oprogramowania lub urządzeń, niepodjejmowania czynności mających na celu wejście w posiadanie informacji nieprzeznaczonych dla Klienta, korzystania z Aplikacji zgodnie z zasadami współżycia społecznego, przepisami prawa oraz Regulaminem, w tym niedostarczania i nieprzekazywania treści zabronionych przez przepisy obowiązujące prawa, korzystania z Aplikacji w sposób nieuciążliwy dla pozostałych Klientów oraz dla DESA, z poszanowaniem ich dóbr osobistych (w tym prawa do prywatności) i wszelkich przysługujących im praw, korzystania z Treści zamieszczonych w Aplikacji, jedynie w zakresie własnego użytku osobistego – wykorzystywanie w innym zakresie treści należących do DESA lub osób trzecich jest dopuszczalne wyłącznie na podstawie wyraźnej zgody DESA lub ich właściciela,

4. DESA zaleca składanie reklamacji związanych z świadczeniem Usług Elektronicznych:

4.1. pisemnie na adres DESA;

4.2. w formie elektronicznej za pośrednictwem poczty elektronicznej na adres: reklamacje@desa.pl.

5. Zaleca się podanie przez Klienta w opisie reklamacji: informacji i okoliczności dotyczących przedmiotu reklamacji, w szczególności rodzaju i daty wystąpienia nieprawidłowości; żądania Klienta oraz danych kontaktowych składającego reklamację – ułatwi to i przyspieszy rozpatrzenie reklamacji przez DESA. Wymogi podane w zdaniu poprzednim mają formę zalecenia i nie wpływają na skuteczność reklamacji złożonych z pominięciem zalecanego opisu reklamacji.

6. Ustosunkowanie się do reklamacji przez DESA następuje niezwłocznie, nie później niż w terminie 30 dni od dnia jej złożenia, chyba, że z powszechnie obowiązujących przepisów prawa lub odrębnych regulaminów wynika inny termin rozpatrzenia danej reklamacji.

7. Klient w każdym momencie ma prawo zrezygnować z Usług Elektronicznych poprzez napisanie wiadomości za pośrednictwem poczty elektronicznej na adres: biuro@desa.pl.

§ 10 ZASADY POUFNOŚCI I OCHRONY DANYCH OSOBOWYCH

1. Dane osobowe Klienta są przetwarzane przez DESA lub Partnera jako administratora danych osobowych. Podanie danych osobowych przez Klienta jest dobrowolne, ale niezbędne do celu założenia Konta, korzystania z określonych Usług Elektronicznych lub zawarcia Umowy Sprzedaży.

2. Szczegółowe informacje dotyczące ochrony danych osobowych zawarte są w zakładce „Polityka Prywatności” dostępnej na stronie www.desa.pl. Zarówno dane Klientów jak i komitentów objęte są poufnością.

§ 11 POSTANOWIENIA KOŃCOWE

1. Regulamin stanowi wzorzec umowy w rozumieniu art. 384 § 1 Kodeksu cywilnego.

2. Sprzedawca nie zapewnia jakichkolwiek pozwoleń na wywóz Obiektów poza granice Rzeczypospolitej Polskiej, ani ich transportu innego rodzaju. Klient we własnym zakresie powinien uzyskać informacje o wymaganych w tym celu pozwoleniach lub opłatach oraz samodzielnie wykonać ciężące na nim obowiązki. Sprzedawca nie bierze odpowiedzialności za inne obowiązki ciężące na Klientach, a wynikające z powszechnie obowiązujących przepisów prawa – Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1292).

3. Muzeom rejestrowanym przysługuje prawo pierwokupu zabytku sprzedawanego na Aukcji. Oświadczenie w sprawie skorzystania z prawa pierwokupu powinno może być złożone przez Muzeum rejestrowane niezwłocznie po licytacji zabytku, nie później jednak niż do zakończenia Aukcji – podstawa prawna art. 20 ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 385).

4. Wszelkie zawiadomienia kierowane do Sprzedawcy powinny mieć formę pisemną lub dokumentową.

5. Zmiana Regulaminu wymaga zachowania formy dokumentowej pod rygorem nieważności.

6. W sprawach nieuregulowanych w niniejszym Regulaminie mają zastosowanie powszechnie obowiązujące przepisy prawa polskiego, w szczególności: Kodeksu Cywilnego; ustawy o świadczeniu usług drogą elektroniczną z dnia 18 lipca 2002 r. (Dz.U. 2002 nr 144, poz. 1204 ze zm.); przepisy ustawy o prawach konsu-

menta z dnia 30 maja 2014 r. (Dz.U. 2014 r. poz. 827 ze zm.); oraz inne właściwe przepisy powszechnie obowiązującego prawa.

7. Niniejszy Regulamin, Umowy o Świadczenie Usług Elektronicznych oraz Umowy Sprzedaży oraz wszystkie zobowiązania pozaumowne z nich wynikające lub z nimi związane podlegają prawu polskiemu.

8. Utrwalenie, zabezpieczenie i udostępnienie istotnych postanowień zawieranej Umowy o Świadczenie Usług Drogą Elektroniczną następuje poprzez przesłanie wiadomości e-mail na adres e-mail podany przez Klienta.

9. Utrwalenie, zabezpieczenie, udostępnienie oraz potwierdzenie Klientowi istotnych postanowień zawieranej Umowy Sprzedaży następuje poprzez przesłanie Klientowi wiadomości e-mail z potwierdzeniem zawarcia Umowy Sprzedaży.

10. DESA informuje, iż korzystanie z Usług Elektronicznych wiąże się z typowymi zagrożeniami dotyczącymi przekazywania danych poprzez Internet, takimi jak ich rozpowszechnienie, utrata lub uzyskiwanie do nich dostępu przez osoby nieuprawnione.

11. DESA zapewnia środki techniczne i organizacyjne odpowiednie do stopnia zagrożenia bezpieczeństwa świadczonych funkcjonalności lub usług na podstawie Umowy o Świadczenie Usług Elektronicznych.

12. Treść Regulaminu jest dostępna dla Klientów bezpłatnie pod następującym adresem https://desa.pl/pl/regulaminy/regulamin_aukcji/, skąd Klienci mogą w każdym czasie przeglądać, a także sporządzić jego wydruk.

13. DESA informuje, że korzystanie z Aplikacji za pośrednictwem przeglądarki internetowej, w tym udział w Licytacji, a także nawiązywanie połączenia telefonicznego z BOK, może być związane z koniecznością poniesienia kosztów połączenia z siecią Internet (opłata za przesyłanie danych) lub kosztów połączenia telefonicznego, zgodnie z pakietem taryfowym dostawcy usług, z którego korzysta Klient.

14. Postanowienia Regulaminu mniej korzystne dla Klienta, będącego konsumentem w rozumieniu przepisów Ustawy o Prawach Konsumenta niż postanowienia Ustawy o Prawach Konsumenta są nieważne, a w ich miejsce stosuje się przepisy Ustawy o Prawach Konsumenta.

ZLECENIE LICYTACJI

Eugeniusz Markowski. Z kolekcji rodzinnej artysty • 1785KOL057 • 30 października 2025

Zlecenie licytacji z limitem lub licytacja telefoniczna to proste sposoby wzięcia udziału w aukcji, które nie skutkują żadnymi dodatkowymi kosztami dla Nabywcy.

☐ Zlecenie licytacji z limitem ☐ Zlecenie telefoniczne

Zlecenie musi być dostarczone (osobiście, pocztą, faksem lub e-mailem) do siedziby domu aukcyjnego nie później niż 24 godziny przed rozpoczęciem licytacji, w przypadku późniejszego dostarczenia nie gwarantujemy realizacji zlecenia, jednak dołożymy wszelkich starań, aby było to możliwe.

Prosimy czytelnie wypełnić formularz, by uniknąć ewentualnych pomyłek.

.....

Imię i nazwisko

.....

Dowód osobisty (seria i numer) PESEL/NIP (dla firm)

Adres: ulica nr domu nr mieszkania

.....
Miasto Kod pocztowy

Adres e-mail

.....
Telefon / faks

Przed przyjęciem zlecenia licytacji pracownik domu aukcyjnego ma prawo osoby o podanie pełnych danych osobowych oraz o okazanie lub skopiowanie dokumentu potwierdzającego tożsamość osoby rejestrowanej (dowód osobisty, paszport, prawo jazdy; w przypadku zleceń przesyłanych e-mailem, począł lub faksem konieczne jest dołączenie kserokopii lub skanu takiego dokumentu). Dane są udostępniane dobrowolnie, jednak ich podanie jest warunkiem koniecznym do wzięcia udziału w licytacji.

[illegible]

Należność za zakupiony obiekt

☐ Wpłacę na konto bankowe mBank S.A.. 27 1140 2062 0000 2380 1100 1002,

☐ Wpłacę w kasie firmy (pn.-pt. w godz. 11-19)

☐ Proszę o wystawienie faktury VAT bez podpisu odbiorcy

Skąd dowiedzieli się Państwo o DESA Unicum?

z prasy ☐ z mailingu ☐ z reklamy internetowej ☐ z reklamy zewnętrznej ☐ z radia ☐
od rodziny/znajomych ☐ z imiennego zaproszenia ☐ inna droga ☐

DES A Unicum SA, ul. Piękna 1A, 00-477 Warszawa, tel. 22 163 66 00, faks 22 163 67 99, e-mail: biuro@desa.pl, www.desa.pl
NIP: 5272644731 REGON: 142733824 Spółka zarejestrowana w Sądzie Rejonowym dla m.st. Warszawy XII Wydział
Gospodarczy KRS0000718495.

tel. 22 163 67 00, faks 22 163 67 99

e-mail: zlecenia@desa.pl

Zlecenie licytacji z limitem

Podanie przez Klienta limitu licytacji jest informacją ściśle poufną. Dom aukcyjny będzie reprezentował w licytacji Nabywcę do podanej kwoty, gwarantując jednocześnie nabycie obiektu za najniższą możliwą kwotę. Dom aukcyjny nie przyjmuje zleceń bez górnego limitu. W przypadku zaistnienia kilku zleceń w tej samej wysokości dom aukcyjny będzie reprezentował Klienta, którego zlecenie zostało złożone najwcześniej. Zgadzam się na jedno postąpienie w górę w przypadku wystąpienia innego zlecenia o tej samej wysokości:

☐ Tak ☐ Nie

Zlecenie telefoniczne

W przypadku zlecenia licytacji telefonicznej prosimy o podanie numeru telefonu aktualnego w czasie aukcji. Pracownicy domu aukcyjnego połączą się z Państwem chwilę przed rozpoczęciem licytacji wybranych obiektów. Przebieg rozmowy – licytacji telefonicznej może być rejestrowany przez DESA Unicum. Dom aukcyjny nie ponosi odpowiedzialności za brak możliwości wzięcia udziału w wyniku problemów z uzyskaniem połączenia z podanym numerem. W przypadku problemów z uzyskaniem połączenia zgadzamy się na licytację w moim imieniu za kwotę równą cenie wywoławczej:

☐ Tak ☐ Nie

Numer telefonu do licytacji

Ja niżej podpisany/-a oświadczam, że:

☐ Wyrażam zgodę na przetwarzanie moich danych osobowych w celach marketingowych oraz w celu składania ofert, a w szczególności w celu przesyłania na wskazane przeze mnie adresy korespondencyjne materiałów promocyjnych, informacji handlowych o obiektach i usługach świadczonych przez DESA Unicum.

☐ Wyrażam zgodę na używanie telekomunikacyjnych urządzeń końcowych w celu prowadzenia marketingu bezpośredniego przez DESA Unicum.

☐ Wyrażam zgodę na otrzymywanie od DESA Unicum informacji handlowej drogą elektroniczną.

☐ Wyrażam zgodę na przetwarzanie moich danych osobowych w celach marketingu produktów lub usług podmiotów powiązanych kapitałowo z DESA Unicum.

☐ Wyrażam zgodę na otrzymywanie od podmiotów powiązanych kapitałowo z DESA Unicum informacji handlowej drogą elektroniczną.

WYRAŻAJĄC ZGODĘ NA POWYŻSZE, OŚWIADCZAM, ŻE:

Zgadzam się na przetwarzanie moich danych osobowych przez spółkę DESA Unicum S.A. z siedzibą w Warszawie, ul. Piękna 1A w celach powyżej przeze mnie określonych.

* Podanie danych jest dobrowolne. Podstawą przetwarzania danych jest moja zgoda. Odbiorcami danych mogą być Podmioty powiązane kapitałowo z DESA Unicum oraz Podmioty świadczące usługi na rzecz DESA Unicum. Mam prawo wycofania zgody w dowolnym momencie. Dane osobowe będą przetwarzane do odwołania zgody lub przez maksymalny okres 10 lat od dnia zakończenia wykonania umowy lub przez okres określony przez przepisy prawa, które nakładają na DESA Unicum obowiązek przetwarzania moich danych.

- Mam prawo żądania od administratora dostępu do moich danych osobowych, ich sprostowania, usunięcia lub ograniczenia przetwarzania, a także prawo wniesienia skargi do organu nadzorczego.

Administratorem danych jest spółka DESA Unicum S.A. z siedzibą w Warszawie, z którą w sprawach dotyczących przetwarzania danych osobowych mogę się skontaktować, dzwoniąc pod numer telefonu +48 22 163 66 00 lub poprzez korespondencję elektroniczną na adres biuro@desa.pl.

Bardziej szczegółowe informacje dotyczące przetwarzania moich danych mogę uzyskać na stronie internetowej www.desa.pl.

• Zapoznałem/-am się i akceptuję WARUNKI SPRZEDAŻY AUKCYJNEJ I WARUNKI AUTENTYCZNOŚCI domu aukcyjnego DESA Unicum opublikowane w katalogu aukcyjnym.

- Zobowiązując się do zrealizowania zawartych transakcji zgodnie z niniejszym WAWUNKAMI, w tym do zapłacenia wycycytowanej kwoty powiększonej o opłatę aukcyjną oraz innych opłat, zgodnie z oznaczeniami w katalogu, w szczególności w przypadkach przewidzianych przepisami ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, wynagrodzenia z tytułu odsprzedaży oryginalnych egzemplarzy utworu (tzw. droit de suite) w terminie 7 dni od daty aukcji.

Wszelkie dane zawarte w niniejszym formularzu są prawdziwe i zgodne z moją najlepszą wiedzą. W przypadku zatajenia lub podania nieprawdziwych danych DESA Unicum nie ponosi odpowiedzialności.

.....

Data i podpis klienta składającego zlecenie

AUTORZY TEKSTÓW

Wstęp i podziękowania, Agata Matusielańska
„Nie ma błędów, są udane przypadki” – rozmowa z Lukrecją i Ramoną Nagabczyńskimi, Anna Roźniecka
„O malarstwie”, red. Agata Matusielańska
„Historyczne przesłanie – o malarstwie Eugeniusza Markowskiego”, Dorota Monkiewicz
„Brutalna prawda o człowieku”, Weronika Wojciechowska
„Horror vacui”, czyli lęk przed pustką, Kornelia Starczewska
„Gazety oraz folie – podłoża naznaczone upływem czasu”, Agata Matusielańska
„Włoska dekada – od klasycznej harmonii do ekspresyjnej groteski”, Weronika Wojciechowska
„Zagadkowe inskrypcje i zapiski codziennie”, Kornelia Starczewska
„Eugeniusz Markowski i teatr”, Kornelia Starczewska

EUGENIUSZ MARKOWSKI. Z KOLEKCJI RODZINNEJ ARTYSTY. 30 PAŹDZIERNIKA 2025

ZDJĘCIA DODATKOWE I ARANŻACYJNE

Strona 12 Eugeniusz Markowski, ok. 1997, fot. Stefan Okołowicz, dzięki uprzejmości autora	jmości rodziny artysty
Strona 15 Eugeniusz Markowski w swojej pracowni przy ulicy Kruczej w Warszawie, fot. dzięki uprzejmości rodziny artysty	Strona 46–47 sesja aranżacyjna, DESA Unicum, fot. Marek Krzyżanek
Strona 17 Eugeniusz Markowski nad morzem w Ostii, Włochy, wiosna 1949, fot. dzięki uprzejmości rodziny artysty	Strona 52–53 sesja aranżacyjna, DESA Unicum, fot. Marek Krzyżanek
Strona 23 Eugeniusz Markowski w swojej pracowni przy ulicy Kruczej, Warszawa, ok. 1997, fot. Stefan Okołowicz, dzięki uprzejmości autora	Strony 56–57 sesja aranżacyjna, DESA Unicum, fot. Marek Krzyżanek
Strony 24–25 pracownia Eugeniusza Markowskiego, Warszawa, 2002, fot. Piotr C. Kowalski, dzięki uprzejmości autora	Strona 75 Eugeniusz Markowski, Włochy, jesień 1949, fot. dzięki uprzejmości rodziny artysty
Strony 26–27 pracownia Eugeniusza Markowskiego przy ulicy Kruczej, fot. dzięki uprzejmości rodziny artysty	strona 86–87 sesja aranżacyjna, DESA Unicum, fot. Marek Krzyżanek
Strona 37 Eugeniusz Markowski w Ottawie, Kanada, 1953, fot. dzięki uprzej-	strona 121 Eugeniusz Markowski, fot. dzięki uprzejmości rodziny artysty
	strony 136–137 sesja aranżacyjna, DESA Unicum, fot. Marek Krzyżanek
	strony 148–149 Eugeniusz Markowski, Warszawa, kwiecień 2000, fot. Waldemar Giza, dzięki uprzejmości autora

Wydawca dołożył wszelkich starań w celu ustalenia praw autorskich do reprodukcji zamieszczonych w tej publikacji. W przypadku pominięcia lub pomyłki prosimy o zgłoszenie się do wydawcy.

okładka front poz. 6 Eugeniusz Markowski, “Ekscytacja R-BR”, 1986
okładka II–strona 1 poz. 16 Eugeniusz Markowski, Koń
strony 2–3 poz. 28 Eugeniusz Markowski, Balet
strona 4 poz. 9 Eugeniusz Markowski, Memento
strony 10–11 poz. 7 Eugeniusz Markowski, “Pocałunek w błękiecie”
strony 20–21 poz. 19 Eugeniusz Markowski, Cztery postaci z ptakiem i kotem, 1980
strona 157 poz. 23 Eugeniusz Markowski, Woltyżerka
strona 158 poz. 24 Eugeniusz Markowski, Woltyżerka z pistoletem
strona 160–okładka III poz. 9 Eugeniusz Markowski, Memento
okładka tył poz. 5 Eugeniusz Markowski, “Elektroluks – Kol”, 1974
koncepcja graficzna Monika Wojnarowska
opracowanie graficzne Arkadiusz Kowalski
zdjęcia Marcin Koniak, Marek Krzyżanek, Alina Matyash–Labanovskaya, Marianna Koszutska
prenumerata katalogów prenumerata@desa.pl
druk ArtDruk Kobyłka

kod aukcji 1785KOL057

UL. PIEKNA 1A, 00-477 WARSZAWA, TEL.: 22 163 66 00. E-MAIL: BIURO@DESA.PL

DESA.PL

PALECE - lipiec 1987 WARSZAWA

AWA